

ŽELEZAR

TEDNIK – GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA SZ ŽELEZARNE JESENICE

JESENICE, DNE 19. JULIJA 1979

ŠTEVILKA: 26 • LETO: XXVIII

Naš kovinar, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik Železarja začel izhajati 26. januarja 1937. Železar izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstdnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25-letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Józsa Varl — Naslov: Uredništvo Železarja, SZ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 483, administracija 484 in 726. Tisk: TK Gorenjski tisk, Kranj. Oproščen prometnega davka po pristojnem mnenju štev.: 421/1-72.

GRADIVO ZA RAZPRAVO OB POLLETNEM OBRAČUNU

Obširne razprave ob zaključnem računu so bile prvi praktični preizkus pregleda poslovanja temeljnih organizacij s kritičnim pogledom na dosežene rezultate v preteklem obdobju. To je bila tudi prva oblika prezentacije izvajanja 150. in 151. člena zakona o združenem delu, ki govori o tem, da morajo delavci pred ugotovitvijo periodičnega ali zaključnega računa obravnavati in ocenjevati rezultate svojega dela in poslovanja temeljne organizacije.

Smernice, ki jih je sprejela skupščina SR Slovenije v aprilu 1979, so to »zakonsko prisilo« skušale spraviti v vsakdanjo prakso z željo, da se rezultati dela čim kritičneje ocenijo. Te informacije naj bi obsegale:

- analizo pogojev pridobivanja dohodka in čistega dohodka ter delitev sredstev za osebne dohodke, skupno porabo, izboljšanje materialne osnove dela ter ustvarjanje in obnavljanje rezerv;

- primerjavo doseženih rezultatov poslovanja z rezultati v preteklem obdobju, s temeljnimi organizacijami, ki opravljajo enake ali sorodne dejavnosti;

- preverjanje planskih nalog, ki izhajajo iz letnega ali srednjeročnega planiranja in druge.

Za tekoče obveščanje so seveda na voljo razne vrste javnega ali internega obveščanja odvisno od možnosti in oblik organiziranja takih služb. Zakon o združenem delu postavlja obravnavo kot obojestransko obveznost tako za proizvajalca kot strokovno službo, ki podatke pri-

pravlja. Obveščanje je bilo v Železarni že od nekdaj na visoki ravni, tako da nas akcije ob zaključnem računu niso presenetile. Pri tem pa moramo povedati, da ni namen zakonskih določil le obravnavo elementov bilance uspeha kot so

celotni prihodek, dohodek in čisti dohodek, pač pa naj bi začeli z obravnavo pri proizvodnih rezultatih, tehničnih normativih, izkoriščanju kapacitet, doseženih rezultatih pri izvozu, investicijah, domačem tržišču in šele kot posledica vseh teh dogodkov je bilanca uspeha.

Tako naj bi tudi razprave potekale v več fazah, kot se pač dogodki odvijajo. Ali je taka pot prava ali ne, bo v bodočnosti pokazala sama

(Nadaljevanje na 7. strani)

PRIPRAVE ZA SPREJEMANJE NOVIH SREDNJEROČNIH PLANOV

V letu 1980 se izteče izvajanje tekočega srednjeročnega plana vseh samoupravnih organizacij in skupnosti za obdobje 1976–80. Zaradi načela stalnega oziroma kontinuiranega planiranja je potrebno do izteka tega roka pripraviti in sprejeti srednjeročni plan razvoja vseh nosilcev planiranja za naslednje srednjeročno obdobje 1981–85.

Planiranje razvoja v OZD in samoupravna graditev skupne razvojne politike sta obveznost in ena glavnih neposrednih funkcij združenega dela. Zato mora imeti vsak subjekt in vsaka raven planiranja svoj lasten planski dokument. To pomeni, da mora vsaka TOZD in delovna skupnost v Železarni sprejeti svoj srednjeročni plan razvoja,

ki mora biti medsebojno usklajen v okviru delovne organizacije in SOZD SZ in omogočiti optimalni razvoj. Pri pripravi planov moramo izhajati iz objektivnih pogojev tržnega gospodarjenja in svobodne menjave dela ter usklajenih posamičnih in širših družbenih interesov,

(Nadaljevanje na 7. strani)

RAZPRAVE O POLLETNIH REZULTATIH

Na zadnjem sestanku poslovnega kolegija, ki ga sestavljajo člani poslovnega odbora, vodje temeljnih organizacij ali njihovi namestniki in ostali člani poslovnega kolegija, je bila glavna pozornost namenjena javni razpravi o polletnih poslovnih rezultatih v TOZD in delovnih skupnostih, oziroma Železarni kot celoti.

Sklenili so, da je z razpravami o polletnih rezultatih v samoupravnih delovnih skupinah v TOZD in delovnih skupnostih treba pričeti takoj. Vodje temeljnih organizacij morajo pripraviti ustrezno gradivo za učinkovito razpravo, v kateri naj bo osnovni poudarek na tehnoloških in proizvodnih rezultatih in kadrovski ter komercialni politiki. V TOZD in delovnih skupnostih bodo ob tej priložnosti obravnavali tudi akcijske programe za stabilizacijska prizadevanja.

Sklenili so tudi, da je potrebno pripraviti predlog stimulacije oziroma penalizacije glede na izpolnjevanje mesečnega kvalitativnega asortimenta in glede na doseganje programiranih količin. Pospešeno je potrebno tudi izdelati programe varčevanja in jih začeti takoj in dosledno izvajati. Realno je potrebno tudi oceniti vse zaloge in analizirati stroške, ki po petih mesecih kažejo močno preseganje. Poiskati je treba tudi vzroke za neenakomerno odpremo blaga in pripraviti predloge za enakomernejšo dobavo materiala kupcem.

Obravnavali so še več drugih vprašanj, vendar pa so v navedenem zajete vse bistvene naloge, ki so tudi najbolj aktualne v tem času in njihova realizacija ne dovoljuje nobenega odlaganja.

MIKA ŠPILJAK IN DELEGACIJA KONFEDERACIJE DELA FRANCIJE V ŽELEZARNI

V spremstvu predsednika zveznega sveta Zveze sindikatov Jugoslavije Mika Špiljaka in sodelavcev je v ponedeljek, 16. julija obiskala našo železarno delegacija generalne konfederacije dela Francije, v kateri sta bila generalni sekretar Georges Seguy in sekretar federacije trgovine Jacques Potavin. Po ogledu hladne valjarne na Beli so se v Kazini dalj časa zadržali v razgovoru s predstavniki naše Železarne.

Poleg navedenih so pri ogledu in v razgovoru sodelovali Miran Potrč, podpredsednik republiškega sveta Zveze sindikatov Slovenije s sodelavci, Zdravko Krvina, sekretar medobčinskega sveta zveze komunistov za Gorenjsko, Ivanka Šuligoj,

predsednica medobčinskega sveta zveze sindikatov, Igor Uršič, predsednik kolegijskega poslovnega organa SOZD SZ, predstavnik občinskega sveta ZSS Jesenice in

(Nadaljevanje na 2. strani)

IZVAJANJE SREDNJEROČNEGA PLANA IN SMERNICE ZA PRIPRAVO NOVEGA NA SEJAH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

Na 15. seji se bo družbenopolitični zbor sestel v torek, 24. julija, zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti pa v četrtek, 26. julija. Osrednji točki dnevnega reda ločenih sej sta poročilo o izvajanju družbenega plana razvoja občine Jesenice za obdobje 1976–1980 in ocena možnosti razvoja do leta 1980 ter predlog smernic za pripravo družbenega plana občine za obdobje 1981–1985, poleg nekaterih drugih vprašanj.

Zelo obsežno poročilo — 49 strani — zajema področja samoupravne organiziranosti, ljudsko obrambo in družbeno samozaščito, demografska gibanja, samoupravno organizirane skupnosti s področja materialne proizvodnje, družbene dejavnosti, krajevne skupnosti in prostorski razvoj. Iz tega obsežnega gradiva bomo po-

skušali povzeti le nekaj najpomembnejših ugotovitev in kazalcev.

Samoupravna organiziranost:

Za sedanje srednjeročno obdobje so značilne korenite spremembe, ki smo jih doživljali na vseh področjih

(Nadaljevanje na 14. strani)

ZEMELJSKI PLIN V ŽELEZARNI

Po večmesečnih pripravah za prehod na kurjenje peči z zemeljskim plinom je bila v ponedeljek, 16. julija, Železarna priključena na plinsko omrežje Slovenije. Ta dan so delavci Petrola opravili preizkus njihove reducirne postaje 50/10 bar in glavnega voda.

Na ta trenutek, da bo železarna pričela uporabljati zemeljski plin, smo čakali že od 1. januarja letos. Investitor omrežja do Jesenic je imel vrsto težav s svojimi partnerji in izvajalci, ki so povzročili tako zamudo. V Železarni smo bili že od 15. januarja dalje pripravljeni delno

odvzemati zemeljski plin, saj so bile takrat urejene že reducirne postaje 10/1,5 bar in preurejena ena globinska peč v valjarni bluming za kurjenje s plinom. Tudi ostale peči na področju Javornika in Bele so

(Nadaljevanje na 2. strani)

Vzdrževalec na konti livu (Foto I. Kučina)

*sem nekdanjim borcem in aktivistom na-
odnoosvobodilnega boja in socialistične
evolucije ter vsem delavcem in občanom*

**ČESTITAMO OB DNEVU VSTAJE
SLOVENSKEGA NARODA**

*Samoupravni organi, družbeno-
politične organizacije in poslovni
organi TOZD, delovnih skupnosti
in Železarne*

22. JULIJ – DAN VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA

*Tuji pohlepni k nam so navalili
in razdejali nam naš rodni krov.
Mi pa nismo se uklonili
njih podivjani sili
in smo začeli z njimi boj.*

Tako sta zapela pesnik France Kosmač in skladatelj Marjan Kozina. Tako je čutilo tisto leto 1941 naše ljudstvo. Tlačani, zasužnjeni mali slovenski narod si je začel pisati novo in slavno stran svoje zgodovine. Začeli smo upor takrat, ko je še vsa Evropa ječala pod peto fašističnega škornja.

Milijon Slovencev so si 22. aprila 1941 na Dunaju razdelili kar trije okupatorji: Štajersko in Gorenjsko so si ohranili Nemci, velik del slovenskega ozemlja so si vzeli Italijani, Prekmurje so zasedli Madžari. Okupatorji so začeli uničevati najprej slovenske izobražence in najbolj napredne ljudi, predvsem komuniste. Ker je Slovenija in Jugoslavija na zelo pomembnem mestu v Evropi in ker imamo tudi morje — okno v svet, so okupatorji storili vse, da bi že v začetku pogasili in zadušili sleherno iskrico upora.

Komunisti Jugoslavije so razglasili: »Zavedajte se, da osvoboditev izbojujemo lahko samo z lastnimi silami!« To je bila svetla luč iz temne noči, to je bil bojni klic, to je bila pot rešitve in obstanka. Strašno in odgovorno nalogo so prevzeli jugoslovanski komunisti, skojevci in drugi svobodni vdani ljudje.

Sedemindvajsetega aprila 1941 smo dobili Slovenci Osvobodilno fronto, ki je postala politična sila upora. Julija 1941 so že začele pokati prve partizanske puške. Rašiška četa je začela z oboroženo akcijo 22. julija in zato so okupatorji požgali prvo slovensko vas Rašico. Upor se je širil in stopnjeval kakor požar v poletni suši. Sanje Gubčevih puntarjev, Trubarja, Prešerna, Cankarja in drugih naših najboljših sinov in hčera so se začele spreminjati v strašen boj za obstanek slovenskega naroda in uresničitev njegovih najglobljih nacionalnih in socialnih teženj. Kakor kresnice v poletni noči so se zažigali plamenčki upora ne samo po Slovenskem, ampak po vsej Jugoslaviji. Plamenico upora so nosili komunisti za ceno velikih žrtev vse do zmage. Kajti vodil jih je Tito.

Naš zmagoviti narodnoosvobodilni boj in socialistična revolucija se zrcalita v naši obliki socialistične demokracije, kar je najlepša čestitka ob 60-letnici Komunistične partije Jugoslavije. Na to smo zares lahko ponosni, čeprav delamo tudi napake. Spoštujemo mrtve in žive, ki so na svojih plečih nosili največjo težo upora in povojne obnove in graditve porušene in poteptane domovine. Z vsem znanjem in sposobnostmi pomagajmo graditi tako socialistično samoupravno družbo, da bo pri nas lepo vsem, ki hočejo delati in ustvarjati. Plemeniti ideali naših najboljših ljudi naj bodo tudi v prihodnosti naša luč.

M. S.

V PRVEM POLLETJU ZA DOBRE ŠTIRI ODSTOTKE POD PLANOM

Izpolnjevanje gospodarskega načrta skupne in gotove proizvodnje je potekalo v celotni Železarni v prvem polletju letošnjega leta takole:

(Nadaljevanje na 3. strani)

Na zadnji seji centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije v ponedeljek 16. julija so med drugim ugotovili, da tam, kjer so pri izvajanju zakona o združenem delu in drugih sistemskih zakonov segli že dlje, tudi dosegajo boljše rezultate pri izpolnjevanju dohodkovnih odnosov, gospodarjenju in razvoju. To z drugimi besedami povedano ne pomeni nič drugega, kakor dosledno uresničevanje vsega tistega kar smo se samoupravno že dogovorili in že večkrat opredelili v različnih sklepih in zaključkih.

Centralni komitej Zveze komunistov Jugoslavije je na skupnih sejah s predstvom sveta Zveze sindikatov Jugoslavije 28. junija in 16. julija ugotovil, da so idejnopolične vprašanja pridobivanja, razporejanja in delitve dohodka in sredstev za osebne dohodke, vključno z uresničevanjem nalog zveze komunistov in drugih organiziranih socialističnih samoupravnih sil, bistvenega pomena za uveljavljanje samoupravnega položaja delavcev, razvoj samoupravljanja in izvajanje politike gospodarske stabilizacije na trajnejših temeljih.

Tako v razpravah kot v besedilu sklepov je poudarjenih vrsta slabosti, za katere tudi v naših temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih nismo imuni ali pa so v nekaterih niansah še bolj prisotne. Te slabosti in pomanjkljivosti nam tudi niso neznane, o njih razpravljamo, zanje poskušamo tudi ugotoviti različne vzroke in na osnovi tega sprejemamo tudi različne sklepe in zaključke. Tu pa se običajno začne naša neučinkovitost. V nekaterih sredinah pa niti vzroki niso dovolj dialektično, marksistično pronicljivo in razvojno analizirani, ker jih navadno opredelimo z znanimi in večkrat ponavljajočimi besedami — dvigniti delovno in tehnološko disciplino, izboljšati organizacijo dela, zaostri odgovornost... — kar je seveda vse ras in prav, vendar pa hodimo preveč mimo jedra problema, to je vprašanja dohodkovnih odnosov, ki v bistvu pomenijo skupni imenovalec za reševanje vseh citiranih nalog.

Prav nič novega ne bomo povedali, če poudarimo, da je za vsako dobro in odgovorno delo potrebna ustrezna motiviranost, kateri mora seveda slediti tudi ustrezna stimulacija. Motiviranost v našem socialističnem samoupravnem sistemu pa je edinole v tem, da bodo delavci postali resnični gospodarji svojega dela in rezultatov dela. To pa pomeni dosledno uresničevanje dohodkovnih odnosov v vsej njihovi razsežnosti, to je od pridobivanja, razporejanja in delitve dohodka ter sredstev za osebne dohodke po delu in rezultatih dela. Nastale probleme in težave pri nas pa poskušamo preveč reševati le z različnimi parcialnimi rešitvami, ki na eni strani lahko pomenijo stimulacijo za nekatere delavce, na drugi strani pa nekatere lahko tudi destimulirajo, na primer, dodatki za posebne časovne pogoje in različne druge premije, nikakor pa niso jamstvo za ustrezno delovno motivacijo.

DOSLEDNO IZVAJANJE ZAKONA O ZDRUŽENEM DELU — POT DO HITREJŠEGA NAPREDKA

Razen tega so včasih tudi naše ocene, ne samo v železarni, temveč tudi v občini, o gospodarskih gibanjih zelo razhajajoče ali pa tudi nasprotno splošnim ugotovitvam. Seveda bi bilo to zelo ugodno in pozitivno, če bi bile dovolj strokovno in znanstveno utemeljene, tako pa so večkrat napisane ali izrečene preveč na pamet, kakor pravimo. Med ugotovitvami omenjene seje centralnega komiteja so tudi, da naša materialna osnova združenega dela in zmanjšuje akumulativna in reproduktivna sposobnost gospodarstva ter da se že dalj časa čuti neskladje med rastjo dohodka in vseh oblik porabe.

Čprav podobne ugotovitve zasledimo v nekaterih naših temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih pa je mnenje strokovne skupine za izdelavo plana razvoja občine Jesenice v letih 1981 — 1985, ki ga navaja v poročilu o izvajanju družbenega plana razvoja občine za obdobje 1976 — 1980 in oceni možnosti razvoja do leta 1980, da poraba raste počasneje od celotnega prihodka, da se kaže rast produktivnosti in zaradi tega večja uspešnost poslovanja znotraj temeljnih oziroma delovnih organizacij. Ni naš namen razglabljati kako so do teh kazalcev prišli, vendar je neloogično, da v naši delovni organizaciji, ki predstavlja več kot 70 % celotnega občinskega družbenega proizvoda, za te kazalce ugotavljamo povsem drugačno stanje. Sicer pa o tem govorijo tudi podatki.

Ta primer smo omenjali zato, ker netočno ali preveč lakirano prikazovanje družbenoekonomskega stanja v določenem družbenem prostoru lahko zavede razprave na povsem napačen tir. Danes je namreč dejstvo, da v Železarni z rezultati gospodarjenja nismo zadovoljni, da nam na nekaterih področjih upada produktivnost, se nenormalno povečujejo zastoji in proizvodni stroški, da zaostajamo za planskimi obveznostmi in da tudi upada akumulativna in reproduktivna sposobnost posameznih temeljnih organizacij združenega dela. Pri tem je resnično nekaj objektivnih vzrokov kot so pomanjkanje polizdelkov, zaostajanje nekaterih investicij in podobno, vendar pa je večina vzrokov take narave, ki ji bo moč dokončno in trajno ozdraviti le z doslednim uresničevanjem dohodkovnih odnosov v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih ter delovni organizaciji kot celoti pa tudi v širših asociacijah.

Vsa naša prizadevanja v tem družbenogospodarskem trenutku morajo biti usmerjena v večanje produktivnosti dela in dohodka ter akumulativne sposobnosti TOZD. Brez omahovanja bomo morali preiti v široko družbeno akcijo na vseh področjih: za bolj smotrno uporabo družbenih sredstev in varčevanje z njimi, za aktivizacijo vseh notranjih rezerv, za spodbujanje procesov dela, za hitrejšo uvajanje sodobne tehnike in tehnologije, za bolj organizirano spodbujanje novatorstva, racionalizatorstva in izumiteljstva, za boljše izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti, delovnega in strokovnega znanja ter sposobnosti.

Vzporedno z vsemi temi prizadevanji pa mora teči kar najbolj odgovorna in pospešena akcija za dosledno uresničevanje načela delitve dohodkovnih rezultatov pri vseh delih in nalogah. Kajti, da ponovimo še enkrat, dosledno in odgovorno uresničevanje dohodkovnih odnosov je bistvenega pomena za uveljavljanje samoupravnega položaja delavcev, za razvoj samoupravljanja in izvajanje politike gospodarske stabilizacije na trajnejših temeljih.

KOMU KORISTI TAKA DEMAGOGIJA?

V zadnji številki Komunista z dne 13. julija je na 16. strani objavljen sestavek našega nekdanjega sodelavca, sedaj upokojenca Staneta Torkarja pod naslovom VARSTVO ZELENIH POVRŠIN NI MALOMEŠANSTVO.

Avtor na zelo demagoški način obravnava problematiko v zvezi z lokacijo za novo elektrojeklarno na Belškem polju, ker da ga skrbi za »edino kmečko in zeleno površino v bližnji okolici Jesenice«. Na sestanku krajanov, ki so o tem razpravljali, in med katerimi je bilo tudi »precejšnje« število komunistov, ki že več kot 30 let aktivno delujejo na vseh področjih družbenopolitične dejavnosti in ki so bili v Železarni nosilci proizvodne ter graditeljske samoupravnih odnosov, pravi avtor, so tudi poudarjali, da tako velike investicije »ni mogoče predlagati brez posebnih utemeljitev ter ekonomskih analiz, skratka brez ustreznih informacij«.

Svoje pisanje v enakem stilu in zelo neloogično zaključuje:

»Na podlagi samoupravnih pravic smo se odvadili sprejemanja vseh načrtov, ki so jih naredili »zgoraj«. To je pokazala tudi razprava krajanov krajevnih skupnosti Javornik—Koroška Bela in Blejska Dobrava. Mar se res moramo slepo pokoravati, ker je načrt že narejen? V Železarni smo imeli dovolj slabih izkušenj, ker smo molčali, češ, da je to, kar je prišlo »od zgoraj«, edino pravilno, pozneje pa se je izkazalo, da je bilo napačno. Toda resnični krivci so se potuhnili za samoupravnimi organi ali pa dejali, da se »učimo na napakah«. Toda te »šole« so bile zelo drage, seveda so račun plačali predvsem neposredni proizvajalci.«

Skoraj nemogoče je, da bi avtor, vključno s prisotnimi »nosilci proizvodne in graditeljske samoupravnih odnosov« v Železarni pozabil, da smo projekt nove elektrojeklarne sprejeli s srednjeročnim planom Železarne za obdobje 1976 — 1980 (takrat je bil še aktivni delavec in samoupravljalec!) in da zaradi objektivnih vzrokov z njegovo realizacijo že kasnimo za eno leto. Srednjeročni plan pa je bil usklajen tako v republiki kakor v zveznem merilu in zato je nerazumljiva avtorjeva skrb za ekonomsko upravičenost nove elektrojeklarne, za kadre in nadaljno predelavo jekla. Zelo na pamet, kakor pravimo, in nepremišljeno je napisal tudi citirani zadnji odstavek, ker je najbrž spet pozabil, da delavci v Železarni niso tako molčeči pri sprejemanju posameznih samoupravnih odločitev. Napačno tudi misli, če misli, da so strokovne službe, ki delujejo v okviru delovnih skupnosti, ki morajo v smislu zakona o združenem delu dobiti enakopraven družbenoekonomski položaj z ostalimi proizvodnimi in vzdrževalnimi delavci, »tisti »od zgoraj«. Le-ti so morali v okviru srednjeročnega načrta izdelati možne strokovne variante za gradnjo nove elektrojeklarne in kakor je avtorju najbrž znano, obstaja več variant in odločiti se moramo za tisto, ki bo ekonomsko in funkcionalno najbolj ustrezala, znano pa mu mora biti, da so bili o realizaciji tega projekta tudi že razgovori s sovjetskimi strokovnjaki. Tudi informacij o tem projektu je bilo že dovolj, pred meseci pa sta o njem razpravljala tudi zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti skupščine občine Jesenice. Zato je ugotovitev omenjene razprave, ki jo avtor navaja tudi v svojem članku, »da tako velike investicije ni mogoče predlagati brez posebnih utemeljitev ter ekonomskih analiz in brez ustreznih informacij« netočna in bolj posledica neinformiranosti razpravljalcev, kakor pomanjkanja informacij o tem vprašanju. ZATO JE TAKO PISANJE NE SAMO DEMAGOGŠKO, TEMVEČ TUDI ŠKODLJIVO, SAJ JE AVTOR Z NJIM POPOLNOMA DEZINFORMIRAL SLOVENSKO JAVNOST.

Namen tega polemiziranja z avtorjem članka Varstvo zelenih površin ni malomešanstvo, ni da bi navajali vsa v srednjeročnem planu utemeljena dejstva o nujnosti gradnje nove elektrojeklarne in prednosti ene ali druge variante za izgradnjo objekta, ker smo o tem v Železarni že veliko pisali. Vsekakor pa moramo poudariti, da nam bo nova elektrojeklarna omogočala izdelavo 600.000 ton surovega jekla in bo s tem bistveno zmanjšana naša odvisnost od zunanjega nakupa polproizvodov. Najbrž o tem, kakšne težave nam to pri uresničevanju planskih nalog povzroča sedaj, ni potrebno posebej pisati, ker o tem lahko vsak teden beremo v Železarni. Poudariti pa moramo, da smo lani zunaj kupili 170.000 ton, letos pa predvidevamo 155.000 ton polproizvoda, od tega 45 % iz uvoza in 55 % pri domačih proizvajalcih. Z izgradnjo nove elektrojeklarne je predvidena tudi ustavitve obratovanja SM peči, ki so še vedno velik onesnaževalc našega okolja. S tem pa bo najbrž rešen tudi problem kadrov za novo elektrojeklarno.

Ce ob tem poudarimo še, da vse v novejšem času zgrajene kapacitete, pa tudi tiste, ki so v izvajanju ali pripravi, omogočajo učinkovito varovanje okolja in ne odpirajo novih virov onesnaževanja, potem nam ostane še skrb avtorja »za edino kmečko in zeleno površino v bližnji okolici Jesenice«. Ta skrb bi bila mogoče resnično upravičena, če bi bilo Belško polje kmetijsko resnično intenzivno obdelano. Tako pa si ga kar oglejmo in izgubo dela tega polja za novo elektrojeklarno bo moč nadomestiti z intenzivno obdelavo ostalega dela, seveda če bo ta varianta sprejeta, čeprav trenutno kaže najprepričljivejšo ekonomsko in funkcionalno upravičenost. O zelenih površinah je odveč razpravljati, saj jih imamo v ozki dolini na obeh bregovih dovolj, vedno bolj pa se razširjajo tudi v stanovanjskih naseljih.

Ne glede na vse to pa bi morali v razpravah o projektu nove elektrojeklarne imeti pred očmi nekaj drugih tako za delavce Železarne, kakor za vse občane jeseniške občine eksistenčnih vprašanj. Najbrž ni potrebno posebej poudarjati, kakšen eksistenčni pomen ima Železarna za občino in njen nadaljni razvoj, saj je bil v lanskem letu njen delež v

skupnem družbenem proizvodu občine čez 70 %, letos in prihodnja leta pa bo še naraščal. Ostali del ustvarjajo gradbeništvo, gozdarstvo, turizem in gostinstvo, trgovina, promet in zveze in nekateri drugi, kar pa je pomembno pogojeno od uspešnosti ali neuspešnosti Železarne in njenega nadaljnjega razvoja. Ta razvoj pa je močno vezan na novo elektrojeklarno, ki bo dajala dovolj surovega jekla za nadaljno predelavo v sami železarni. Torej je izgradnja nove elektrojeklarne eksistenčnega pomena za delavce Železarne in občane jeseniške občine. Zato je ob tem jokanje za »edino kmečko in zeleno površino« resnično demagogija, zavajanje ljudi in s tem ustvarjanje nerazpoloženja in nepotrebnih polemik ob tem, da že zaradi drugih objektivnih vzrokov z izgradnjo nove elektrojeklarne kasnimo celo leto. Seveda pa s tem ne zanikamo konstruktivne, preudarne pa tudi dovolj strokovne razprave o ponudnih variantah za izgradnjo tega objekta, ki smo jih s skicami objavili tudi v Železarni. Z odločitvijo moramo zelo pohiteti, ker je to v interesu 6.700 delavcev temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti Železarne in skoraj 29.000 občanov jeseniške občine, ob skupnem slovenskem in jugoslovanskem interesu!

MIKA ŠPILJAK IN DELEGACIJA KONFEDERACIJE DELA FRANCIJE V ŽELEZARNI

(Nadaljevanje s 1. strani)

predstavniki samoupravnih in družbenopolitičnih organizacij ter poslovnega odbora Železarne. Pri sprejemu pred valjarnami na Beli sta bila tudi predsednik skupščine občine Jesenice Slavko Osredkar in sekretar občinskega komiteja ZKS Jesenice Franc Kobentar.

Goste iz Francije je predvsem zanimalo delovanje sindikalne organizacije v Železarni, samoupravna organiziranost in oblike odločanja v TOZD, delovnih skupnostih, delovni organizaciji Železarna do SOZD SZ, poslovanje Železarne, zaposlenost žensk in njihovo vključevanje v samoupravno odločanje, sistem planiranja, eventuelne protestne prekinitve dela v železarni in kakšen je odnos do njih. O vsem tem so jim izčrpno odgovarjali predstavniki naše železarne.

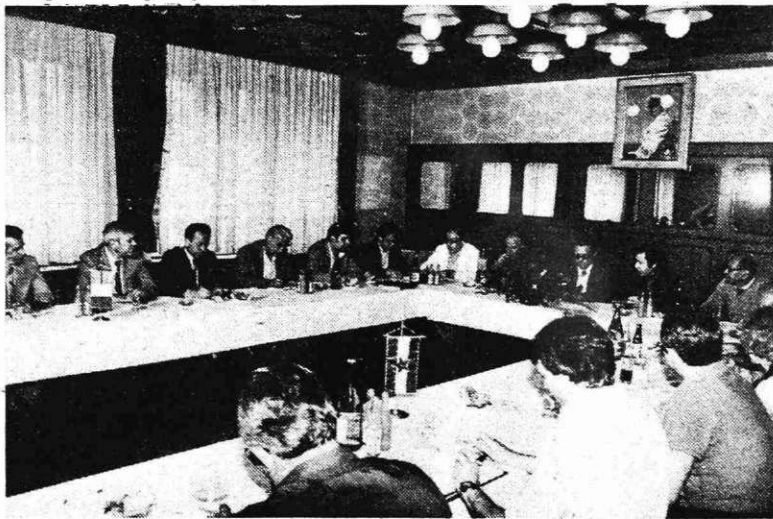
Predsednik Mika Špiljak je pozitivno ocenil prizadevanja generalne konfederacije dela Francije, da študijsko pristopa k proučevanju socialističnega samoupravljanja in francosko javnost objektivno in celovito seznani z našim razvojem.

Generalna federacija dela Francije ima več kot 2,5 milijona članov in je najvplivnejša sindikalna organizacija v Franciji. Čprav proklamira načelo neodvisnosti v odnosu na politične partije, v praksi tesno

sodeluje s Komunistično partijo Francije. Osnovana je bila leta 1895 in je v začetku imela revolucionarno orientacijo in propagirala proletarski internacionalizem. Nikdar ni bila povsem monolitna. V njej so delavci, ki so poborniki komunističnih idej, potem socialističnih, socialdemokratskih, določeno število katolikov pa tudi takih, ki nimajo posebne ideološke opredelitve. Reformistično krilo je dvakrat že izstopilo iz organizacije. Zadnjikrat se je to zgodilo leta 1947, ko je bila formirana generalna konfederacija dela — Force ouvriere.

Generalna konfederacija dela Francije je organizirana vertikalno v 39 industrijskih federacijah in horizontalno v sindikalnih sekcijah v podjetjih, v lokalnih in departmentalnih unijah v skladu z administrativno delitvijo Francije. Najvišja organa sta kongres, ki se sestaja vsake tri leta in nacionalni konfederacijski svet. Izvršna organa sta nacionalni biro in izvršna komisija. Prisotna je tendenca, da bi bili v izvršne organe izvoljeni tudi predstavniki drugih političnih struj, vendar imajo komunisti očitno premoč.

Vsekakor je tako ugleden obisk za našo Železarno izjemno priznanje za njen samoupravni razvoj in njen pomen v slovenskem in jugoslovanskem gospodarstvu.

Razgovori delegacije francoske konfederacije dela, ki jo je vodil predsednik sveta ZSJ Mika Špiljak, s predstavniki naše železarne

ZEMELJSKI PLIN V ŽELEZARNI

(Nadaljevanje s 1. strani)

predelane v glavnem po programu in so bile pripravljene za kurjenje z zemeljskim plinom že v marcu oz. maju.

Zaradi navedenih zamud pri dobavi plina na Jesenice, smo se v Železarni odločili, da bomo v mesecu juniju izvedli preizkus predelanih peči z mešanico butan-propan-zrak, tako da bi bil prekop na zemeljski plin nemoten. To poizkusno kurjenje je uspelo in odpravili smo vse glavne pomanjkljivosti.

Zaradi takega pristopa k preizkusu peči, je prekop na zemeljski plin potekal brez težav in zastojev. Trenutno obratujejo na zemeljski plin dve globinski peči v valjarni bluming, v TOZD Valjarna debele pločevine pa obratujejo potisna in

krožna peč. Poraba na pečeh je v okviru predvidevanj in znaša približno 3.000 Nm³ na uro.

Nadaljni program prehoda kurjenja z zemeljskim plinom predvideva, da bo potisna peč v valjarni bluming pričela obratovati 18. julija, globinska peč po prvem remontu in enako velja za Custodis peč v valjarni žice. Remonta pričakujemo v naslednjem mesecu.

Sedaj, ko je zemeljski plin v Železarni, bomo takoj pristopili tudi k predelavi peči za kurjenje s plinom v TOZD Hladna valjarna Bela in normalizirne peči v TOZD Valjarna debele pločevine.

Z vsemi navedenimi predelavami pričakujemo, da bomo v najkrajšem času dosegli mesečno porabo plina, ki je bila po pogodbi o odvzemu plina predvidena.

V PRVEM POLLETJU ZA DOBRE ŠTIRI Odstotke pod planom

(Nadaljevanje s 1. strani)

Mesec	Skupna proizvodnja			Gotova proizvodnja		
	Gosp. načrt, t	Doseženo, t	%	Gosp. načrt, t	Doseženo, t	%
Januar	131.605	120.978	91,9	38.330	36.078	94,1
Februar	128.675	126.643	98,4	39.120	36.605	93,5
Marec	140.505	139.951	99,6	41.650	40.817	98,0
April	131.745	125.915	95,6	36.230	34.465	95,1
Maj	128.795	123.660	96,0	38.080	37.237	97,8
Junij	135.190	124.475	92,1	40.505	38.757	95,7
Skupaj	796.515	761.624	95,6	233.915	223.960	95,7

Iz razpredelnice vidimo, da je bil pri skupni proizvodnji začetek v januarju slab, da pa se je stanje v februarju in v marcu močno popravilo. V naslednjih treh mesecih se je situacija poslabšala; posebno slab je bil junij. V glavnem je bilo to posledica slabšanja zaradi manjše proizvodnje na plavžu, v jeklarni in valjarni žice.

Pri gotovi proizvodnji sta bila najslabša meseca januar in februar, rekordni dosežek je bil v marcu, medtem, ko se je stanje v zadnjih treh mesecih spet poslabšalo. Po količini je bil za marcem najboljši mesec junij.

Obdobje prvih šestih mesecev smo pri skupni in pri gotovi proizvodnji zaključili skoraj z enakim zaostankom za gospodarskim načrtom.

V posameznih temeljnih organizacijah združenega dela je bilo v prvem polletju stanje naslednje:

TOZD PLAVŽ

V tej temeljni organizaciji so se proizvodni rezultati iz meseca v mesec precej spreminjali. Pričetek v januarju je bil slab zaradi težav z železno rudo, ker je zaradi hudega mraza ni bilo mogoče razkladati z vagonov. V februarju in marcu se je situacija močno popravila in je bila načrtovana skupna proizvodnja presežena. V naslednjih treh mesecih je proizvodnja spet padla pod načrtovano količino. Glavni vzroki so bili: ohladitve in miniranje nasledin na plavžu št. 2 in večja poraba manj kvalitetne železove rude iz Tomasičice. Končni rezultat tako spreminjanja poteka je bila 4,8 % nižja proizvodnja, kot je predvideval gospodarski načrt. Poraba vsipnega koksa je v polletju znašala 671 kg na tono groblja, kar je za 11 kg na tono več kot je bilo načrtovano.

TOZD JEKLARNA

V prvih šestih mesecih letošnjega leta je Jeklarina zaostala 4 % za načrtovano proizvodnjo. Pri tem je bil zaostanek martinarne 2,8 % manjši in elektro jeklarni 6,2 % večji kot skupno povprečje. Pri martinarni je bil glavni vzrok slabšanja proizvodnega rezultata v obdobju težavah pri obratovanju s petimi SM pečmi, ker je primanjkovalo delavcev. V elektro jeklarni so bili precejšnji problemi zaradi različnih zastojev, razen tega pa so bile občasno tudi teže zaradi prelazke. Bilo je tudi nekaj izmečka zaradi neustrezne kemične analize posameznih žarž in odpisov proizvodnje zaradi neustrezne kvalitete dinamno jekel.

TOZD LIVARNA

Ta temeljna organizacija je v obdobju januar-junij precej preslegla

načrtovano skupno in gotovo proizvodnjo. Tujim kupcem je odpremila 435 ton raznih jeklenih odlitkov.

TOZD VALJARNA BLUMING-ŠTEKEL

V TOZD Valjarna bluming-štekkel je bilo več vzrokov, da je precej zaostala za načrtovano proizvodnjo. Bilo je preveč obratovnih zastojev, ki so z 32,1 % za 0,7 % presegle zastoj, ki so doseženi v letu 1978. Glede zastojev so bili zelo slabi meseci januar, maj in junij, ki so se gibali med 34,87 in 36,35 %, medtem, ko sta bila dobra meseca marec in april z 28,18 in 28,62 %.

Drugi vzrok je bil v tem, da je bilo izvaljano več blumov za potrebe valjarne žice, kot je predvideval gospodarski načrt, zaradi premajhnih dobav iz železarn Sisak. Ti blumi zahtevajo daljši čas valjanja in je zato dosežena proizvodnja nižja. Kot tretje je treba omeniti znatno premajhno dobavo polproizvodov iz tujih virov, kot je bilo v obdobju prvega polletja predvideno z gospodarskim načrtom.

Obratovna kompanja potisne peči je bila vsak mesec. Skupno je obratovala v celotnem obdobju januar-junij 80 dni in je bilo prek potisne peči prevladno 41.539 ton domačih in tujih slabov, ali povprečno 6.923 ton na mesec.

TOZD VALJARNA ŽICE IN PROFILOV

Glavni vzrok, da načrtovana skupna proizvodnja ni bila dosežena, je v previsokih obratovnih zastojih. Ti so v prvem polletju znašali kar 44,7 % na obratovni čas. Najboljši, čeprav ne dober, je bil mesec april z 41,09 %, medtem ko so se ostali meseci gibali med 43,38 in 46,98 %. Znatno previsoki so bili vzdrževalni, mehaniški in elektro zastoji, ki so v obdobju januar-junij znašali povprečno 15,80 %. Zaradi premajhnih dobav blumov iz železarn Sisak, so bile v prvem polletju tudi občasne težave s pomanjkanjem vložka, kar je v povprečju za 1,5 % povečalo zastoj. Zaradi tega je bilo preveč menjav dimenzij, kar je povzročilo povečanje tehnoloških zastojev in slabše izpolnjevanje predvidenega programa valjanja. Končno je treba omeniti tudi povečanje zastojev zaradi slabše kvalitete valjanega materiala, kar je posledica vedno bolj zahtevnega kvalitetnega asortimenta, predvsem pri valjanju debelejših dimenzij za potrebe TOZD Jeklovlek.

Valjarna profilov je načrtovano skupno proizvodnjo močno presešla. Delno je k temu pripomoglo tudi to,

da je v januarju zaradi težav z vložkom za TOZD Jeklovlek, obratovala na dve izmeni, čeprav je bilo v gospodarskem načrtu predvideno obratovanje na eno izmeno.

TOZD VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Ta valjarna je za 1,5 % zaostala za gospodarskim načrtom. Glavni vzrok za to je bila večja okvara stroja za ravnanje pločevine v mesecu maju.

TOZD HLADNA VALJARNA BELA

Z družbenim načrtom predvidena proizvodnja je bila v obdobju januar-junij dosežena, čeprav je bilo, zaradi premajhnih dobav toplo valjanih trakov iz tujih virov, nekaj težav. Občasno so bili tudi problemi s kvaliteto površine in preskrbo dinamno toplo valjanih trakov. Pri kvalitetnem asortimentu je bilo pri dinamno jeklih stanje dobro, saj je bilo izvaljanih 13.517 ton ali 93,9 % glede na gospodarski načrt. Precej slabše je bilo stanje pri nerjavnih jeklih, ko so jih izvaljali le 1.030 ton, oziroma 49,0 % glede na operativni program, ki je bil postavljen za skoraj polovico nižje, kot gospodarski načrt.

TOZD HLADNA VALJARNA JESENICE

Kljub temu, da je bilo v januarju nekaj težav z dobavo toplo valjanih trakov iz tujih virov, je ta temeljna organizacija dosegla v obdobju januar-junij gospodarski načrt skupne in gotove proizvodnje. Z gospodarskim načrtom predvidena količina 3.120 ton dinamno jekel zaradi občasnih težav z vložkom ni bila dosežena in znaša zaostanek 184 ton.

TOZD ŽICARNA

Ceprav je bilo v juniju nekaj problemov s preskrbo vložka kvalitetnejšega asortimenta in debelejših dimenzij, je ta temeljna organizacija v prvem polletju dosegla načrtovano skupno in gotovo proizvodnjo. Patentirane žice je izdelala 6.276 ton ali 95,5 % gospodarskega načrta, VAC žice 2.632 ton ali 103,2 % in EPP žice 635 ton ali 105,8 %. Pri patentirani žici so bile občasne težave s pripravo vložka.

TOZD PROFILARNA

Profilarna je pri skupni proizvodnji nekoliko zaostala za gospodarskim načrtom, medtem ko je gotovo proizvodnjo presešla. Bile so občasne težave z vložkom in s gostimi menjavami oblikovalnega orodja zaradi izpolnjevanja najbolj nujnih naročil. Predvsem ni bilo pravočasne dobave toplo valjanih trakov, naročenih v železarni Sisak.

TOZD VRATNI PODBOJI

Glavni vzrok, da ta temeljna organizacija ni dosegla z gospodarskim načrtom predvidene proizvodnje, je bilo pomanjkanje naročil. Razen tega so bile tudi občasne težave zaradi razdrobljenih naročil in posebnih izvedb proizvedenih podbojev.

IZVRŠITEV DRUŽBENEGA PLANA SKUPNE IN GOTOVE PROIZVODNJE TER OPREME V PRVEM POLLETJU

TOZD	Skupna proizvodnja			Gotova proizvodnja			Odprema
	družb. plan	izvršenje	%	družb. pl.	izvršenje	%	
1	2	3	3/2	4	5	5/4	6
Plavž	83.300	79.273,0	95,2				
Jeklarina	245.250	235.456,7	96,0				
- SM	158.200	453.815,8	97,2				
- EL	87.050	81.640,9	93,8				
- ASEA	38.750	37.690,8	97,3				
- LM	47.300	42.717,5	90,3				
- BBC	1.000	1.232,6	123,3				
Livarna	865	955,6	106,8	350	435,9	124,5	435,9
- jeklo	865	939,1	108,6	350	435,4	124,4	435,4
- kovino	30	16,5	55,0		0,5		0,5
Valj. bluming-štekkel	217.440	201.778,8	92,8	42.460	33.551,4	79,0	34.272,0
- bluming	125.840	120.108,1	95,4	5.180	3.257,0	62,9	3.304,0
- štekkel		65.457,4			14.799,0		14.838,4
- termična obdelava	91.600	16.213,3	98,1	37.280	15.495,4	81,3	16.129,6
Valj. žice in profilov	63.410	59.565,1	93,9	16.760	16.876,9	100,7	16.678,1
- valj. žice	56.260	51.982,8	92,4	16.760	16.406,0	97,9	16.207,2
- valj. profilov	7.150	7.582,3	106,0		470,9		470,9
Valj. debele pločevine	46.690	45.974,8	98,5	46.080	45.298,0	98,3	45.928,8
Hladna valj. Bela	47.350	47.777,0	100,9	46.720	47.272,8	101,2	47.725,3
Hladna valj. Jesenice	14.970	14.994,4	100,2	13.800	13.924,7	100,9	14.074,9
Žicarina	34.250	34.453,7	100,6	25.660	25.905,7	101,0	26.392,4
Profilarna	12.890	12.488,0	96,9	11.620	11.737,3	101,0	11.589,1
- HOP	11.755	11.398,2	97,0	10.720	10.773,8	100,5	11.604,9
- ronđele	130	107,0	82,3	130	107,0	82,3	123,0
- diski	710	425,9	60,0	710	425,9	60,0	430,6
- cest. ograja	295	556,9	188,8	60	430,6	71,8	430,6
Skladišče 38	960	2,7	0,3	960	2,7	0,3	2,7
Vratni podboji	630	501,0	79,5	630	500,1	79,3	490,8
Jeklovlek	9.640	9.835,9	102,0	9.620	9.821,1	102,1	9.913,4
Elektrode	12.990	12.674,1	97,6	11.910	11.473,5	96,3	11.542,5
- elektr. + varilna žica	9.835	9.228,6	93,8	9.800	9.189,9	93,8	9.256,5
- varilni prašek	455	425,7	93,6	455	423,1	93,0	425,4
- suha masa	450	514,8	114,4	450	514,8	114,4	514,8
- ognjevarni material	2.250	2.505,0	111,3	1.205	1.345,7	111,7	1.345,7
Željarna	5.850	5.893,9	100,8	5.845	5.886,7	100,7	5.899,3
ŽELEZARNA	796.515	761.624,7	95,6	232.415	222.686,8	95,8	224.945,2
Elektroda Zagreb				1.500	1.273,2	84,9	1.273,2
SKUPAJ	796.515	761.624,7	95,6	233.915	223.960,0	95,7	226.218,4

TOZD JEKLOVLEK

Kljub občasnim težavam z vložkom je TOZD Jeklovlek uspelo za 2,0 % oziroma 2,1 % preseči načrtovano skupno oziroma gotovo proizvodnjo. Predvsem so bili, zaradi manjše proizvodnje v elektrojeklarni, problemi s pripravo vložka avtomatskih jekel, legiranih s svincom, kjer so tudi zaostanki dobav največji.

TOZD ELEKTRODE

Ta temeljna organizacija ni dosegla načrtovane proizvodnje pri oploščenih elektrodah in varilnem prašku, medtem ko ga je dosegla, oziroma presešla pri varilni žici, elektrodni masi in ognjevzdržnem

materialu. Pri oploščenih elektrodah je bilo v začetku leta, to je ob pričetku obratovanja nove linije, nekaj težav, predvsem kadrovskih. Kasneje se je stanje normaliziralo. Razen tega je v letošnjem letu tudi opazen premik na tržišču. Večje je povpraševanje po elektrodah tanjših dimenzij. Občasno je bilo tudi nekaj težav s preskrbo potrebne žice. Pri proizvodnji varilnega praška so bili pogosti zastoji zaradi okvar na napravah.

TOZD ŽELJARNA

Z gospodarskim načrtom predvidena skupna in gotova proizvodnja je bila v prvem polletju dosežena. Avgust Karba

OBVESTILA KOLEKTIVU - OBVESTILA KOLEK

DEŽURNI ZA VZDRŽEVANJE V ŽELEZARNI

DATUM:	DNEVNI:	NOČNI:
PONEDELJEK - 23. 7.	KRAPEŽ BERTI	PETERNEL JANEZ
TOREK - 24. 7.	MLAKAR FLORJAN	ROTAR VINKO
SREDA - 25. 7.	RAVNIHAR PETER	TRONTELJ MARJAN
ČETRTEK - 26. 7.	URH MATIJA	DOLINAR SASO
PETEK - 27. 7.	BRUMAT MARTIN	LEBAN IVO
SOBOTA - 28. 7.	DROLIC MARJAN	KAVČIČ IVAN
NEDELJA - 29. 7.	LOGAR IGOR	ZVAB PRIMOZ

Telefon dežurnega za vzdrževanje v železarni je: 358
vezni telefon je: 410

Na redne delovne dni dela dnevni dežurni od 14.00 do 18.00 ure, nočni pa od 18.00 do 6.00 ure.

Na proste sobote, nedelje in praznike dela: dnevni dežurni od 6.00 do 18.00 ure, nočni pa od 18.00 do 6.00 ure.

Predaja poslov se izvede v sobi tajništva vzdrževanja št. 5 v upravni stavbi TOZD Vzdrževanje.

SLUŽBA OBRATNE AMBULANTE

V dneh od 23. do 28. julija bodo delale naslednje obratne ambulante:
dopoldan: II. obratna ambulanta - dr. med. Vesna Furlan- Zidar.
popoldan: III. obratna ambulanta - dr. med. Želimir Cesarec in IV. obratna ambulanta.

V soboto, 28. julija, samo dopoldan III. obratna ambulanta - dr. med. Želimir Cesarec.

Dispanzer za borbe od 23. do 28. julija od 11.30 do 13.30 II. obratna ambulanta - dr. med. Vesna Furlan- Zidar.

Zobna ambulanta:
popoldan: II. zobna ambulanta - dr. stom. Alojz Smolej.
V torek, 24. julija, za borbe od 7.30 do 13.30 II. zobna ambulanta - dr. stom. Alojz Smolej.

V sredo, 25. julija in v četrtek, 26. julija, dodatno za Železarno od 7.30 do 13.30 - II. zobna ambulanta - dr. stom. Alojz Smolej.

Ordinacijski čas dopoldan od 6.30 do 13. ure, popoldan od 13. do 19.30, v soboto samo dopoldan od 6.30 do 13. ure.

VABILO K SODELOVANJU

Vabimo vse delavce s kovinarskim poklicem, ki bi želeli delati na področju energetike kot strojniki parnih kotlov, parnih turbin, črpalk, kompresorjev in pri vzdrževanju energetskih naprav, da se oglašijo v sprejemni pisarni kadrovskega sektorja železarni Jesenice vsak dan od 6. do 14. ure.

Vsakemu kandidatu bomo omogočili brezplačno opravljanje ustreznih tečajev in izpitov za samostojno opravljanje dela.

Dela se v sistemu 4 + 1, kar je še posebej nagajeno.

KADROVSKI SEKTOR

DESET DNI ZAPRTA MALOPRODAJA

Ker bodo delavci na maloprodaji koristili kolektivni dopust, bo maloprodaja v dneh od 30. julija do 20. avgusta zaprta. Sodelavci naj si stvari nabavijo pred tem časom.

ČESTITAMO

S študijem ob delu so dosegli višjo izobrazbo in si s tem pridobili pravico do naziva inženir metalurgije naslednji naši sodelavci: BRANKO BANKO in MIRKO ERŽEN - oba TOZD Hladna valjarna Bela, BRANKO KRIVEC - OTK, FRANCKA MARINKOVSKI - OTK in ZDRAVKO JAMAR - HV Bela.

Na prvi stopnji visoke šole za organizacijo - organizacijsko proizvodna smer je diplomiral: MARJAN TRONTELJ - TOZD Vzdrževanje.

Na ekonomski srednji šoli so diplomirali: MIROSLAV KODER - TOZD Jeklovlek, MILENA MENCINGER - TOZD Livarna in STANE SUŠANJ - FRS.

Na delovodski šoli Jesenice - metalurška smer so diplomirali: ALOJZ AVGUŠTIN - TOZD Jeklarina, BRUNO BREMEC - TOZD HV Bela, FRANC BURNIK - TOZD Plavž, ALOJZ DEČMAN - TOZD HV Bela, JANEZ GASAR - TOZD Profilarna, STANISLAV GORENC - TOZD Žicarina, FRANC IPAVEC - TOZD Žicarina, MIRAN KELC - TOZD Livarna, JANEZ KRALJ, - TOZD Valjarna bluming-štekkel, JURE KOŠIR - TOZD Jeklovlek, VLADIMIR PERKO - TOZD HVB, VOJKO PINTAR - TOZD Valjarna bluming-štekkel, FRANJO RAVNIK - TOZD HV Bela, FRANC SMOLEJ, - TOZD HV Bela, VOJKO SMOLEJ - TOZD HV Jesenice, MAKSIMILJAN SOTLAR - TOZD Jeklovlek, JOŽEF ŠTIRM - TOZD Žicarina, JANEZ TIČAR - TOZD Livarna, NINOSLAV TRIFONI - TOZD HV Bela, JAKOB VEBER - TOZD Žicarina, JOŽEF ZURC - OTK.

Na delovodski šoli Jesenice - strojna smer so diplomirali: LEOPOLD ČIMŽAR - TOZD Remontne delavnice, LUKA FABIJANIČ - TOZD Remontne delavnice, JANEZ GLUHAR - TOZD Strojne delavnice, IVAN GRIL - TOZD Remontne delavnice, PETAR JURIC - TOZD Jeklovlek, MIROSLAV LASNIK - TOZD Transport, MARJAN RUČIGAJ - TOZD Kovinoservis.

Na tehniški srednji šoli Jesenice - metalurška smer so diplomirali: BOGOMIR ERŽEN - TOZD Strojne delavnice, MARJAN LAH - TOZD Vzdrževanje, ŽARKO PETROVIČ - TOZD HV Bela, ALOJZ RABIČ - TOZD HV Bela, BOŽIDAR ŠIMIC - TOZD HV Bela, BOJAN VIDMAR - TOZD Vzdrževanje, JANEZ ŽEN - raziskovalni oddelek, IVAN ŽVAN - TOZD Valjarna debele pločevine.

Na tehniški srednji šoli - strojna smer so diplomirali: BOGOMIR KOS - TOZD Remontne delavnice, ANTON OMAN - TOZD Strojne delavnice, PETAR PETROVIČ - TOZD Energetika, ROMAN SVETINA - raziskovalni oddelek.

Na TSS - elektro smer je diplomiral RUDOLF TROST - TOZD Vzdrževanje.

Na gostinski poslovodski šoli sta diplomirala: JANEZ BOHINC in DARINKA GUZELJ - oba TOZD Družbena prehrana.

Na poklicni administrativni šoli je diplomirala ANTONIJA ROŽIČ - ERC.

Vsem sodelavcem k uspehu in njihovi vztrajnosti iskreno čestitamo in jim želimo veliko delovnih uspehov in osebnega zadovoljstva.

SAMOUUPRAVNI ORGANI V PRETEKLEM TEDNU

TOZD Žebljarna

2. IN 3. SEJA ODBORA ZA GOSPODARSTVO

Predsednik Vlado Stenovec je 22. junija sklical drugo sejo odbora za gospodarstvo TOZD Žebljarna in v razpravo predlagal sedem točk dnevnega reda. Pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da so vsi izvršeni.

V nadaljevanju se je vodja TOZD Leon Mesarič poročal o proizvodnih rezultatih doseženih v mesecu maju. Družbeni plan, ki je znašal 920 ton, je bil izvršen 100,05 % ali 920,5 ton. Odkriva, da je v mesecu maju samo 768,3 tone, kar je za 151,7 ton ali 16,5 % pod planom. Kumulativno za pet mesecev pa je TOZD Žebljarna z odpremo pod planom le za 47 ton. Da plan odpreme ni bil izvršen, je vzrok v pomanjkanju kontejnerjev za izvoz v ZDA, ker je v skladišču ostalo nad 150 ton neodpremljenih žičnikov. Za izvoz je bilo izdelanih 730 ton žičnikov, odpremljenih pa 564 ton. Za domače kupce je bilo izdelanih samo 190 ton žičnikov, zaradi pomanjkanja naročil.

V drobno enoliškost embalažo je bilo zapakiranih 56,6 ton žičnikov, kar je rekordna mesečna količina, v škatle po 2,50 kg po 140 ton žičnikov.

Storilnost na žebljarskih strojih je bila v maju zopet višja od povprečne v letu 1978, celotna storilnost TOZD pa je bila za 0,46 kg na uro višja. V adjustaži pa je storilnost nižja. Vzrok temu je pakiranje v enoliško embalažo. Ob visokih storilnostih v žebljarni so sorazmerno visoki tudi normni učinki na prvih treh žebljarskih skupinah.

Zabeleženih je bilo tudi več zastojev zaradi mehanskih okvar na žebljarskih strojih. Izkoristek razpoložljivega obratovalnega časa je bil 83,96 %, kar je za 5 % nižje kot pretekla dva meseca. Temu je vzrok predvsem visoka odsotnost delavcev.

Kazalci materialnih stroškov so ugodni in boljši kot v preteklem letu na žebljarskih strojih in v adjustaži, slabši pa so v pocinkovalnici. Izredno visoka je poraba cinka zaradi okvare kotla, pri čemer je bila izgubljena večja količina cinka.

Računovodja TOZD je podal analizo zvišanja, oziroma znižanja stroškov v maju. Odbor za gospodarstvo je glede na posredovane podatke o zvišanju oz. znižanju stroškov v maju ugotovil, da podatki niso realni. Zato zadoščuje poslovne strukture, da nejasnosti v zvezi z zvišanjem stroškov reši še pred zaključkom prvega polletja. Odbor

priporoča službam, da kontrolno polletno inventuro nedovršenih izdelkov izvedejo čim bolj dosledno, da bodo podatki kar najbolj realni.

Obravnavali so tudi poročilo o doseganju OD v maju. Stimulacije na storilnost je bilo 5 %, povprečni OD pa 6.224 din. Primerjali so tudi gibanje OD po skupinah. Povprečni OD za pet mesecev v TOZD Žebljarna je bil 6.350 din.

Sprejeli so predlagani plan za mesec julij in sicer: družbeni in operativni naj bi bila enaka, to je 840 ton, dnevni plan pa 38,2 tone.

Člani odbora za gospodarstvo so obravnavali in potrdili predlog vodstva TOZD o razdelitvi prostega denarja za amortizacijske zamenjave za leto 1979.

Odbor za gospodarstvo TOZD Žebljarna je potrdil, da je manjkajoči denar v višini 500.000 din za nabavo pakirne linije, zaradi višje vrednosti guldna in povišane carine, nujno potreben. Zato naj odbor za gospodarstvo pri DS Železarne TOZD Žebljarna odobri manjkajoči denar s tem, da TOZD Žebljarno razbremeni pri drugih obveznostih združevanja sredstev.

3. SEJA DELAVSKEGA SVETA

Tretjo sejo delavskega sveta TOZD Žebljarna je predsednik Miha Žemva sklical 26. junija. Pri pregledu sklepov zadnje seje so ugotovili, da so vsi sklepi izvršeni.

V nadaljevanju so obravnavali in sprejeli:

- spremembo že sprejetega samoupravnega sporazuma o merilih in postopku za uresničevanje kreditnih odnosov s tujino v predloženem besedilu;

- samoupravni sporazum o urejanju medsebojnih odnosov pri združevanju deviznih prilivov in skupnega koriščenja deviznih pravic v SOZD SZ v nespremenjeni obliki.

Pregledali in potrdili so predlog pravilnika o urejanju nadomestila stroškov udeležencem družbenopolitičnega in idejnega usposabljanja po programu kluba samoupravljalcev Jesenice.

Obravnavali so tudi odgovor oddelka SEO – oddelka za študij dela in časa v zvezi s korekturo norm v čistilnici. Odbor za gospodarstvo zahteva, da se korektura čimprej izvede.

Razpravljali so tudi o spremembi norme oz. faktorjev na žebljarskih strojih, zaradi novih žebljarskih strojev. Ugotovili so, da merjenje na novih žebljarskih strojih za postavitev novih norm ni možno toliko časa, dokler stroji ne bodo popolnoma vpeljeni in utečeni. Potrebno je še izboljšati organizacijo dela in dodelati še nekaj podrobnosti. Pred tem mora biti urejena tudi orodjarna. Zato naj oddelka za analizo dela ne zavlačuje več s predlogom ocene za reorganizacijo orodjarne, brez katere novi stroji ne morejo tekoče obratovati.

Dne 11. julija se je odbor za gospodarstvo sestel na tretji seji, ki jo je sklical namestnica predsednika Marija Nadižar. Vodja TOZD in asistent za delovne naprave sta člani odbora za gospodarstvo seznanila o stanju nerazporejenega oz. neizkoriščenega denarja za amortizacijske zamenjave iz leta 1978. Odbor je potrdil predlog, da se ta denar nameni za nabavo hidravlične dvizne mize, ki bo olajšala težko delo pri okovalnem stroju v adjustaži.

Predlagan je bil tudi družbeni in operativni plan za mesec avgust v višini 900 ton, oziroma dnevno 39,1 tone. OM

Vodja TOZD je v nadaljevanju obrazložil predlog o razdelitvi prostega denarja za amortizacijske zamenjave za leto 1979, kar je zelo malo v primerjavi z iztrošenostjo obrata. Delavski svet in odbor za gospodarstvo sta potrdila predlog vodstva TOZD za nabavo: treh kaloriferjev, rezervne elektromotorje, pisarniško opremo za sejno sobo TOZD in brusilni stroj za horizontalno brušenje za potrebe orodjarne.

Predsednik Miha Žemva je poročal, da se vse SDS obravnavale in sprejele predlog spremembe obračuna dodatkov za posebne časovne pogoje dela. Na SDS je bilo izrečenih nekaj pripomb in predlo-

gov, ki se bodo upoštevali, ko bo pravilnik dan v javno obravnavo.

Delegati so obširno obravnavali bolezensko in neopravičeno odsotnost z dela. Posebno bolezenska odsotnost se je v tekočem mesecu zelo povečala, kar bo tudi vzrok za težave pri izpolnjevanju mesečnega plana. Delegati so kritično ocenili

posameznike, ki imajo neresen odnos do dela in sodelavcev.

Vodja TOZD je delegate še informiral o sklepih odbora za delovna razmerja TOZD Žebljarna in da bodo vse SDS obravnavale bolezensko odsotnost in neopravičene izostanke.

MO

TOZD Remontne delavnice

3. SEJA DELAVSKEGA SVETA

V torek, 10. julija, je bila 3. seja delavskega sveta, ki so se je poleg delegatov udeležili še vodja TOZD, obratovodje in predstavniki družbenopolitičnih organizacij TOZD. Na seji so obravnavali:

- Poročilo o izvajanju sklepov, ki ga je posredoval vodja TOZD in obenem dal tudi odgovor na vprašanje delegatov, če bomo poleg telefonske centrale zares gradili tudi nove poslovne prostore in v kakšnem obsegu. Zaenkrat so zbrana sredstva le za telefonsko centralo, o poslovnih prostorih pa bomo govorili v novem srednjeročnem načrtu do leta 1985.

- Poslovno uspešnost TOZD je vodja ocenil kot ugodno. Načrtovani remontni v prvem polletju letošnjega leta so bili namreč časovno skrajšani za 6 %. Celotna železarna je dosegla v tem obdobju slabše rezultate. Čeprav so bili v maju doseženi zelo ugodni rezultati, maj izkazuje poslovno izgubo. Eden največjih problemov je slab pretok sredstev zaradi zasedenosti v nedovršeni proizvodnji, zaradi česar bo potrebno izpeljati tekoče obračunavanje. Zelo zaskrbijoče kazalec je tudi nizka akumulativnost, od česar je odvisna reprodukcija sposobnost Železarne. Vodja TOZD je posebej poudaril, da je povečanje OD predvsem pogojeno s statusnim položajem delavcev in načrtovano stopnjo inflacije, ni pa zadosti odvisen od dobrega dela. V drugem polletju bodo potrebna prizadevanja vseh, da se dvigne delovna zvest in motiviranost za delo. Vsak delavec mora čutiti, da je njegovo delo potrebno in cenjeno in si prizadevati, da na svojem delovnem področju poveča delovno storilnost in izkoristek delovnega časa.

Glede mesečnega nihanja uspešnosti je dobil delegat SRD odgovor, da je največji vzrok v neredni dobavi dogovorjenih polizdelkov iz Siska in Smedereva. Na vprašanje delegata iz RTA, kako obratuje kontiliv, je vodja TOZD razložil, da je zaenkrat še precej težav (npr. iztirjenje ponvice pod žerjavom, ustrežna temperatura jekla, itd.), ko pa se bo stanje uredilo, bodo vili na konti livu 60 % izdelkov iz kvalitetnega programa.

- Delegati so brez pripomb sprejeli samoupravni sporazum: o devizah v SOZD SZ ter o osnovah organiziranega nastopa v gospodarskem sodelovanju s Poljsko in spremembo sporazuma SIS EOT. Po krajši razpravi, v kateri so nekateri delegati menili, da je pokriti bazen v izmeni 25 x 13 metrov majhen, so delegati sprejeli sklep, da pristopajo k sporazumu o združevanju sredstev za dograditev pokritega kopališča v Ukovi v veljavnostjo za letošnje leto, pri čemer bodo krili svoj del obveznosti iz vrnjenega posojila za ceste. Za naslednja leta bo o svojem pristopu ponovno razpravljali DS, glede na poslovni uspeh TOZD.

- Glede dogovora o spremembah osnov družbenega plana občine Jesenice za obdobje 1976/80 so delegati zahtevali, da se v prihodnje tako pomembne zadeve obravnavajo na seji delavskega sveta pred sprejemanjem na zborih skupščine občine.

- Delegati so posebno pozornost namenili predlogu spremembe obračuna dodatkov za posebne pogoje dela. Po daljši razpravi so sklenili, da predlog sprejmejo pod pogojem, da se pravica dodatkov razširi tudi na delavce, ki sicer redno delajo samo na dopoldanski izmeni, občasno pa v interesu in zaradi potreb Železarne tudi popoldne ali pa na prosti soboto.

- Skladno s čl. 228 pravilnika o delovnih razmerjih je DS odredil, da vodjo TOZD v času odsotnosti nadomestja Janez Peternel, obratovodja strojno remontnih delavnic.

- Delegati so soglasno sprejeli pravilnik o urejanju nadomestila stroškov za družbenopolitično izobraževanje s pripombo, da ga je potrebno jezikovno urediti.

- Na predlog obratovodja ERD je delavski svet sklenil fizično likvidirati električno sušilno peč v elektro remontnih delavnicah.

ZK

PREGLAD SESTANKOV SDS

Minuli teden smo iz enajstih temeljnih organizacij ter treh delovnih skupnosti prejeli 33 zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Osrednjo točko na sestankih delovnih skupin je še vedno predstavljala razprava o predlogu sprememb obračuna dodatkov na posebne časovne pogoje dela. Ponekod pa so delovne skupine razpravljale tudi o ocenjevanju delovne uspešnosti ter o proizvodnji v prvem polletju letošnjega leta. Eno od izpostavljenih vprašanj na sestankih posameznih delovnih skupin pa je bilo, poleg posameznih obratnih problemov, tudi vprašanje discipline.

Današnjemu pregledu priključujemo tudi tisti del pregleda sestankov samoupravnih delovnih skupin, ki ga v zadnji številki Železara zaradi pomanjkanja prostora nismo uspeli objaviti.

SDS **plavž** (TOZD Plavž) ugotavlja, da se med delavci poraja nezadovoljstvo, ker ne morejo koristiti rednega letnega dopusta. Do težav prihaja predvsem zaradi vedno večje odsotnosti delavcev zaradi bolezni. Skupina meni, da nekateri delavci izkoriščajo dobro voljo zdravnikov in da bi bilo dobro nekaj ukreniti.

Iz TOZD Jeklarna smo prejeli šest zapisnikov SDS. Na sestanku SDS **staro železo 4** je bilo v zvezi z obravnavanjem realizacije polletnega plana poudarjeno, da bi bilo za boljše osebne dohodke potrebno delati bolj kvalitetno. Žerjavovodje so bili opozorjeni, da se »svinje« iz nasipa ne smejo mešati med ostalo staro železo oziroma, da naj jih nakladajo posebej. Delavci predlagajo, da se tudi za njihov oddelak uredi pranje delovnih oblek. SDS **SM peči 2** je imela več pripomb na informacijo o proizvodnih rezultatih v prvem polletju. Ta skupina trdi, da ne dela zastojev, oziroma podaljšuje sarž oziroma, da krivda za to leži na livni jami. Skupina nadalje vprašuje, zakaj se drži sarže za kontiliv dalj časa v peči. To po njenem mnenju vpliva tako na proizvodne rezultate kot na agregate. Ne razume tudi podeljevanja legur (kontiliv), sicer pa izjavlja, da se bo z vsemi silami trudila prispevati k povečanju proizvodnje.

SDS **livna jama 1** ugotavlja, da se delovne obveznosti vse premalo izpolnjujejo in da se proti kršiteljem premilo ukrepa ter da se tudi zato kažejo v proizvodnji slabi rezultati. Seznanjena je bila tudi z informacijo o stanju žerjavov. V zvezi z njo je bilo na sestanku poudarjeno, da pri takem stanju žerjavov, kakršno je, ni več mogoče varno delati ter da je vse preveč začasnih popravil, ki so vrh vsega še površno opravljena. Pripombe SDS **elektropeči 2, 3 in 4**, ki se nanašajo na proizvodno problematiko so si zelo podobne. SDS **elektropeči 2** ugotavlja, da je treba močno povečati tehnološko disciplino predvsem v livni jami. Po njenem mnenju se proizvodnja izgublja prav v livni jami. Za promet pa ugotavlja, da bi moral skrbeti za bolj točno dostavo garnitur. Tudi SDS **elektropeči 3** izraža svojo zaskrbljenost nad padanjem proizvodnje. Ta skupina meni, da je takšno stanje treba popraviti z boljše delovno in tehnološko disciplino, organizacijo dela ipd. Dosti pripomb na slabo organiziranost proizvodnje, pomanjkanje osebne odgovornosti, na številne nepotrebne zastojev, predčasno odhajanje z dela in še na mnoge druge napake, je imela tudi SDS **elektropeči 4**. Skupina zato poziva k zaostri disciplini, k vestnejšemu delu ter k bolj poudarjeni osebni odgovornosti.

Iz TOZD Žičarna smo prejeli zapisnike od SDS **patentirnica 2**, **pocinkovalnica 3** ter od **adjustaže**. SDS patentirnica dve je v zvezi s proizvodnjo v juniju opozorila predvsem na pogoste menjave programa in na vprašanje discipliniranosti posameznikov. Za enega od svojih sodelavcev meni, da bi ga morali zaradi bolezni in neopravičenih izostankov premestiti na drugo delovno mesto. V zvezi s kvaliteto problematiko pa je bilo izpostavljeno vprašanje zamenjave vložka ter slabe površine že patentirane žice, ki povzroča težave pri luženju in pozneje tudi pri vlečenju. SDS **pocinkovalnica 3** pa izraža svoje zadovoljstvo, da je bil plan v juniju celo presežen – kljub dopustom, boleznim in siceršnjemu pomanjkanju delavcev. SDS **adjustaža** meni, da bi morali zaostanke do katerih prihaja zaradi bolezenske odsotnosti in dopustov nadoknaditi z delom na proste sobote ter v popoldanskem času.

Iz TOZD Profilarna smo po daljšem času spet dobili zapisnik s sestanka od delovnih skupin in sicer s sestanka SDS **profilarna 3**. Delavci so izrazili svoje nezadovoljstvo s sedanjim načinom ocenjevanja. Ugotavljajo, da je razlika med oceno delovne uspešnosti med najboljšim delavcem in najslabšim le tri točke, kar pa v praksi sploh ni res. Menijo, da se mora razlika povečati ali pa uvesti nov, boljši način ocenjevanja. Pogovarjali so se tudi o nekaterih posameznikih, ki izostajajo z dela ali zamujajo na delo in zaradi katerih prihaja v proizvodnji do težav. Pogosto se dogaja, da morajo posamezni delavci zaradi izostankov nekaterih menjati delovna mesta. Menijo, da je vzrok temu tudi v pomanjkanju normativna delavcev v temeljni organizaciji. Skupina ugotavlja, da je v zadnjem času precej negotovost tudi zaradi vzdrževanja strojev in naprav v obratu. Popravila se vršijo zelo malomarno. Kot primer delavci navajajo zadnji remont stroja 3.

V TOZD Vratni podboji sta se ne ločenih sestankih sestali obe delovni skupini te temeljne organizacije. SDS **proizvodna linija** zahteva, da naj se na oglasnih deskah objavljajo podatki o doseženi proizvodnji in odpremi v TOZD za vsako dekadno. Skupina je predlagala dodatek na osebni dohodek za delovno mesto strojne varila na liniji. To utemeljuje s težkimi delovnimi pogoji na tem delovnem mestu. SDS **vzorčna delavnica** pa zahteva, da se osebne ocene izobešajo na oglasni deski.

V TOZD Jeklovlek so se sestale štiri samoupravne delovne skupine. Skupine so obravnavale »dodatke« ter se seznanile s sklepi samoupravnih organov.

SDS **delavnica elektrostrojev** (TOZD Remontne delavnice) v zapisniku omenja svoje napore, da bi delo vedno zaključila do danih rokov. V zadnjem času pa prihaja v popravilo vse preveč razbitih motorjev, kar jim delo otežkoča. Delavci menijo, da dobro izkoristijo delovni čas, kadar je izpolnjen naslednji pogoj: da je material vedno na zalogi in da so delovni nalogi pravočasno posredovani.

SDS **samski domovi** (TOZD Družbena prehrana) se ne strinja s stališčem koordinacijskega sveta ZSMS Železarne, ki meni, da je hišni red za samske domove kriv za tako veliko bolezensko odsotnost in neredno prihajanje na delo. Skupina meni, da bi morali vzroke za to iskati drugje, koordinacijskemu svetu ZSMS pa priporoča, da se bolj zavzame, da bi mladinske organizacije po samskih domovih polno zaživele, za kar imajo vse pogoje. S tem bi tudi bistveno vplivale na življenje in delo stanovalcev, na boljši odnos do družbene lastnine (ki ni najboljše) na nekulturno in objestno vedenje nekaterih stanovalcev do zaposlenih.

SDS **oddelka investicijske dokumentacije in investicijskega razvoja** (delovna skupnost za ekonomiko, TKN in

novogradnje) je na sestanku predlagala, da bi se naročilo 10 vrtljivih stolov. Te potrebujejo pri risalnih deskah in pri kopirnem stroju Canon. Zanima pa jo tudi, kaj je z naročilom klime naprave za arhiv tehnične dokumentacije.

V nadaljevanju pa objavljamo, kot smo omenili že na začetku nadaljevanje pregleda sestankov samoupravnih delovnih skupin iz prejšnjega tedna.

V TOZD Vzdrževanje se je sestalo devet delovnih skupin. SD **vzdrževanje Javornik** (Janska) predlaga, da bi se nabavile mesečne vozovnice tudi za lokalni avtobus. Nabavili naj bi tudi nov rezalni stroj in nove škarje. SDS **vzdrževanje Javornik** (Lužnik) pa predlaga, da naj bi se obratni mehaniki in elektriki, ki dežurajo zaradi pomanjkanja delovne sile v bodoče nahajali v centralnih delavnicah. SDS **vzdrževanje Bela 1** ugotavlja, da pomanjkanje ključavničarjev in elektrikaarjev še vedno predstavlja pereč problem. Meni tudi, da je potrebno povečati skrb za varno delo, kajti število nezgod je v mesecu maju poraslo. Pritožuje se tudi zaradi malice, ki zaradi slabe organizacije in neupoštevanja urnika traja na dopoldanski izmeni več kot eno uro. Skupina tudi ni zadovoljna s tem, da se v skladišču Bela izdaja orodje samo na dopoldanski izmeni in zahteva, da naj se omogoči, da bi ga v nujnih primerih lahko dobili tudi popoldne in ponoči. Ne ustreza pa ji tudi to, da skladišče izdaja nože za LR, BL in ZV samo na čake teh obratov in zahteva, da naj bi se za sobotne in nedeljske menjave predhodno pripravili ali noži ali pa čeki. SDS **vzdrževanje Bela 4** v zapisniku opozarja, da od področnega vodje ni dobila zadovoljivega odgovora, zakaj že teden dni ni dninske knjige. Knjiga se mora pisati sproti, sicer lahko pride do napak. Na skupnem sestanku SDS **vzdrževanje Bela 2 in 5** je bilo govora o težavah, ki jih povzroča delavcem nadurno delo v zvezi z upravičenostjo do otroškega dodatka. Prav zato, ker izgubijo otroški dodatek, se delavci upirajo delati nadure. Nadurno delo pa je nujno zaradi pomanjkanja ljudi in zato, da ne pride do zastojev v proizvodnji. Ta problem bo treba čimprej urediti.

V TOZD Energetika se je sestalo 15 samoupravnih delovnih skupin. Med njimi se tri skupine (**delavnica PIV energije** ter SDS **PIV energije 3 in 4**) pritožujejo zaradi kantin (vrsta, higiena). SDS **delavnica elektroenergije** pa vprašuje, kdo iz elektroenergije dobi nagrado v znesku 40.00 din za uspešno opravljen remont v vodikarni HVZ.

V TOZD Transport, kjer se je sestalo devet delovnih skupin, so SDS **lokomotivna delavnica**, **delavnica motornih vozil**, **vozovna delavnica** ter SDS **vzdrževanje proge** zaprosile za odgovor na vprašanja, kdaj lahko pričakujejo boljše ureditve kantin. Skupine menijo, da v situaciji, kakršna je, delavci niso krivi, če zaradi malice zamujajo na delovno mesto.

Iz vseh treh delovnih skupnosti smo prejeli šest zapisnikov s sestankov samoupravnih delovnih skupin. Vendar pa te skupine ne postavljajo kakšnih posebnih vprašanj. Omeniti kaže le zapisnik SDS **računovodstva osebnih dohodkov**, ki obširno opozarja na nekatere probleme v zvezi s spremljenim obračunom dodatkov na posebne časovne pogoje dela. Skupina meni, da bo obračun osebnega dohodka od 1.8. dalje res zelo problematičen. Skupina opozarja, da so imeli že sedaj problem z zaključevanjem dninskih knjig v kratkem roku (neazurna odaja dokumentov oddelku, pritisk ERC-ja zaradi velike konice luknjanja ipd). Zaradi novih dodatkov pa bo potrebno pisati tudi nove dninske liste.

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje – Božidar Lakota

MLADI O SEBI, SVOJIM PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

PODPORA KOLEKTIVNEMU DELU IN VODENJU

Na zadnji seji zvezne konference Zveze socialistične mladine Jugoslavije so za novega predsednika z enoletnim mandatom izvolili Vasilja Turpurkovega iz Skopja, dosedanjega podpredsednika zvezne konference.

Osnovna pozornost na seji konference pa je veljala uveljavljanju kolektivnega vodenja, česar so se v mladinski organizaciji lotili zelo resno.

Mladi podpiramo pobudo tovariša Tita za nadaljnje razvijanje kolektivnega dela in odgovornosti ter nadaljnjo demokratizacijo političnega dela in odločanja v vseh sredinah in na vseh ravneh, kjer mladi živimo in delamo, so dejali člani slovenske delegacije na seji zvezne konference. To pa nam v tem trenutku nalaga temeljito analizo sedanjega dela in stanja, ki bo osnova za konkretizacijo oblik in metod pri neposredni realizaciji pobude v vrstah mladinske organizacije.

Pri tem ne gre za enkratno kampanjo, ampak za hitrejšo in doslednejšo vsebinsko premike na področju nadaljnje demokratizacije odnosov ter iskanje demokratičnejših oblik in metod znotraj dela zveze socialistične mladine, kakor tudi v družbi kot celoti.

Zveza socialistične mladine kot demokratična fronta vse socialistične mladine ima osnovno naloge, da zbira, usposablja in skozi akcijo

usmerja in vključuje mlade v proces samoupravljanja. Zato se mora tudi razvijati kot odgovorni družbeni subjekt.

V uresničevanju pobude tovariša Tita je nujno potrebno upoštevati enotne rešitve glede trajanja mandata organov zveze socialistične mladine. Mandat organov in teles v zvezi socialistične mladine in družbenih organizacij traja do dveh let, na vseh nivojih organiziranja ZSMS od osnovne organizacije do konference, pa je potrebno uvesti enoletni mandat predsednika. Vprašanje uveljavitve kolektivnega dela in odgovornosti pa ne more biti le vprašanje organov ZSM, ampak mora postati dejanska potreba, da najdemo ustrezne oblike, metode, načine in vsebine dela zveze socialistične mladine.

Vse osnovne organizacije se morajo sedaj angažirati, da se bo delegatski sistem razvijal kot organska celota, osnovna organizacija mora postati zveza vseh osnovnih oblik družbenega angažiranja mladih, katerih aktivnost se med seboj dopolnjuje. Zato je potrebno tudi pregledati, ali je osnovna organizacija prevelika in doseči take oblike organiziranosti, da bo osnovna organizacija res sposobna opraviti svoje naloge.

Ob tem ni potrebno spreminjati časa trajanja mandata predsedstva osnovnih organizacij in njihovih članov, ampak krepi njihovo odgovornost kot izvršnih organov. Predsedstvo mora biti operativno telo, ki

se bo lahko pogostejše sestajalo, iz predsedstva pa se izbira predsednik, katerega mandat traja eno leto. V osnovnih organizacijah je nujno potrebno uveljaviti komisije in druge oblike delovanja, za katere obstoji interes.

Občinske konference zveze socialistične mladine je kot delegatska telesa potrebno bolj razvijati kot organizatorje akcije in ne kot forume, ki le spodbujajo razpravo in zavzemajo načelna stališča o posameznih vprašanjih. Predvsem pa je pomembno, da stalno spremljajo izvajanje zaključkov, stališč in določitev z aktivnim odnosom delegatov in izvršnih organov in teles občinske konference.

Občinske konference kot najvišji organi zveze socialistične mladine v občini bodo tako postale mnogo bolj mobilne in operativne ter vzpostavljale neposredno zvezo z osnovnimi in družbenimi organizacijami. Pri tem je potrebno zagotoviti večjo stopnjo osebnega angažiranja in odgovornosti delegatov.

V občinskih konferencah je nujno potrebno začeti ustanavljati delovna telesa za različna področja družbenega dela. Komisije in stalna delovna telesa imajo pomembno vlogo pri širjenju kadrovske osnove in s tem zagotavljajo širši vpliv članstva na delo organov ZSM. Da bi vse to dosegli, je potrebno uveljaviti in razvijati sekcijski način dela. Velja pa še poudariti, da so na seji zvezne konference sprejeli tudi sklep, da ukinejo funkcijo podpredsednika in sekretariata.

Rk

Pripravljenost je vedno
boljša kakor
golo pričakovanje ... 6

Tito

ZAŠČITA ŽIVALI V PRIMERU ABK NAPADA

ŠIVALNIK, IGLE IN SVILO bomo uporabljali v enake namene kot posebno iglo.

BRIZGA IN INJEKCIJSKE IGLE so skoraj nujne za prvo pomoč v izjemnih razmerah, ko ne bi imeli hitre strokovne pomoči. Živnorejci in člani veterinarskih enot civilne zaštite bi z njo dajali atropin, sredstva za pospeševanje delovanja srca, pomirjevalna sredstva in druga, za katera bi ugotovili, da so potrebna na določenih območjih in v določenih okoliščinah.

SONDO uporabljamo za izpuščanje plinov iz vampa pri naglem napenjanju goveda. O njeni uporabi lahko preberemo pri opisu naglega napenjanja. Sonda nam prav tako rabi za dajanje zdravil v želodec ali vampa. Za ta poseg so potrebne izkušnje, ker se lahko zgodi, da jo potisnemo v sapnik in z zdravilom zalijemo pljuča. To bi bilo usodno za žival, ker bi poginila v nekaj minutah zaradi zadušitve ali čez kak dan zaradi hude pljučnice.

KOPITNI NOŽ je lahko levi in desni. Uporabljamo ga za obdelavo kopita za kovanje ali pri vbodnih ranah na podplatu kopita. V takšnih primerih kopito dobro razkužimo in naredimo lijakasto odprtino skozi roževino podplata, da vnetna tekočina lahko izteka. Tako preprečimo njeno prodiranje v globlje in višje dele kopita, kar lahko zelo zaplete zdravljenje. Tega posega se bomo lotili le izjemoma, če ni možnosti, da bi žival v prihodnjih 24 do 48 urah zdravil strokovnjak. Poleg tega s kopitnim nožem obrezujemo parklje.

KLEŠČE ZA OBREZOVANJE PARKLJEV in kopit bi morali imeti na vsaki kmetiji, ki ima več goved, ker nega parkljev lahko v precejšnji meri ugodno vpliva na živali.

MESARSKI NOŽ uporabljamo za zakol v sili, ko nimamo časa poklicati mesarja.

NOSNA ZADRGA za govedo je zelo pomembna za pravilno fiksiranje živali pri mnogih posegih. Pri konjih in prašičih jo lahko pripravimo iz zasilnih sredstev.

VRVI ZA FIKSIRANJE IN PODIRANJE ŽIVALI so nujno potrebne, čeprav smo prepričani, da jih lahko najdemo na vsaki kmetiji. Z njimi žival pripravimo za prvo pomoč.

GARNITURA PORODNIH VRVI je tudi zelo koristna, ker kmetovalci povečini uporabljajo trde, okorne umazane in okužene vrvi.

APARAT ZA BRITJE z zavojčkom britvic za britje dlake okoli rane, kjer bomo živali dali prvo pomoč.

GAZA je bela mrežasta tkanina iz bombaža, ki dobro vsrkava tekočine iz ran, na primer sokrvice in morebitni gnoj. Pri prvi pomoči moramo uporabljati sterilne gaze, ki jih dobimo zavite v omot.

POVOJI so prav tako narejeni iz mrežaste bombažne tkanine in so nujno potrebni za prvo pomoč, kakor tudi za vsa zdravljenja ran. Če gaze in povojev nimamo, kar se lahko pogosto zgodi pri elementarnih nesrečah, uporabljamo primerna zasilna sredstva, ki so pri roki. Takrat lahko za pokrivanje rane uporabimo kose čistega platna, dele perila ali robce; ti morajo biti oprani in tik pred uporabo dobro prelikani. Zasilne povoje trikotne rute lahko napravimo iz platna, flanelaste rjuhe, perila in brisač.

OBLIŽE IN LEPILO PASTO nujno potrebujemo za pritrdjevanje obvez, ker povojev ne moremo uporabljati na telesu velikih živali.

PRALNI PRASEK IN ČISTI ALKOHOL sta nujni sredstva za dobro razkužitev. Dezinfekcijsko milo uporabljamo pri umivanju rok pred prvo pomočjo in po njej. Z njim tudi razkužimo in operemo okolico rane in namilimo dlako v okolici rane pred britjem.

Za manj zahtevne primere prve pomoči zadoščajo naslednji pripomočki: toplomer, trokar, odpiral ust za govedo, zakrivljene škarje za striženje dlake, nosna zadruga za govedo, garnitura porodnih vrvi ter povoji in gaze.

OBVEZE

Pri obvezovanju se je potrebno ravnati po določenih pravilih. Za obveze posameznih delov telesa pri posameznih domačih živalih moramo izbrati ustrezne močne in široke povoje. Na splošno velja, da za govedo in kopitarje uporabljamo močnejše in širše povoje kot za ovce, koze in druge živali. Prav tako velja pravilo, da uporabljamo za okončine ožje povoje kot za trup, glavo in vrat živali.

Pri prvi pomoči pridejo v glavnem v poštev preproste obveze, predvsem s krožnimi vijakastimi zavoji. Pri obvezovanju s povojem mora biti svitek povoja vedno obrnjen navzgor ali stran od dela, ki ga obvezujemo, da bomo lažje odvijali povoj. Zavoj je enkratna pot povoja okoli dela, ki ga obvezujemo, na primer enkrat okoli bice, glave, vrata itd. Obvezujemo vselej od spodaj navzgor. Vsak posamezni zavoj z dvema tretjinama pokriva prejšnjega. Zavoji morajo biti gladki in brez gub, ne prerahli in ne preveč zategnjeni. Vsako obvezovanje končamo z dvema ali s tremi krožnimi zavoji, nato pa obvezo pritrdimo z varnostno sponko, zalepimo z obližem ali lepilno pasto, ali zavezemo v voz.

Uporaba obvez pri živalih je bolj zapletena kot pri ljudeh, ker se je živali včasih skušajo znebiti. Posebno radi to počno psi in mačke, pa tudi druge živali včasih zgrizejo ali kako drugače uničijo obvezo. Živalim tudi ne moremo prepovedati premikanja poškodovanih delov telesa, to pa je pogosto vzrok, da obveza zdrkne iz svojega položaja. V takšnih primerih ne samo, da nismo dosegli namena z obvezo, temveč le-ta lahko postane škodljiva, ker pritiska na posamezne dele in zavira preskrbo s krvjo.

Dopisujte v Železarja

KRATKI NOVICI

Pred dnevi so bili na obisku v jeseniški in radovljiški občini najboljši dijaki 27 beograjskih šol, ki se združujejo v družbeni center Dragoljuba Milovanovića, s katerimi občinska konferenca zveze socialistične mladine Jesenice tesno sodeluje. Dijaki so bili v Gornjesavski dolini, v Planici in Tamarju, ogledali so si tehnični muzej Železarne in se ustavili tudi na pokopališču na Breznici in ob spomeniku Dragoljubu Milovanoviću v Završnici, kjer so položili venec.

S predstavniki občinske konference zveze socialistične mladine Jesenice pa so se pogovarjali tudi o organizaciji osrednje občinske proslave ob 60-letnici SKOJ, ki bo 10. oktobra v Završnici. Te proslave se bo udeležilo tudi 700 mladih iz Beograda, ki bodo imeli v Završnici veliko šolsko uro, na kateri bodo spregovorili o življenju in delu Dragoljuba Milovanovića in razvoju mladinske organizacije.

Mladi v jeseniški občini se zavajajo pomena akcije »nič nas ne sme presenetiti«, ki pa ne sme biti le enkratna aktivnost, ampak mora neprestano prežemati delo in aktivnosti mladih.

V to akcijo sodi tudi ureditev razmer v tistih osnovnih organizacijah, kjer le-ta niso zadovoljive, okrepiti pa je potrebno tudi sodelovanje z družbenimi organizacijami in društvi.

Mladi bodo opravili tudi teste o psihofizičnih sposobnostih mladine, skupaj z zvezo rezervnih vojaških starešin pa bodo pripravili orientacijsko-taktilno tekmovanje. Večjo pozornost bodo posvetili tudi izobraževanju kadrov, ki delajo na tem področju ter večji informiranosti.

Rk.

KS ZSMS ŽELEZARNE O SAMSKIH DOMOVH

V četrtek, 28. junija, je bila v sejni sobi pri Jeleni seja predsedstva koordinacijskega sveta ZSMS Železarne, katere so se poleg članov predsedstva udeležili še vodja samskih domov Beno Langus, predsednik DS TOZD Družbena prehrana Alojz Zajc, Božo Pančur iz kadrovskega sektorja in Ivo Voh iz pravne službe.

Na seji so razpravljali predvsem o predlogu novega hišnega reda za samske domove. Vodja samskih domov ni imel nobene pripombe na hišni red, kajti mnenja je, da je ta hišni red šele osnutek, ki se ga lahko, seveda v okviru pravnih določil, dopolnjuje in spreminja.

Pripombe so bile predvsem glede obiskov v domovih, ker v sobe, razen ožjih sorodnikov, ne sme nihče. Nadalje o prepovedi kuhanja v sobah, glede na to, da vsi samski domovi nimajo čajnih kuhinj, o tem, zakaj hišni red ne bi bil napisan v srbohrvaščini in podobno.

Spregovorili so tudi o neprimeren obnašanju posameznikov do zaposlenega osebja v samskih domovih. Sekretar KS ZSMS je bil mnenja, da to ne spada v hišni red, temveč k sodniku za prekrške. Kdor dela v samskem domu nered, mora biti kaznovan, kajti inventar je družbena last. Ta pravilnik oz. novi hišni red morajo sprejeti tudi stanovalci domov, s katerimi pa se je potrebno dogovarjati.

Božo Pančur je bil mnenja, naj bi se naslov »Hišni red«, spreminil in naj bi se imenoval »Pravilnik o medsebojnih odnosih med upravo in stanovalci«.

Iz obširne razprave in podanih predlogov so sprejeli zaključke, in sicer: narediti hišni red, ki opredeljuje splošne določbe in pravilnik o medsebojnih razmerjih in opredeljuje pravnega položaja samca. Pravilnik naj se pošlje v razpravo vsem TOZD.

Družbena prehrana naj za oblikovanje hišnega reda imenuje stro-

kovno grupo, ki naj do sredine septembra uskladi pripombe in popravke na osnovi zapisnika seje.

V. H.

BRIGADIRJI USPEŠNI V BRKINIH

V soboto, 14. julija, se je iz Brkinov vrnila mladinska delovna brigada jeseniško-bohinjskega oddelka, ki je sodelovala na MDA Brkini 79.

Iz poročila o delu brigade jeseniško-bohinjskega oddelka je razvidno, da so naši brigadirji pridno delali na trasi in v naselju. Brigada je za svoje marljivo delo prejela vsa možna priznanja in tudi trak akcije.

Brigada je delala na dveh delovnih področjih, katera so zamenjavali po dogovoru z drugimi brigadami. Imeli so 14 delovnih dni, en dan jim je pokvaril dež, imeli pa so tudi dva udarna dneva, na katerih so presegli določen odstotek delovne norme. Disciplinarni na trasi, prihodi in odhodi, odnosi do orodja so bili zadovoljivi, prav tako delovna disciplina. Na delu samem ni prišlo do težjih poškodb, kljub težavnim trasam in občasnemu težkemu delu.

Uspešno so delovale komisije za šport, informiranje, kulturo in idejnopolitično delo. V okviru komisije za IPD so bila organizirana tri predavanja in ogled filma o Nambiji. Izdali so pet stenskih časopisov, tri foto-stenčase iz naselja in trase in pripravili razstavo na temo »energetska kriza«.

Komisija za kulturo in komisija za informiranje sta pripravili dve radijski oddaji, tri biltenne in dva kulturna programa za naselje.

Dobri medsebojni odnosi med brigadami so se hitro razvili, zato so se vse tri brigade pobratile.

Jesenisko-bohinjski oddel je na MDA Brkini 79 ponovil lanskeletne uspehe jeseniških brigadirjev.

V. H.

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI

NOVA PROJEKTA 2 SONČNIH ELEKTRARN

Cilji tega projekta so zelo obsežni. Predvsem želijo primerjati med seboj oba tipa sončne elektrarne, torej CRS in DCS. Zaradi enakih vplivov podnebja, posebno se glede sončnega žarčenja, pričakuje v dveh poskusnih letih zelo izčrpno primerjalno sliko obeh sistemov. V tem času bodo lahko preizkusili delovanje obeh naprav tako med samostojnim obratovanjem, kakor tudi v povezavi s španskim električnim omrežjem. Pri tem bodo skušali ugotoviti pod katerimi pogoji je mogoče prvi ali drugi sistem ekonomsko uporabiti in kje je treba nadaljevati s tehničnim razvojem za doseganje večjega izkoristka in daljše življenjske dobe kritičnih sestavnih delov. Predvidevajo, da bodo po zaključku poskusnega obratovanja dobili vpogled v ekonomsko vrednost projekta, ugotovili tehnične možnosti in obratovalne pogoje ter njegov eventuelni vpliv na okolje.

Obe elektrarni sta tako dimenzionirani, da bo vedno na razpolago vsaj 0,5 MW moči takrat, ko bo sončno žarčenje preseglo 700W/m² (največje žarčenje na tem področju dosega v poletnem času opoldan slabih 1000 W/m²). Zbiralec, ki akumulira višek energije v opoldanskem času služi kot dopolnilo v času, ko je malo ali nič sončnega žarčenja. V tem slučaju je možno ob polni akumulaciji držati štiri ure polno moč elektrarne. To bo potrebno v slučaju večje oblačnosti.

Že pri samem konstruiranju naprave so morali upoštevati krajevne klimatske posebnosti. Tako morajo vsi vremenskim nevarnostim izpostavljeni deli naprave brez poškodb prenesti viharje z največjo hitrostjo vetra do 130 km/uro in udarec do v premeru 20 mm velikih delcev. Vsi sestavni deli elektrarne so konstruirani za življenjsko dobo 30 let. To je pomembno predvsem za toplotno obremenjene dele, pri katerih nastopajo zaradi pogostih sprememb temperature povečane materialne obremenitve. Sončne elektrarne se v nasprotju z konvencionalnimi termoelektrarnami ponoči ohladijo, medtem ko dosežejo podnevi obratovalne temperature pri CRS sistemu do 580 stop. C in pri DCS 395 stop. C. Pri obeh sistemih je

IEA CRS PROJEKT

Elektrarna tega sistema se sestoji v osnovi iz petih delov: ogledala, zbiralca in krožnega sistema prenosa toplote, turbine z generatorjem, kontrolnega sistema in infrastrukture.

Ogledala sestavlja skupno 160 heliostatov. Vsak izmed njih se sestoji iz 12 posameznih ogledalnih segmentov in ti so na nosilni konstrukciji sestavljeni v skupno enoto. Celotna odsečna površina obsega 40 kv. m in jo je mogoče vrteti okoli vodoravne ter navpične osi. Tako je mogoče ogledala voditi za soncem in sicer z namenom, da žarčijo odbiti sončni žarki vedno na zbiralec. Vseh 160 heliostatov upravlja majhen elektronski računalnik ki izračuna vsakokratni položaj sonca, s pomočjo mikroprocesorjev določi potrebni kot in daje ustrezne signale na njihove pogonske motorje. Položaj vsakega heliostata je tekoče prikazni v kontrolni postaji.

(Nadaljevanje na 10. strani)

ŽELEZAR

45

RAZVID DELOVNIH NALOG – DELOVNI POGOJI

Z današnjo številko zaključujem serijo sestavkov na temo razvid delovnih nalog, ki jih je pripravil strokovni delavec sektorja za ekonomiko Tine CRV. V nadaljevanju nam je avtor obljubil prispevke, v katerih bo razmišljal o prehodu na opredelitev zahtevnosti za vrednotenje delovnih nalog.

HRUP

Človek dojema s svojim slušnim organom različne zvoke: ton, šum, prasketanje, pisk itd. Kadar so po občutku nadležni, postanejo hrup. Kakšen zvok zaznava človeško uho, je odvisno od nihanja izvora zvoka. Harmonična enostavna nihanja dajejo ton. Zvok, sestavljen iz več enostavnih zvokov različnih frekvenc, daje obarvan ton, če so nihanja nepravilna, se zaznava šum.

Človeško uho ne zaznava zvočnih valov vseh frekvenc (število nihanj v sekundi; merjeno v hercih, Hz). Območje dojemanja je med 16 in 20.000 Hz. Zvok pod 16 Hz je infrazvok, nad 20.000 Hz pa ultrazvok.

Intenzivnost, sila zvoka je energija, ki jo sprejema površina telesa,

pravokotno na smer zvočnih valov. Intenzivnost zvoka je razmerje kvadrata amplitude nihanj valovanja zvoka k dvojnemu akustičnemu upor medija, ki prenaša zvočno valovanje (zrak: hitrost zvoka 340 m/sec; specifična teža 0,0013 g/cm³; zračni akustični upor 44 g/cm² sec). Intenzivnost zvoka opredeljuje fizikalni proces, neodvisno od tega, kako ga človek sprejema.

Občutek jakosti zvoka je sorazmeren intenzivnosti zvoka. Raven jakosti zvoka je psihofizikalni pojav in je opredeljen z logaritmskim razmerjem med intenzivnostjo dnevnega zvoka in intenzivnostjo zvoka na pragu slušnosti. Za boljše razumevanje in opredelitev ravni naj služi nekaj podatkov:

	raven dB	intenzivnost erg/cm ² sec.	sila din/cm ²
tiktakanje ure	20	1 × 10 ⁻⁴	6,4 × 10 ⁻²
tih razgovor	40	1 × 10 ⁻²	6,4 × 10 ⁻¹
srednje glasen razgovor	60	1	6,4
krik	80	1 × 10 ²	6,4 × 10
velik orkester	100	1 × 10 ⁴	6,4 × 10 ²
prag bolečine	120	1 × 10 ⁶	6,4 × 10 ³

Zato, da valovanje zvočne energije daje človeku občutek zvoka, mora preseči spodnjo mejo, ki je odvisna od jakosti in frekvence valovanja. Ta spodnja meja se imenuje PRAG slušnosti. Valovanje iste frekvence, isti ton doseže pri mnogo višji jakosti, večji amplitudi praga BOLEČINE.

Ljudje dojemajo jakost zvoka precej različno. Povprečno dojetje pa je odvisno še od starosti, spola in frekvence valovanja. Povprečne vrednosti dojetja glede na NAVEĐENE vplive so podane v diagramu slike 1.

Hrup postanejo zvoki, ki vplivajo na človeka kot motnja in učinkujejo nanj kot obremenitev, neprijetnost. Pri tem ima pomembno vlogo jakost hrupa, kot posledica zvočnega tlaka, trajanje učinkovanja, vrsta in višina ter sestavljenost tonov. Merilni postopki jakosti hrupa so predpisani po DIN 45635 in DIN 45633. V splošnem povzroča hrup pri ljudeh različne reakcije, tako manjšo voljo do dela do 50 dB, večji napor in porabo energije za manjšimi vegetativnimi motnjami do 65 dB, nezadovoljstvo ob delu z večjimi vegetativnimi motnjami kot zoženje žil, pomanjkljiva prekrvavitve kože, povečano izločanje žlez do 80 dB in pomembno znižanje delovne sposobnosti do okvar sluha nad 80 dB.

Relaksacijski odmor zaradi hrupa so delovne prekinitev, ki vplivajo na normalizacijo sluha po končanem tovrstnem naporu, ne odstranjujejo pa drugih vplivov, ki so posledica dela v hrupu. Odmor je zadovoljiv, če delavec zaznava s sluhom razlike v jakosti 5 dB.

Vpliv hrupa na povečan napor pri delu je v metodologiji razvida delovnih nalog stopnjen v petih stopnjah po dveh variantah. V prvi varianti je opredeljeno stopnjevanje glede na jakost hrupa in frekvenco zvočnega valovanja po znanem diagramu med pragom slušnosti in pragom bolečine po sl. 2. V drugi varianti je stopnjevanje opredeljeno glede na čas potrebne relaksacije po učinkovanju hrupa glede na jakost hrupa in trajanjem učinkovanja, oziroma trajanjem učinkovanja na cikl s številom ciklov.

Ž Osnova tej metodi je predpis VDI 2058

V stopnjevanju hrupa se upošteva hrup, ki ga prepušča predpisano zaščitno sredstvo.

VIBRACIJE

Pri delu s pnevmatskimi orodji, pri prevozu tovora z viličarjem po neravnem terenu in podobnih delih nastajajo tresljaji, ki se preko orodja ali vozila prenašajo na človeško telo. Ti tresljaji imajo svojo jakost, pospešek in frekvenco nihanja. V telesu se prenašajo tresljaji preko okončin na trebuh in glavo. Ti tresljaji postanejo zdravju škodljivi, če dosežejo resonančno frekvenco organov v telesu. Ta je:

drob s trebušno prepono 3 Hz
resonanca stoječega telesa 4–6 Hz
medenica 10–12 Hz
glava 20 Hz
oči 40–100 Hz

Vpliv vibracij na povečan napor pri delu je v metodologiji razvida delovnih nalog stopnjen v petih stopnjah. Metoda je osnovana po smernicah VDI 2057. Ta je:

stopnja obremenitve	faktor K	opis dojetja
0	0,1 A	ni opazen
	0,25 B	komaj opazen
1	C	opazen
	0,63 D	dobro opazljiv
2	1,6 E	močno opazljiv
	4,0 F	
3	10,0 G	
4	25 H	
5	63 I	

Faktor K se izračunava po amplitudi in frekvenci nihanj ter po pospešku valovanja, ki se prenaša na človeško telo.

POMANJKANJE SVETLOBE

Svetlobni refleksi, premočna in prešibka osvetlitev delovnega mesta, slaba porazdelitev svetlobe in bleščanje povzročajo povečan napor pri izvajanju delovne naloge.

Potrebna osvetlitev delovnega mesta je odvisna od stopnje preciznosti dela in od kontrasta, nasprotja obarvanosti med predmetom dela in bližnjo okolico. Razumljivo je, da groba dela zahtevajo manjšo osvetlitev kot fina, precizna dela.

Kot premostitveni primeri so nižje navedena nekatera dela s potrebno osvetlitvijo delovnega mesta:

delo pri zidarskem mešalcu: 60 luks
kovanje 120 luks
kemične analize 250 luks
navijanje tuljav z grobo ž. 250 luks

knjigovodska dela 500 luks
pisanje stenograma 500 luks
dela v razvojnem laboratu. 500 luks
navijanje tuljav s sred. žico 500 luks
kontrola povr. pločevine 500 luks
lotanje, varenje 500 luks
tehnično risanje 1000 luks
kontrola barv 1000 luks
montaža elektr. elem. 1500 luks
montaž. izred. majh. delov. 2000 luks

Kontrast med delovnim poljem, poljem okolice in širšega okolja ne sme presegati, niti ne sme biti pod določenimi razmerami. Upoštevati je treba kontrastnost barv in odtenkov. Globalno se opredeljuje kot visok, srednji in slab kontrast.

Vpliv pomankljive in premočne osvetlitve delovnega mesta na povečan napor pri delu je opredeljen v metodologiji razvida delovnih nalog v petih stopnjah. Stopnja povečanja napa je podana z razmerjem med dejansko in potrebno osvetlitvijo. Potrebna osvetlitev glede na stopnjo preciznosti dela in kontrastom opredeljena po smernicah za jakost osvetlitve po Grand Jeanu (sl. 4). Povečan napor se ugotovi z odstopanjem od potrebne osvetlitve delovnega mesta po diagramu sl. 5.

NEVARNOST PREHLADA

Ogroženost zaradi nevarnosti prehlada pri izvajanju delovne naloge je zelo težko opredeliti po nekaterih fizikalnih zakonih, razen tega pa so v občutljivosti in sprejemljivosti prehlada med ljudmi zelo velike razlike. Izvajalci nekaterih delovnih nalog so pa izpostavljeni zelo različnim atmosferskim in klimatskim razmeram, zato bi bilo narobe, če tega vpliva ne bi upoštevali v pogojih dela.

Ogroženost zaradi prehlada se v tej metodologiji opredeljuje s spremembo temperature okolja, v katerem se izvaja delovna naloga, to je s prehodi v bolj vročo ali hladnejšo okolico. Poleg tega je upoštevano trajanje obremenitve v izmeni in hitrost vetra oziroma zračnega toka. Vsi navedeni vplivi so glede na jakost opredeljeni s faktorji, ki v vsoti opredeljujejo stopnjo povečanja napa. Ogroženost zaradi prehlada je stopnjena v petih stopnjah.

ZAŠČITNA OBLEKA

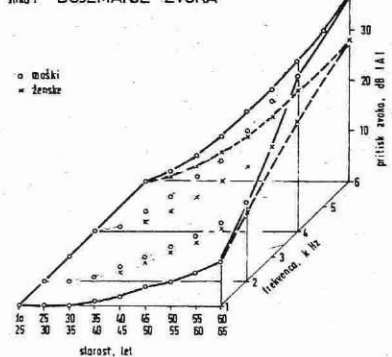
Pri izpolnjevanju nekaterih delovnih nalog je potrebno zaradi vpliva temperature, prahu in drugih škodljivih snovi v atmosferi okolja izvajalca zaščititi s posebno zaščitno opremo. Uporaba te zaščitne opreme povzroča povečan fizični napor pri izvajanju delovne naloge. Plinska maska za zaščito dihalnih organov ovira dihanje, prav tako zaščita nosu in ust proti prahu ali pa posebna azbestna, folijska zaščitna obleka, ki ovira gibanje delavca.

Povečan napor zaradi uporabe posebne zaščitne opreme je opredeljen v metodologiji v treh stopnjah glede na stopnjo oviranja, ki ga povzroča ta oprema.

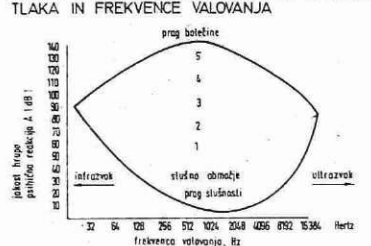
S tem so opredeljene karakteristike zahtevnosti glede na vpliv okolja v opredeljevanju zahtevnosti delovne naloge.

Č. T.

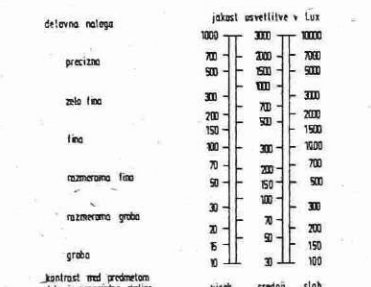
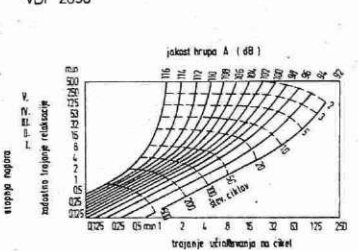
slika 1. DOJEMANJE ZVOKA

SLUŠNO PODROČJE V ODVISNOSTI OD ZVOČNEGA TLAKA IN FREKVENCE VALOVANJA

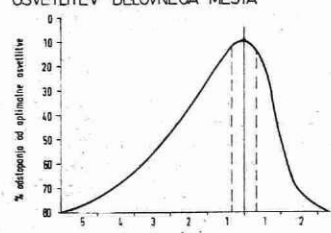

STOPNJE NAPORA IN ČASI RELAKSACIJE PO VDI 2058

SMERNICE ZA JAKOST OSVETLITVE PO GRAND-JEANU

OSVETLITEV DELOVNEGA MESTA

Osebe počitniškega doma železarjev v Biogradu tudi letos dobro skrbijo za svoje goste (Foto I. Kučina)

ZAKAJ TAKO KRITIČNO O VZDRŽEVANJU IN VZDRŽEVALCIH

Vse pogostejše kritike, žal največkrat neobjektivne, v zvezi z vzdrževanjem in vzdrževalci v naši železarni so vzrok, da sem se odločil, kolikor je pač mogoče realno prikazati naše delo, težave in končno tudi zastoj v proizvodnji in analizirati vzroke, zakaj je do teh sploh prišlo.

Vzdrževanje samo je že po svoji specifičnosti dela nekaj povsem svojega, pa vendar tako tesno vezano na proizvodnjo, da so proizvodni rezultati zelo odvisni tudi od našega dela. Vendar pa imam včasih občutek, da marsikdo iz materialne proizvodnje gleda na nas nekoliko postrani, da smo pač nekakšen privrsek, oziroma »nujno zlo«. Vsem takim bi rad povedal, da se hudo motijo in da bomo le v vzajemnosti in solidarnosti vsi skupaj lahko kos odgovornim nalogam, ki jih pred nas postavljajo proizvodni načrti. Za kaj torej gre?

V začetku junija je vodstvo TOZD Vzdrževanje dobilo dopis, da je eden od delegatov, delavec v našem kolektivu, na nekem občinskem forumu ostro napadel vzdrževanje in vzdrževalce v Železarni. Želez sem o tem izvedel kaj več. Vem, da je bil sklican nekakšen posvet v ožjem krogu. Povprašal sem sodelavca, ki je član zveze komunistov in je bil prisoten pa vodjo vzdrževanja HVŽ in končno tudi predsednika sindikata v naši TOZD, za kaj pravzaprav gre. Menda je bilo rečeno, da so vzdrževalci v Železarni skrajno nedisciplinirani, neresni in neodgovorni pri svojem delu. Torej, težke obtožbe! Kdo si je upal izreči kaj takega, sicer ne vem, vsekakor pa ima tak človek bolj malo pojma o našem delu. Ker smo vzdrževalci pravzaprav raztreseni po vsej Železarni, bi težko pisal o našem delu kot celoti. Zato se bom opredelil le na področje, kjer delam, čeprav je vzdrževanje, oziroma delo vzdrževalcev po vsej Železarni zelo podobno, če že ne enako.

Najprej si oglejmo strukturo in strokovno sposobnost vzdrževalcev. Vsem je znano, da se že nekaj let nazaj na vzdrževanju ubadamo s pomanjkanjem delavcev. To stanje je bilo že v preteklem letu tako kritično, da je o tem razpravljalo celo delavski svet naše TOZD. Na svoji 17. seji v preteklem letu je delavski svet zahteval, da ta problem rešujejo tudi družbenopolitične organizacije v železarni in takratni poslovodni odbor. Ker zaposlujejo vedno le mlade, nove delavce, je razumljivo, da veliko breme pade na vzdrževalce z daljšim delovnim stažem. Ne trdim, da se tudi ti mladi delavci ne trudijo pri svojem delu, manjka pa jim izkušenj in prakse. Vse to pa pride šele po nekaj letih dela. Dokler vzdrževalec ne spozna vseh strojev in naprav ter njihovega obratovanja, težko opravlja samostojno vzdrževalna dela in popravila. To je lahko že eden od vzrokov, zakaj naša dela mogoče res niso vedno opravljena najbolj kvalitetno in hitro.

V nadaljevanju si oglejmo stroje in naprave v hladni valjarni in žičarni, torej tam, kjer delam kot vzdrževalec. V TOZD Hladna valjarna Jesenice je poprečna starost strojev od 40 do 50 let in imajo pravzaprav že muzejsko vrednost. Izjema je le Siemens stroj in krožne škarje št. 2. Kadar pride do okvare na teh strojih, je popolnoma razumljivo, da moramo vse dele, potrebne za zamenjavo, izdelati sami. Zgolj domiselnosti strojnih vzdrževalcev in obeh strugarjev ter njihovi strokovni usposobljenosti gre vse priznanje in zaslug, da ti stroji sploh še obratujejo. Upam si trditi, da celo zelo uspešno, saj je znano, da prav TOZD Hladna valjarna Jesenice dosega dobre proizvodne rezultate.

Nekoliko drugače je v TOZD Žičarna, kjer že prevladujejo novejši stroji. Žal pa tudi tu naletimo na

dva že skoraj značilna problema. Ker so rezervni deli zelo dragi, jih največkrat ni na zalogi, če pa jih naročimo, je njihov dobavni rok šest mesecev in več. Potrebna pa so tudi devizna sredstva. Drugi problem pa je raznolikost strojev, saj imamo v tej TOZD stroje iz Italije, Švedske, Nemčije, Velike Britanije, ZDA, Sovjetske zveze in še od kje. Vsak od teh je po strojni, kakor tudi elektro izvedbi drugačen, kar nam povzroča nemalo težav. Elektro vzdrževalci se največkrat, ko pride do dotrajanosti dela ali naprave, odločijo za predelavo z domačimi elementi, kar pa zahteva precejšnjo strokovno sposobnost in zavzetost pri delu. Takšne predelave smo že uspešno opravili na vseh RF strojih in Decco stroju v TOZD Žičarna in na velikem Demog stroju v TOZD Hladna valjarna Jesenice. Naj omenim še to, da imamo vzdrževalci izdelan tudi letni plan remontov za vse stroje in naprave. Žal pa nam nepredvidene okvare na posameznih strojih povzročajo dosti težav in ogrožajo izvedbo ostalih, rednih remontov.

Eden glavnih vzrokov za porast okvar in s tem zastojev v proizvodnji so tudi vedno bolj številni mladi delavci. Tako kot na vzdrževanju, je tudi v proizvodnji zaposlenih vedno več mladih, neizkušenih delavcev. Mnogi so, razen tega, da nimajo nobenih ali zelo majhne delovne izkušnje, tudi med najbolj malomarnimi. Povzročajo veliko okvar, nimajo pravega odnosa do dela in do strojev. Stroji, na katerih delajo taki delavci, so najbolj zanemarjeni in neočiščeni. Zato se velikokrat zgodi, da mora vzdrževalec, ki pride popravljat, najprej počistiti okrog stroja in šele po tem začeti s popravilom.

Navedel bom še nekaj primerov, ki so v zadnjem času prišli že v prakso. Ko sprejemem obvestilo, da je stroj v okvari in ko pridem tja, običajno delavca ni pri stroju. Naj poudarim, da gre tu izključno za mlade delavce. Šel je pohajkovat, ali pa k prijatelju »na razgovor« v drug oddelk. Sam moram ugotoviti, kakšna je okvara, oziroma kaj ne dela v redu, stroj popraviti in ga preizkusiti. Ko je vse v redu, obvestim o tem delovodjo v oddelku. Seveda pa je vprašanje, kdaj se je delavec vrnil in začel delati. Ves ta čas pa seveda »pade« pod zastoj in bremeni vzdrževanje.

Drugi primer. Stroj kar na lepem odpove. Lotimo se temeljitega pregleda električnih naprav. Ker ne ugotovimo ničesar, se začne merjenje z instrumentom in iskanje napak s pomočjo načrta. Nič! Čas seveda teče, kot bi mignil mine nekaj ur. Po naključju vprašamo, če je žičar menjal votlice. Seveda jih je, pa tudi napačno vstavil. Zato tudi regulacija bobnov ni delala v redu. No, votlice so kmalu nared in stroj obratuje. Komu so zapisali zastoj, vemo vsi! Saj so bili pri stroju vendar vzdrževalci, ali ne!

Tretji primer. V enem samem tednu mi je delavec na RF stroju na boben z žico navil tudi kabel in tastaturo za konzolno dvigalo, s katerim dvigne kolobar žice z bobna. Ko sem mu precej ostro povedal da to ni ravno poceni in da s svojim malomarnim odnosom povzroča škodo in s tem zastoj, sem dobil odgovor, da sem za svoje delo dobro plačan, in da naj grem »nekam«. Svoj vpliv na proizvodne rezultate ima tudi že tradicionalno zapuščajne delovnih mest pred koncem dne. Posebno sedaj, v letnem času je odhod s popoldanske dne med

19. in 20. uro že nekaj povsem normalnega. Kljub temu, da delovodje beležijo take »ubeležnike«, je učinek minimalen. Pred časom mi je eden od delovodj v proizvodnji povedal, da je enemu svojih delavcev odbil kar 47 ur v enem mesecu. Toda tudi to ga ni spametovalo. Kje je v tej TOZD delavska kontrola, kje vodstvo? Ali jim je vseeno, če nekdo opravi le 75 % svojega dela? Tudi popivanje med delovnim časom ni v našem kolektivu nikakršna skrivnost. Zato je v zadnjem času prišlo že tako daleč, da delavci med seboj urejajo nekatere probleme tudi fizično.

Za to vedo tudi delovodje in vodstvo TOZD. Kolikšna je nedisciplin v posameznih TOZD, pa lahko ugotovimo na osnovi prijav skupni disciplinski komisiji v naši železarni. Upam si trditi, da je prav število prijav iz TOZD Vzdruževanje minimalno, če upoštevamo število zaposlenih vzdrževalcev.

Tudi o prevozi naših delavcev, tako imenovanih vozačev bi morali kdaj razmisliti. Tako ZTP (poseben vlak iz Ljubljane) in avtobusni prevozi že kar kronično »boleha« na zamudah. Zato naši delavci prihajajo na svoja delovna mesta z zamudo pol ure in več. Tudi to se pozna na proizvodnih rezultatih. Ali je železarna že kdaj za povzročene zamude zahtevala od teh podjetij povračilo za zamujeni čas? Dvomim!

Vsa ta in mogoče še nekatere dejstva v proizvodnih obratih so vzrok za vedno slabše doseganje proizvodnih rezultatov, zato je potrebno najti grešnega kozla. In ker proizvodne TOZD preveč zapirajo oči pred dejanskimi problemi, je za vse to krivo vzdrževanje in vzdrževalci.

Naj ob koncu povem še nekaj besed o nas in našem delu. Verjetno je prav pri vzdrževalcih delovna disciplina in zavzetost pri delu največja. Zato ni treba nikakršnih argumentov. O tem govori naše delo. Nič kolikokrat smo bili za uspešno in hitro izvršen remont že nagajani in pohvaljeni od proizvodnih TOZD. Priznanje se nam izrekli ljudje, ki poznajo naše delo in ga zato tudi cenijo in nas spoštujejo. Tako smo vzdrževalci v HVZ v lanskem letu dobili denarne nagrade za uspešno izveden remont na Siemens stroju v času praznika 29. novembra. Sam osebno sem pri teh nagradah po »naključju« izpadel. To pa mi ni vzelo volje, da ne bi takrat, ko bo spet potrebno, sodeloval pri takem delu po svojih močeh in sposobnostih. Vzdrževalci se že od nekdaj izključno zaradi interesov kolektiva in proizvodnih TOZD odrekamo prostemu času, nedeljam in praznikom. Koliko težav imajo pri tem proizvodni obrati, kadar hočejo obratovati na pristo soboto samo na eno izmen. Komaj dobijo skupaj ljudi iz vseh treh izmen.

Zato bi bilo prav, če bi v bodoče vse težave, ki nastopajo med TOZD Vzdrževanje in proizvodnimi TOZD, reševali sproti, konkretno v železarni iz oči v oči. Prepričan sem, da smo kot samoupravljalci že toliko zreli, da bomo ob podpori samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij v železarni zmogli rešiti marsikakšen problem. Skrajno neodgovoren in nepravilen pa je način reševanja takih problemov tako, kot je to storil v uvodu omenjeni delegat. Saj bi lahko tudi napisal prispevek in ga objavil v železarni. Tega beremo vsi člani kolektiva, tudi vzdrževalci, tako bi vsi zvedeli, kaj delamo napak in kako stvari izboljšati. Prav pa bi bilo, da bi se avtor tudi korajžno podpisal s polnim imenom in priimkom. Tako pa se je skrival za ime ene občinskih družbenopolitičnih organizacij, česar mu ne morem oprostiti. Lahko se je zgodilo, da je bil eden ali nekaj primerov del in popravil s strani vzdrževalcev pomanjkljiv, oziroma nesolodno izvršen. Vse to pa seveda ne sme biti vzrok, da lahko izpitičimo vse dosedanje delo in napore vzdrževalcev ali da stvari posplošujemo.

Naj omenim še to, da je zaradi vzdrževalnih del v letošnjem letu prišlo do prekoračitve planiranih zastojev v štirih TOZD naše železarne. O tem je na svoji 3. seji dne 26. junija razpravljala tudi odbor za gospodarstvo v TOZD Vzdrževanje. Pod točko 2. 1. 4. je odbor zadolžil vodstvo TOZD, da tekoče spremlja stanje po posameznih obratih vzdrževanja in pripravi ukrepe za izboljšanje. To je le še dokaz več, da vzdrževalci vlagamo velike napore za izboljšanje nastale situacije. Prav pa bi bilo, da bi ob vsem tem upoštevali tudi vse negativne pojave s strani proizvodnih TOZD. Ti so vsekakor posredni ali neposredni vzrok za nastalo situacijo, da je do prekoračitve zastojev sploh prišlo. Zato je nujno, da vsaka TOZD reši najprej svoje probleme in težave, šele potem se bomo lahko vsi skupaj pametno pogovorili o našem skupnem delu. S tem, da bomo zvrčali krivdo eden na drugega, pa seveda ne bomo prišli nikamor.

Janko Fon

GRADIVO ZA RAZPRAVO OB POLLETNEM OBRAČUNU

(Nadaljevanje s 1. strani)

praksa. Vsekakor nam televizijske oddaje, ki so skušale prikazati kritiko informiranja, niso bile v posebno pomoč. Vnesle so le občutek nezaupanja, da ne rečemo sovražni odnos do tistih služb, ki so zaradi kratkih rokov in zahtevne zakonodaje že itak preobremenjene. Da ne bi bili z uvodnimi besedami predolgi, bomo skušali podati nekaj informacij o tem, kaj se je dogajalo v polletju na področju nabave, prodaje in investicij.

Tako kot smo ugotavljali za lansko leto, veljajo še naprej nekatere osnovne ugotovitve, to je restrikcije pri uvozu opreme in reprodromaterialov, naraščanje cen na domačem in tujem trgu ter občasno pomanjkanje nekaterih vrst blaga. Nabavili smo 74.128 ton polproizvodov, kar pomeni, da je vsaka četrta tona prodane proizvodnje izdelana iz nabavljenega jekla, za trakove pa velja, da smo morali tretjino toplotvaljanih trakov, namenjenih za nadaljnjo predelavo, uvoziti. Večino nabavljenega vložka kupujemo na klirinškem področju, kjer pa se ob naraščanju cen pogoji nabave iz obdobja v obdobje poslabšujejo. Računamo, da se bo preskrba z vložkom izboljšala šele v drugem polletju, ko bo z redno proizvodnjo na konti livu odpravljen ozko grlo na blumingu. In kakšen je sicer bil uvoz v prvem polletju? V šestih mesecih smo uvozili za 321,8 milij. deviznih dinarjev reprodromateriala, od česar odpade na zahodno konvertibilno področje 84,4 milij., vzhodno konvertibilno področje 32,8 milij. din., klirinško vzhodno področje 186,7 milij. din. in na konvertibilno področje dežel v razvoju 18 milij. din. Opreme smo uvozili za 38,5 milij. din., 3,7 milij. din. pa je bilo deviznega odliva neblagovnega značaja. Vse te vrednosti so izražene v dinarski protivrednosti po srednjem tečaju, če pa k vsemu temu prištejemo še stroške prevoza, carine in druge dajatve, potem je znašala celotna vrednost uvoza 454,4 milij. din.

Po vrstah materialov odpade seveda največ na klirinški uvoz polproizvodov, dežele v razvoju pa so bile zastopane z rudo iz Indije in Peruija.

Zaradi restriktivnih mer, oziroma slabe plačilne bilance, zaostajamo pri uvozu opreme, zato zaostaja modernizacija naprav po srednjeročnem planu. Razpis za novo elektrojeklarno je že pripravljen in bo v juliju objavljen.

Problemi okrog nabave vložka še vedno bodo, ker ni moč dobiti dovolj slabov, jeklarni v Smederevu in Skopju delata s polovičnimi kapacitetami, čeprav smo vložili v rekonstrukcijo smederevske železrne lastna sredstva, niso pripravljeni izpolnjevati vseh pogodbenih dolžil. To pa seveda pomeni, da se moramo doma bolje organizirati, znižati zaloge blokov pred globlinskimi pečmi in odpraviti ozka grla.

Skozi vse polletje se je čutila energetska kriza, pomanjkanja električne energije sicer ni bilo, zato pa smo bili slabo preskrbljeni z mazutom in butan-propanom. Po zakasnitvi več kot pol leta je dosegel Jesenice zemeljski plin, kar bo seveda vplivalo na manjšo porabo mazuta.

Nabavi kot naslednja funkcija sledi proizvodnja, ker pa smo o tem govorili v prejšnjih in današnjih številki, bomo prešli na področje prodaje in problematiko domačega in tujega trga.

Oživljanje gospodarstva na svetovnem trgu se je nadaljevalo tudi v letu 1979. Na tržišču jekla se je to oživljanje vršilo počasneje in povpraševanje še vedno zaostaja za ponudbo, tako da so jeklarske kapacitete izkoriščene ca. 70 %. Oživljanje trga jeklenih izdelkov je povzročilo tudi naraščanje cen starega železa. Jugoslovansko tržišče je bilo v tem polletju z jeklenimi proizvodi slabše preskrbljeno, ker naša črna metalurgija ne dosega načrtovane proizvodnje in to v blagovni proizvodnji za okrog 10 %, na drugi strani pa so uvozne omejitve in vezave uvoza z izvozom povzročile veliko pomanjkanje predvsem določenih vrst jekla.

Kot je znano, tudi naše temeljne organizacije niso v celoti izpolnile predvidene proizvodnje, zato zaostajajo dobave glede na predvideno dinamiko. Tržišče je absorbiralo prodajo celotne proizvodnje, z izjemno vravnih podbojev. Nedobavljanje naročenih količin pa je povzročilo ostro reagiranje pri kupcih, kar bo zelo pomembno pri bodočem oblikovanju cen jeklenih proizvodov.

V prvem polletju smo prodali 226.274 ton proizvodov osnovne dejavnosti, kar je 7.641 ton izpod načrtovane prodaje. Pri tem moramo omeniti, da je bilo predobav po rednih naročilih 11.296 ton, iz zaloge smo prodali 11.955 ton, 5.522 ton pa smo dobavili že za III. tromesečje. Posledica tega je seveda zaostajanje

v pogodbenih naročilih, kjer znaša zaostanek 66.517 ton. Najbolj kritični so zaostanki v TOZD Valjarna bluming-štel, TOZD Profilarna in TOZD Valjarna žice in profilov.

Na podlagi samoupravnih sporazumov, ki regulirajo proizvodnjo, potrošnjo ter cene jeklenih proizvodov, smo bili precej aktivni. Omeniti je potrebno, da smo skoraj v celoti izkoristili z družbenim načrtom predvideno zvišanje cen, ki naj bi znašalo v celem letu 10 %, saj smo že v I. polletju dosegli 9,86 % povečanje cen, diferencirano po posameznih proizvodih.

V posameznih temeljnih organizacijah pa je bila situacija sledeča: V TOZD Valjarna bluming-štel smo v prvem polletju uspeli v celoti plasirati na tržišče vso pločevino raznih formatov, ki je bila na zalogi. Kot rečeno pa so v tej TOZD tudi najbolj izraziti zaostanki, saj znašajo 15.350 ton, vzrok je seveda v neizpolnjenem planu proizvodnje, na pritisk kupcev pa je bilo sprejetih tudi precej več specifikacij.

V TOZD Valjarni žice in profilov so zaostanki predvsem v kvalitativnih žicah (Elektroda Zagreb in žica za vijake).

TOZD Valjarna debele pločevine se je preorientirala na proizvodnjo visoko kvalitativnih pločevin in je za nekatere tovrstne proizvode edini proizvajalec v Jugoslaviji. Zato so seveda nekateri kupci v težkem položaju, saj znašajo zaostanki v tej valjarni 12.831 ton.

TOZD Hladna valjarna Jesenice je blagovno proizvodnjo presegla, dobave izven naročil smo uspeli v celoti prodati.

Klub težavam v TOZD Hladna valjarna Bela se je stanje pri dobavah izboljšalo, tako da obstajajo kritični zaostanki le pri dobavi dinamo pločevine, kar povzroča veliko negodovanje pri kupcih kot so Sever-Subotica in Rade Končar Zagreb. Pri proizvodnji nerjavne pločevine še vedno nismo dosegli osnovnega namena, da bomo glavni oskrbovalec kemične in prehrabne industrije.

V TOZD Žičarna so izraziti zaostanki pri avtomatskih žicah, dalje žicah C kvalitete in pri profilni žici, pri VAC žici pa je zadnje čase vedno večje število reklamacij. Tržišče je bilo tudi za HOP profile izredno ugodno, zaradi pomanjkanja polproizvodov pa je velik zaostanek v dobavah posameznih vrst profilov.

TOZD Jekovlek je planirane obveznosti sicer izpolnila, prodaja pa je po kvalitativni strukturi v velikem zaostanku, predvsem pri ventilskih in avtomatskih jeklih, legiranih s svincom.

TOZD Elektrode je v tem polletju prešla z asortimentom na tanjše dimenzije. Ta temeljna organizacija je poleg Željarnar največji izvoznik, obenem pa glavni nosilec metalurške menjave. Pri tem pa se tudi na domačem trgu srečuje z vedno večjo konkurenco, to je Elektrodo Zagreb, RMK Biječina ter Varstroj Gorjenje, kar pomeni, da je treba pri oskrbi s polproizvodi tej temeljni organizaciji posvetiti vso pozornost.

TOZD Željarna je dokaj razdrobljena naročila domačega tržišča ter poostrene zahteve inozemskih kupcev dobro usklajevala in to polletje tržno uspešno zaključila.

Na koncu nekaj besed o TOZD Podbojarna. Kljub velikim naporom za večji plasman podbojev in povečani reklami se prodaja ne odvija po načrtu. Naročila so namreč količinsko razdrobljena, večja se težnja po specialnih podbojih. Menimo, da se bo stanje v drugem polletju še poslabšalo.

In kako so se odvijali dogodki na zunanjem trgu? Za železarno smo v celem letu načrtovali izvoz v vrednosti 14,4 milij. dolarjev, od česar bi odpadlo na področje s plačilom v konvertibilni valuti 7,5 milij., ostalo pa bi ustvarili z metalurško menjavo za uvoz zahtevnega odpadka in toplotvaljanih trakov. Dejansko pa smo izvozili 12.216 ton v vrednosti 4,2 milij. dolarjev, na področju menjave pa 3.952 ton v vrednosti 2,0 milij. din., kar pomeni skupaj 16.168 ton v skupni vrednosti 6,2 milij. dolarjev. Vzrok manjšemu izvozu je zapora pri uvozu jeklarskih proizvodov v države EGS za toplotvaljani material, normalno smo lahko izvažali le žičnike in elektrode.

Na področju metalurške menjave z vzhodno evropskimi državami je zaključen izvoz varilnih elektrod, v količini 10.260 ton, za kar bomo uvozili stara železo in toplotvaljane trakove. Ta posel pa bo predvidoma realiziran v III. in IV. tromesečju, s čimer bo izvršen plan metalurške menjave.

Ko analiziramo naše delo, ne moremo mimo investicijske dejavnosti, ki je v neposredni zvezi z uresničevanjem srednjeročnih razvojnih programov. Na splošno lahko ugotovimo, da z izgradnjo investicijskih projektov glede na srednjeročni razvoj in letno planiranje zaosta-

jamo. Leto 1978 je bilo v znamenju gradnje naprave za kontinuirno vlivanje gredic, izgradnje plinifikacije, dokončanje del v TOZD Jekovlek, izgradnje strojnih delavnic na Javorniku, priprave za izgradnjo elektronskega računskega centra, o izpraševalne naprave, elektrojeklarnice in drugo. Vseh investicij v teku imamo po stanju dne 30. junija 606,4 milij. din., od česar odpade največ na temeljne organizacije Jeklarna, Hladna valjarna Bela, Jekovlek, Elektrode in Energetika.

Objekt za kontinuirno vlivanje gredic je zaključen 98 %, potrebno je izvesti še manjša zaključna dela ter zunanjo ureditev. V času vročega testiranja je bilo odlihtih 88 šarž, oziroma 4.640 ton gredic. Objekt bo po odpravi nekaterih pomanjkljivosti predan v redno obratovanje. Kot ena izmed pomembnih investicij, zlasti v sedanjem času, ko se je energetska kriza začela kazati z vsemi negativnimi posledicami, je dokončanje del prve faze plinifikacije. Dela na reducirani in mešalno uperjevalni postaji na Beli so zaključena, izdelana je bila tudi povezava med Belo in Javornikom in razvodi po Beli sami. Predelave na pečeh, globlinskih, krožni in potisni so gotove, pripravlja pa se montaža primarnih razvodov na področju Jeklarnice. Od ostalih investicij naj omenimo, da je bila v TOZD Jekovlek montirana in dana v pogon linija Koch, gradbena dela na novi strojni delavnici so v zaključni fazi, v najkrajšem času bodo pričeli z montažo strojev. Za

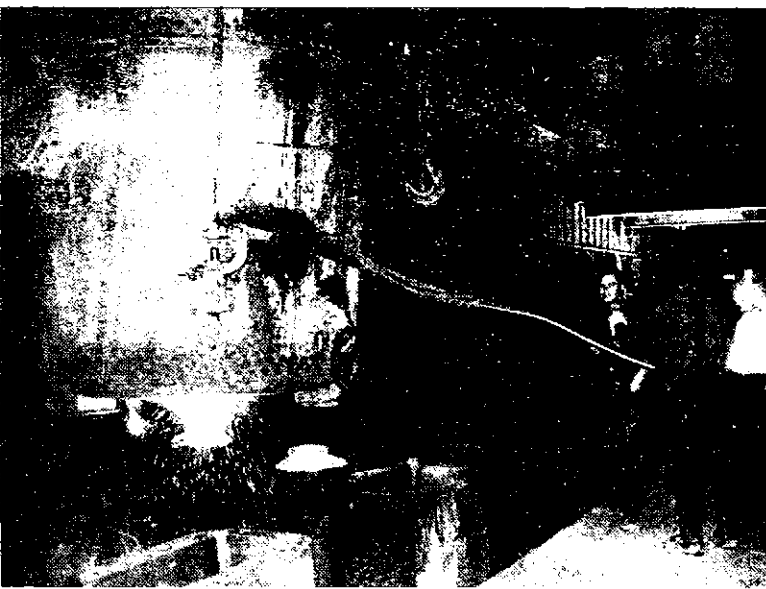
elektronski računski center je v teku izdelava gradbenih projektov in dogovori z dobavitelji in izvajalci del. Za odpraševalno napravo v elektrojeklarni je uvozna oprema že v izdelavi, sklenjene pa so že tudi pogodbe za projektiranje in dobavo domače opreme.

Poleg naštetih projektov, so se izvajala operativna dela še pri zamenjavi oblikovalnega stroja v profilarni, na 100 tonski železniški tehnični, skladišču legur v TOZD Jeklarna, rezervoarju za tekoči kisik, polnilnici argona, pakirnem stroju v TOZD Željarna, predelavi bivše šamotarne, vročem vodu za TOZD Družbena prehrana, ureditvi cest in drugo. Kljub velikemu obsegu investicijske dejavnosti smo v prvem polletju aktivirali za vso železarno le 14,3 milij. din. in jih prenesli na osnovna sredstva.

Poleg tekočih investicij, ki morajo biti v letošnjem letu več ali manj zaključene, pa se v okviru srednjeročnega razvojnega programa že temeljito pripravljamo za nove investicije, od katerih je najbolj pomembna nova elektrojeklarna. Izdelana je bila tehnično ekonomska študija, ki so jo izdelali sovjetski strokovnjaki, preko SOB Jesenice pa se je pričel postopek za zagotovitev potrebnih površin in prostorskem in urbanističnem planu.

Da ne bomo predolgi z našo informacijo, naj s temi področji zaključimo, v prihodnji informaciji pa se bomo dotaknili še drugih področij z namenom in željo, da bi bila obravnava po temeljnih organizacijah čim bolj uspešna.

Jelka Vidali

V martinarni

PRIPRAVE ZA SPREJEMANJE NOVIH SREDNJEROČNIH PLANOV

(Nadaljevanje s 1. strani)

realnih materialnih in kadrovskih možnosti, znanstvenih dosežkov in tehnično-tehnološkega napredka, strateških ciljev in zasnov dolgoročnega družbeno-ekonomskega razvoja.

V ta namen so zvezna, republiška in občinska skupščina sprejele odloke o pripravi in sprejetju družbenega plana za obdobje 1981-85. V teh odlokih se pred vse nosilce planiranja postavlja odgovornost:

- za pravočasno predvzemanje mer, sredstev in aktivnosti, ki so potrebne za pripravo in sprejetje srednjeročnega plana;

- za izpolnjevanje prevzetih obvez in izvajanje kriterijev, ki izhajajo iz samoupravnega sporazuma o temeljnih plana.

Delavski svet železarne Jesenice je sprejel sklep o začetku priprav za sprejem srednjeročnih planov razvoja delovne organizacije za obdobje 1981-85 na 14. seji dne 29. 12. 1978, delavski sveti temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti pa na svojih sejah v mesecu marcu letos.

V okviru izvajanja sklepov delavskih svetov smo še v istem mesecu pripravili program dela za pripravo srednjeročnega plana temeljnih organizacij združenega dela, delovnih skupnosti in delovne organizacije za obdobje 1981-85 in ga posredovali vsem odgovornim nosilcem planiranja.

V program dela smo si začetni tri delovne faze:

- Prva delovna faza se je pričela s sprejemanjem sklepov delavskih svetov o pripravi srednjeročnega plana, nadaljuje pa se s pripravljanjem analitičnih gradiv o uresničevanju tekočega srednjeročnega plana in razvojnih možnosti za naslednje petletno obdobje ter sprejemanjem smernic planov in ele-

mentov za sklepanje samoupravnega sporazuma in dogovora o temeljnih planov.

- Druga delovna faza bo obsegala obdobje usklajevanja stališč in posameznih skupnih interesov ter medsebojne izmenjave informacij. V tej fazi je potrebno pripraviti in sprejeti samoupravni sporazum o temeljnih plana železarne Jesenice.

- Tretja faza je končna. V njej bomo obravnavali in potrjevali predloge srednjeročnih planov temeljnih organizacij združenega dela, delovnih skupnosti in delovne organizacije. V tem obdobju se bodo sprejemali tudi predlogi družbenega plana Jugoslavije, družbenih planov republik in avtonomnih pokrajin ter planov vseh drugih subjektov planiranja.

V okviru izvajanja nalog prve faze smo pripravili analize sedanjega stanja oz. uresničevanja tekočega srednjeročnega plana ter analizo razvojnih možnosti v prihodnjem petletnem obdobju. Analizo smo izdelali za vse temeljne organizacije združenega dela, delovne skupnosti in za železarno kot celoto.

Potrebno je poudariti izreden pomen obeh analiz, ne samo zato, ker se z njima pričneta ves postopek planiranja, ampak predvsem zato, ker predstavljata osnovo za predloge smernic za izdelavo temeljev plana temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti ter elementov za samoupravni sporazum o osnovah plana železarne Jesenice kot celote.

Analiza razvojnih možnosti je planski dokument, ki se stalno dopolnjuje in verficira v celotnem procesu planiranja in služi kot splošna osnova za pripravo drugih planskih dokumentov.

ANALIZA IZVAJANJA SREDNJEROČNEGA PLANA ŽELEZARNE ZA OBDOBJE 1976-1980

Obdobje, v katerem smo sprejeli in začeli uresničevati srednjeročni plan, je obdobje intenzivnega uresničevanja ustave, pripravljanja in izvajanja zakona o združenem delu in drugih sistemskih zakonov ter naporov združenega dela in družbe kot celote, da se ustvarijo institucionalni in materialni pogoji za uresničevanje s planom dogovorjenih nalog.

Tako je uresničevanje nalog srednjeročnega plana potekalo v zelo zapletenih pogojih gospodarjenja, močnih konjunkturalnih nihanj v posameznih letih, inflacijskega pritiska na domačem tržišču in krizne situacije v svetovnem gospodarstvu.

Leto 1976 je bilo leto bistvenih sprememb v gospodarskem sistemu in restriktivne ekonomske politike, ki je bila usmerjena v zmanjšanje inflacije in izboljšanje plačilno-bilanznega položaja v državi. Rezultat te politike je bilo izboljšanje finančne discipline in odprava nelikvidnosti, veliko zmanjšanje inflacije, suficit v plačilni bilanci, vendar ob nizki gospodarski rasti. V letu 1977 se ob nekoliko sproščeni ekonomski politiki in dinamičnejši gospodarski aktivnosti ponovno pojavijo okrepjeni pritiski na rast cen in deficit v plačilni bilanci. Te tendence so bile prisotne tudi v letu 1978.

Kljub vsemu smo v tem srednjeročnem razdobju dosegli precej uspehov. Namen naše analize izvrševanja srednjeročnega plana železarne Jesenice je, da ugotovimo, kako smo v obdobju od leta 1976 izpolnjevali zadane cilje, oziroma naloge in kakšne so naše možnosti do konca leta 1980.

Srednjeročni plan delovne organizacije železarne Jesenice za obdobje 1976-80 je bil sprejet v letu 1975 in dopolnjen v letu 1976 po usklajevalnem postopku s soudeleženci v družbenem planiranju na nivoju republike in zveze. Vključuje se tudi v družbeni plan SR Slovenije, ki sloni na skupno dogovorjenih ciljih in nalogah vseh nosilcev družbenega planiranja.

V srednjeročnem planu za obdobje 1976-80 smo dali poudarek zlasti tistim ciljem in nalogam, ki naj bi zagotovili kvaliteten napredek v razvoju produktivnosti dela in družbenoekonomskih odnosov. Poudarjeni so zlasti naslednji cilji in naloge:

- utrjevanje in vsestranski napredek v položaju delavca v združenem delu,
- stalno izboljšanje življenjskih ravni delavcev in občanov,
- stabilnejši gospodarski razvoj na osnovi kvalitetnih dejavnikov v gospodarjenju,
- spremembe v strukturi proizvodnje in investicij v smeri dogovorjenih prednostnih nalog,
- izvajanje prednostnih nalog v družbenih dejavnostih, dejavnostih,
- nadaljnje vključevanje v mednarodno menjavo,
- krepitev akumulativnih sposobnosti organizacij združenega dela,
- skladnejši družbenoekonomski razvoj vseh območij v SR Sloveniji,
- izpolnjevanje in dogajanje družbenega sistema informiranja.

Analizirali smo uresničevanje teh ciljev in podali oceno izvrševanja do konca planskega obdobja.

SAMOUPRAVLJANJE IN INFORMIRANJE

Celotna družbena aktivnost pri preobrazbi družbenoekonomskih in drugih samoupravnih odnosov v prvih letih tekočega srednjeročnega plana je bila usmerjena v krepitev mesta in vloge delavca v temeljni organizaciji združenega dela kot temeljni samoupravni skupnosti družbenega dela in življenja.

V zvezi s tem je bilo opravljeno veliko dela. Aktivno smo spremljali in sodelovali pri nastajanju zakona o združenem delu, izdelali smo postopek in vodili vse razprave v samoupravnih organih in samoupravnih delovnih skupinah, izvedli smo javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu, ter v končni obliki zakon o združenem delu tudi sprejeli. Vključevali smo se v oblikovanje številnih samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov, s katerimi smo določali osnove planov za srednjeročni razvoj železarne, Slovenskih železarn in družbeno-političnih ter samoupravnih interesnih skupnosti.

Izredno obsežno delo je bilo opravljeno pri oblikovanju in konstituiranju novih temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti. V okviru tega smo organizirali, spremljali in analizirali javne razprave o samoupravnih aktih, ki smo jih sprejeli z referendumom. Izvedeni so bili kandidacijski postopki v samoupravnih delovnih skupinah in volitve samo-

upravnih organov temeljnih organizacij, delovnih skupnosti in železarne kot delovne organizacije. Izvedene so bile volitve za delegacije zbora združenega dela in zborov uporabnikov samoupravnih interesnih skupnosti. Konstituirani so bili vsi samoupravni organi ter delegacije in delegati v drugih organizacijah in skupnostih.

Nova samoupravna organiziranost temeljnih organizacij je v skladu z zakonom o združenem delu in nadaljnjim uresničevanjem zakona pogojevala, da smo intenzivno delali na dohodkovnih odnosih, kot najpomembnejšem delu družbenoekonomskih odnosov med temeljnimi organizacijami in v njih samih. Sprejeli smo vrsto samoupravnih sporazumov s področja dohodkovnih odnosov med temeljnimi organizacijami, s področja delitve osebnih dohodkov ter o organiziranju posebnih finančnih služb. V ta okvir sodijo tudi spremenjeni odnosi pri finančnem poslovanju znotraj temeljne organizacije in povezava z interno banko SOZD Slovenske železarne.

Posebej moramo omeniti samoupravne sporazume o medsebojnih pravicah, obveznostih in odgovornostih med temeljnimi organizacijami združenega dela in delovnimi skupnostmi, ki smo jih sprejeli po dvofaznem postopku.

V letu 1978 so novo mandatno obdobje začeli delegati v skupščinah družbenopolitičnih in samoupravnih interesnih skupnostih, ki morajo posebej v družbenih dejavnostih pomeniti nadaljnjo poglobljanje delegatskih odnosov. Z izvolitvijo posebnih delegacij smo vključili v družbeno samoupravljanje izredno veliko število delavcev, ki morajo s svojim vestnim delom zagotoviti, da bo interes železarjev prisoten v vseh okoljih, kjer se sprejemajo za nas pomembne odločitve.

V vsej tej dejavnosti je imel pomembno vlogo center za proučevanje samoupravljanja in informiranja, ki je usmerjal, vodil in analiziral vso samoupravno in družbeno politično preobrazbo. Poleg tega je skrbel v obliki informacij in glasila Železar, da so delavci dobili ustrezne informacije, pri spreminjanju, uveljavljanju in odločanju o vseh problemih, ki pogojujejo napredek naše samoupravne družbe.

Ob vsej tej široki dejavnosti lahko ugotovimo, da smo se uspešno organizirali tako kot veleza zakon o združenem delu in s tem v zvezi sprejeli ustrezne samoupravne akte.

Veliko smo storili, še več dela pa nas čaka v naslednjem srednjeročnem obdobju. Da pa bodo rezultati še boljši, bomo na tem področju morali sodelovati vsi, in vsi nositi tudi večjo odgovornost. Zavedati se moramo, da le z dobro organizacijo, informiranostjo ter s pravičnimi in pravočasnimi samoupravnimi ukrepi lahko dosežemo boljše rezultate dela in s tem boljši družbenoekonomski položaj TOZD, delovnih skupnosti in železarne kot celote.

KADROVSKA DEJAVNOST

ZAPOSLOVANJE

V začetku srednjeročnega razdobja je bilo v železarne 6.434 zaposlenih, po oceni za leto 1980 pa bo število zaposlenih naraslo na 6.831. Poprečna stopnja rasti zaposlovanja v tem obdobju znaša 41,1 %, kar je v skladu s postavljenim ciljem v srednjeročnem planu. Ker je naravni prirastek v občini manjši od te stopnje, se je število zaposlenih povečalo na račun ljudi iz drugih občin in republik. Vzporedno s tem je začela naraščati fluktuacija. Največji odliv beležimo pri strokovno usposobljenem kadru in to predvsem pri opravljanju nalog pod otežkočnimi delovnimi pogoji in pri zaposlenih z nižjimi osebnimi dohodki. Pomanjkanje poklicno usposobljenih kadrov bo tudi v letu 1980, saj šole iz gorenjske regije ne pokrivajo niti odliva zaradi upokojitve.

IZOBRAŽEVANJE

Potrebe po novih delavcih, ki naraščajo zaradi investicij in odliva, skušamo zagotoviti s štipendiranjem rednih študentov, zaposlenim pa omogočamo študij ob delu. Število štipendij za poklicne šole ostaja konstantno, povečuje pa se delež štipendistov iz jeseniške in radovljanske občine in zmanjšanje dijakov iz drugih republik, kar je za nas ugodno. Letošnje leto imamo 401 štipendista za redni študij in 169 zaposlenih, ki študirajo ob delu. Razen rednih oblik pospešujemo strokovno usposabljanje tudi z izobraževalnimi akcijami izven delovne organizacije, to je s tečaji in seminarji.

STANOVANJSKA PROBLEMATIKA

Osnovni vzrok za perečo stanovanjsko problematiko so kadri iz drugih republik. To rešujemo v železarne na dva načina:

- z gradnjo novih stanovanj
- s posojili za novogradnje in adaptacije.

Zaradi počasnega reševanja lokalne dokumentacije ter pomanjkanja virov finansiranja zaostajamo za srednjeročnim planom stanovanjske izgradnje.

V razdobju 1976-1978 je bilo vselijih 377 novih stanovanj, s kombinacijami in zamenjavami je bilo rešeno nadaljnjih 174 vlog proslincev, dodeljenih pa je bilo 320 gradbenih posojil za novogradnje in adaptacije. 40 proslincev je dobilo stanovanja iz solidarnostnega sklada, dali pa smo garancijo, da bomo v naslednjih petih letih rešili njihovo stanovanjsko problematiko. Ker število vlog za dodelitev stanovanj neprestano narašča (februarja 1979 je bilo 890 proslincev), bo potrebno pospešiti gradnjo stanovanj. Da bi pospešili reševanje teh problemov, smo bili iniciator sklenitve samoupravnega sporazuma o skupnem reševanju stanovanjskih vprašanj zakoncev, ki sta zaposlena v različnih delovnih organizacijah. Odziv ostalih delovnih organizacij na predlagani način reševanja stanovanjskega vprašanja je bil zelo skromen, zato bomo morali pospeševati ostale oblike finansiranja stanovanjske graditve.

DEJAVNOST DRUŽBENE PREHRANE

Na področju prehrane delavcev med delovnim časom je bil dosežen v tem srednjeročnem obdobju določen napredek, vendar bo v naslednjem srednjeročnem planu potrebno posvetiti tej dejavnosti še veliko pozornosti. Tako smo v tem obdobju posodobili kantino v ŽIC in v TOZD Hladna valjana Jesenice, v ostalih kantinah pa se vedno močneje odraža problem posodobitve, saj so večinoma vse prostorsko utesnjene, kantina v valjarni Bela pa je prenehala obratovati.

Posodobitve oz. adaptacije so potrebni tudi samski domovi, kajti stroški vzdrževanja so zelo visoki. V letu 1975 je bil že adaptiran in preurejen samski dom na Plavzu, v letu 1976 pa samski dom na Delavski 8 in kadrovske dom. V samskem domu na Beli so bile leta 1977 opravljene le manjše zamenjave, v novembru 1976 pa je bil zgrajen nov samski blok. Domovi so v povprečju zasedeni okrog 95 %, tako da rezerv v domovih praktično nimamo.

V počitniških domovih Biograd na moru in Crikvenica je letovalo veliko število naših delavcev in njihovih svojcev. Poleg rednih vzdrževalnih del smo na začetku sezone v Biogradu pričeli z adaptacijo centralnega objekta. Da bi kvalitetneje zadostili potrebam delavcev s področja družbenega standarda, bo potrebno vse napore usmeriti v izboljšanje strukture kadra in delovnih pogojev.

REKREACIJA

V obdobju 1976-78 so se pričele na področju rekreacije nove oblike dela, predvsem v okviru interesnih skupin. Interes do telesne aktivnosti je močno spodbudila nova telovadnica pri ŽIC. Od leta 1977 dalje imamo organiziran aktivni letni odih. Vedno večji poudarek je bil dan množični rekreativni dejavnosti, sodelovali pa smo tudi pri razvoju rekreacije v krajevnih skupnostih.

KULTURA

V tekočem srednjeročnem obdobju na področju kulturne dejavnosti v železarne ni bilo veliko narejenega. Delo na tem področju je potekalo povsem neorganizirano. Vzrok za to je v tem, da nimamo samostojnih kulturnih skupin v okviru delovne organizacije, niti kulturnih programov v okviru planov temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti. Delo se odvija zgolj preko komisije za kulturo pri izvršnem odboru osnovnih organizacij sindikata železarne in nekaterih članov komisij po sindikalnih odborih. Zaradi tega je razumljivo, da poteka to delo kampanjsko. Organizirani so bili predvsem odkupi gledaliških predstav, koncertov in drugih prireditev, obiski kulturnih in drugih znamenitosti ter obiski v ljubljanski operi. Večja aktivnost se kaže v povezovanju kulturnih delavcev železarne, ki delujejo po različnih društvi na nivoju SOZD SZ, kjer z različnimi kulturnimi srečanji bogatijo kulturno življenje delavcev SOZD Slovenske železarne.

PRODAJNA DEJAVNOST

V zadnjih letih so se pogoji na trgu za proizvode črne metalurgije zelo spreminjali, kar je bilo pogojeno z gospodarsko situacijo doma in v tujini.

Na področju določanja cen in načinov plačevanja so bile izvršene bistvene spremembe. V letu 1976 je stopil v veljavo zakon o zavarovanju plačil, ki je za nekaj časa zavrl kupoprodajno dejavnost. V naslednjem letu je bil spremenjen sistem urejanja prodajnih cen. Od dotedanjega skupnega sodelovanja pri urejanju prodajnih cen med železarne in Zavodom za cene, katerega rezultat je bil dokaj urejen sistem cen po mehanizmu, smo glede na osnovi zakona o združenem delu prešli k samoupravnemu dogovarjanju s kupci in sklepanju ustreznih samoupravnih sporazumov, s katerimi bomo regulirali medsebojne odnose do leta 1982. Vse te spremembe so imele poleg ostalih pogojev določen vpliv na obseg in vrednost realizacije naših proizvodov.

DOMAČI TRG

V letu 1976 se je zmanjšala potrošnja jekla na domačem trgu zaradi stagnacije kovinsko-predelovalne industrije. Kljub naporom ni bilo mogoče zagotoviti niti količinsko niti asortimentsko dovolj naročil za vse TOZD. Proizvodno in prodajno politiko smo zato prilagodili trenutnemu povpraševanju, čeprav je bil ekonomski učinek manjši.

Naslednje leto je prišlo do ponovnega oživljanja povpraševanja po naših izdelkih, kar je kompenziralo težave pri plasmaju na domačem tržišču zaradi zapiranja skupnega tržišča EGS. V tem letu je bilo čutili vse večji pritisk kupcev za izvrševanje pogodbenih obveznosti po količini, kvaliteti in dobavnih rokih.

Enak položaj se je nadaljeval v letu 1978. Povečale so se količine naročil in to v ugodni asortimski strukturi. Znatne poslovne probleme je povzročalo neizvrševanje družbenega plana predvsem pri kvaliteti in izdelkih višje stopnje predelave v posameznih TOZD.

V zadnjih letih je bilo zadovoljivo povpraševanje predvsem po toplo valjani pločevini in trakovi, vlečenem, luščenem in brušenem jeklu, hladno valjani pločevini in trakovi, hladno oblikovanih profilih in elektrodah. Kupci zahtevajo vedno več izdelkov višjih kvilitet, kar pomeni potrebo po boljši strukturi proizvodnje. Predvsem pri proizvodih višje stopnje obdelave, npr. HOP, podbojih, itd. se pojavljajo zahteve po novih vrstah izdelkov.

IZVOZ

Značilno za mednarodno trgovinsko poslovanje v zadnjih letih je bilo zapiranje nekaterih tržišč z raznimi ukrepi, zato so se tudi možnosti plasmaja naših izdelkov na zunanji trg manjšale. Razen tega so padale tudi cene in dosegale tak nivo, da za nas niso bile več sprejemljive. Močan padec vrednosti rednega izvoza je bil v letu 1977, ko se je občno zmanjšalo povpraševanje po kotlovski pločevini in paličnem jeklu. Ze v naslednjem letu se je situacija izboljšala, nadaljnjo rast čistega izvoza predvidevamo tudi do leta 1980.

Možnosti plasmaja na zunanjem trgu rastejo za hladno valjano pločevino in trakove, hladno oblikovane profile in vlečeno žico, povpraševanje po ostalih proizvodih stagnira ali pada, toplo valjan trak, ki je v letu 1976 predstavljal skoraj 20 % izvoza, pa ni več zanimiv za zunanji trg.

Tudi metalurška menjava je dosegla svojo najnižjo vrednost v letu 1977, ko smo menjali samo varilne elektrode za staro železo v SSSR.

Te vrste menjave je ena od najbolj trdnih in stalnih. Vendar so nam lahko že v bližnji prihodnosti porušili, saj so elektrode Emona zastarele in se uporabljajo v večjih količinah le še v SSSR, razen tega pa SSSR tudi sama močno razvija industrijo dodajnega materiala. Po drugi strani pa pomanjkanje starega železa v svetu vse bolj narašča.

V zadnjih letih smo poleg elektrod izvažali tudi vlečeno jeklo, legirane TVT in hladno valjane trakove ter pločevino, uvažali pa poleg starega železa še valjano žico, TVT in vlečeno žico. Kažejo se tudi možnosti za izvoz hladno valjene pločevine za izdelavo varilnih aparatov. Glavni izvozni izdelki bodo še naprej ostale elektrode in dinamo trakovi.

Srednjeročni plan izvoza in metalurške menjave je bil vrednostno presežen v letu 1976, v naslednjih letih pa je bil dosežen le s 30-40 %. Ocena doseganja za zadnji dve leti se giblje okoli 40 % za čisti izvoz in 75 % za metalurško menjavo. Velika odstopanja se pojavljajo pri debeli pločevini, hladno valjanih trakovih in pločevini iz hladne valjarne Bela ter vratnih podbojih.

GIBANJE CEN

V letu 1977 je bil spremenjen sistem določanja cen. Predvidenih je bilo okoli 20 samoupravnih sporazumov po posameznih skupinah izdelkov, s katerimi so regulirala oskrba kupcev, vloga prometnih organizacij, odnos izvoza in uvoza naših izdelkov ter oblikovanje prodajnih cen. V prvem letu so bili že podpisani samoupravni sporazumi za debelo in srednjo ter tanko in fino pločevino.

V skladu s samoupravnimi sporazumi in gospodarsko politiko Jugoslavije se cene domačemu jeklu oblikujejo po paritetnem sistemu, to je z orientacijo na domicilne cene ZR Nemčije ter uporabo šestmesečnih tečajev po listi N.B. Dobra stran tega sistema je njegov avtomatizem, slaba pa neskladje med gibanjem cen in stroškov. Za leto 1978 ugotavljamo, da je bilo gibanje cen in stroškov precej usklajeno, že v prvem četrtletju letošnjega leta pa so stroški rasli hitreje od prodajnih cen. Druga pomanjkljivost tega paritetnega sistema je v tem, da s tehniko preračunavanja vnašamo na naše tržišče elemente konkurenčnih gibanj ZR Nemčije, ki niso identični z našimi.

Tako imamo nenormalno visoke cene za betonske železo, srednjo črno pločevino itd. Dolgotrajna uporaba paritetnega sistema vnaša tudi druge deformacije v odnosih, kar je treba upoštevati pri planiranju v naslednjem srednjeročnem obdobju.

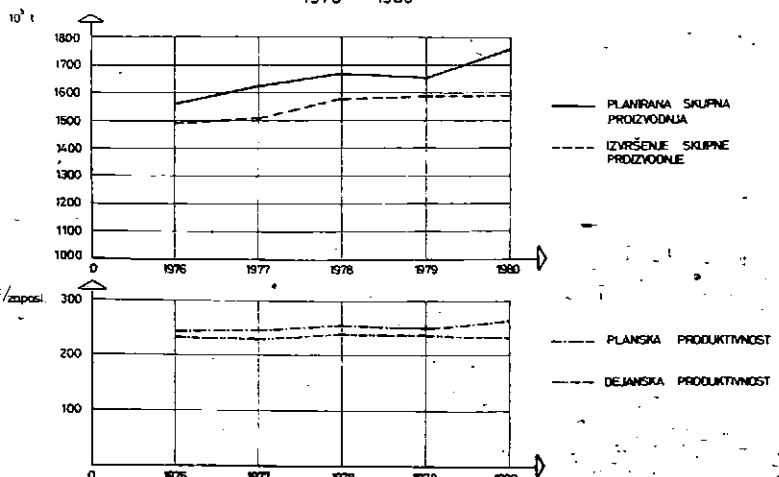
Prodajne cene, določene po opisanim sistemu, so se v letu 1978 povečale v povprečju za 9 %, za leto 1979 pa je limit povečanja 10,8 %. V prvih dveh letih tekočega srednjeročnega obdobja pa so se povišale cene v okviru dotedaj veljavnega mehanizma in sicer v letu 1976 v povprečju za 6 % in v letu 1977 za 7 %. V naslednjih letih lahko pričakujemo nekaj nižji nivo dosedanjih prodajnih cen za vlečeno jeklo, pločevino iz bluminga in štekla, vratne podboje ter nekoliko manjše zvišanje cen za vlečeno žico in gredice. Za ostale izdelke ni pričakovati bistvenih sprememb pri prodajnih cenah.

Dolgotrajna kriza v črni metalurgiji je med ostalim izzvala močan padec izvoznih cen, ki občasno kažejo tudi znake dumpinga (izvozne cene so nižje od tistih, ki se v istem obdobju in pri istih pogojih zahtevajo od kupca na notranjem tržišču). Obenem so naše notranje cene jekla rezultat notranje, dokaj razgibane stroškovne inflacije, zato so izvozni posli povezani s precejšnjimi tečajnimi razlikami. Nekaj ugodnejše cene so na tržiščih vzhodno-evropskih držav, toda blagovna lista predstavlja precejšnjo oviro za povečanje obsega izvoza. Najugodnejše izvozne cene so dosežene preko tako imenovane blagovne menjave z vzhodno-evropskimi državami v okviru meddržavnih sporazumov, v kolikor imamo potrebo po uvozu ponujenih proizvodov. V teku so razprave o sistemskih rešitvah, ki naj bi pospešile izvozno aktivnost zlasti z večjimi stimulacijami.

EKONOMSKA PROPAGANDA

Proizvodi črne metalurgije so že poovojnega časa močno deficitarni na domačem tržišču, zato je bilo pri UJZ težišče ekonomske propagande na predstavitvi razvoja panoge in

SKUPNA PROIZVODNJA IN PRODUKTIVNOST V LETIH 1976-1980

posameznih železarn v okviru našega splošnega razvoja. Poleg potrebne prospektne smo sodelovali na sejmih in specializiranih razstavah na način in v obsegu, ki ustreza opisnemu položaju črne metalurgije na domačem tržišču. Nekoliko večja propagandna aktivnost je bila pri proizvodih, ki imajo bolj sproščeno tržišče in uravnoteženo ponudbo in povpraševanje, v zadnjem času pri jeklenih vratnih podbojih, cestni ograji itd.

SAMOUUPRAVNO POVEZOVANJE S PROMETNIMI ORGANIZACIJAMI

Železarna Jesenice je preko SOZD SZ povezana s 13 prometnimi organizacijami za prodajo na domačem tržišču. Te prometne organizacije predstavljajo najbolj pomembne in specializirane trgovske hiše, razporejene po republikah, s katerimi železarna Jesenice posluje že vrsto let. Z njimi obstaja zelo tesno sodelovanje, ki se je v preteklih letih odražalo v različnih akcijah za urejevanje domačega tržišča, kot so: organiziranje stalnih teles za razreševanje tržnih problemov, tržni red, normativni minimalni količini, problematika in kontrola uvoza, itd.

Železarna Jesenice plasira preko teh prometnih organizacij okrog 42 % svoje celotne blagovne proizvodnje.

Z obveznim samoupravnim povezovanjem se kontinuiteta tega sodelovanja še nadaljuje.

NABAVNA DEJAVNOST

Nabavna služba je v preteklih letih imela pomembno vlogo pri nabavi in uvozu opreme za hladno valjarstvo, konti liva in druge naprave. V tem obdobju so se močno povečale tudi potrebe po nabavi surovin, repromateriala in polproizvodov. V letu 1978 je bila nabavljena rekordna količina polproizvodov — 170.500 ton; od tega jih je bilo 84.000 ton uvoženih in 86.500 ton nabavljenih na domačem trgu. Plan za leto 1979 predvideva nabavo 155.000 ton proizvodov, za leto 1980 pa 158.000 ton. Razmerje pri nabavi je tudi v teh dveh letih 45 % uvoza in 55 % domačega trga.

V tem srednjeročnem obdobju je bila ponudba na domačem tržišču skoraj stabilna ter oskrbovanje zadovoljivo in enakomerno preko celega leta. Težave so bile pri nabavi tekočih naftnih plinov in mazuta, ki jih primanjkuje zlasti v zimskih mesecih. Z izgradnjo nove elektrojeklarne bo odpadla poraba mazuta; zemeljski plin pa bo nadomestil porabo butana.

Na področju uvoza se uvozni režimi menjavajo. V letih 1976-1977 smo uvažali pretežno na osnovi devizne amortizacije, blagovnega kontingenta in prostega uvoza. V letu 1979 se uvažajo strožji ukrepi in sicer prehajamo k pokrivanju uvoza z lastnim izvozom.

Dejavnost železarne Jesenice sodi v bazično industrijo in zato je velik potrošnik deviz za nabavo surovin in materiala, ki ga ni mogoče dobiti na domačem trgu. V letu 1976 smo za uvoz surovin, repromateriala in polproizvodov potrošili 25 milij. dolarjev, leta 1977 35 milij. dolarjev. V letu 1980 pa bomo za uvoz surovin in materiala potrebovali še 50 milij. dolarjev. Vrednostno smo 70-75 % uvažali iz držav s konvertibilno valuto in le 25-30 % s klirinškega področja.

V preteklih letih je nabavna služba posvečala veliko pozornost tudi dolgoročni preskrbi s surovinami in repromaterialom. Podpisane imamo pogodbe o dolgoročnem sodelovanju tako z domačimi kot tujimi partnerji.

PRESKRBA Z ENERGIJO

Železarna Jesenice si za svoje obratovanje zagotavlja energijo iz lastnih in tujih virov. Sami za svoje potrebe proizvajamo paro, toplo vodo, nekatere tehnične pline (kisik, dušik, argon, vodik) in delno električno energijo. Z nabavo elektroenergije zadnja leta ni problemov, saj njena poraba narašča počasi, skokovit porast pa se bo pojavil ob pričetku obratovanja nove elektrojeklarne, zato moramo do takrat povečati tudi lastno instalirano moč.

Problematična je nabava mazuta. Poleg tega, da cena goriva, ki ga rabimo za ogrevanje vložka v SM in valjavnih pečeh, stalno narašča, ga stalno primanjkuje na trgu, zlasti še mazuta z nizko vsebnostjo žvepla.

Kapacitete naših rezervoarjev pa omogočajo zalogo največ za 16 dni. Še bolj problematična je nabava butana-propana, pri katerem skladiščne kapacitete omogočajo zalogo le za 12 dni. Pomankanje butana in mazuta bo pereče do pričetka uporabe zemeljskega plina. Delna zamenjava je bila predvidena že konec leta 1978, vendar plinovod kasni, zato ga bomo dobili šele v drugi polovici letošnjega leta. Za ogrevanje s plinom so že pripravljene peči v naslednjih TOZD, HV Bela, Valjarna debele pločevine in delno globinske peči v Valjarni

bluming-štekla. V bodoče bomo predelali še ostale peči v TOZD Valjarna bluming-štekla, peči v SM jeklarni, v TOZD Valjarna žice in profilov in TOZD Jeklovlek.

PROIZVODNA DEJAVNOST

Na področju proizvodne dejavnosti smo si v srednjeročnem planu zastavili cilj povečanje proizvodnje in proizvodnje in spremembo strukture v smeri povečanja deleža izdelkov hladne predelave in skupni proizvodnji in prodaji. Ta cilj smo le delno izpolnili. Glavni delež k porastu proizvodnje naj bi prispevali nova hladna valjarna na Beli in nova elektrojeklarna, ki bi omogočila proizvodnjo 600.000 ton jekla do leta 1980. Zaradi kasnitve investicije se proizvodnja jekla v tem srednjeročnem obdobju ne bo povečala. Tudi hladna valjarna Bela zaradi težav z osvajanjem proizvodnje v celotni proizvodni verigi ne bo izdelala predvidenih količin in asortimenta.

V ostalih predelovalnih obratih smo se postavljenim nalogam zelo približali. Povečali smo proizvodnjo v žičarni, pri elektrodah, v profilarni in jeklovleku, vendar v primerjavi s planom kasnimo približno za eno leto.

Primerjava izravnitve proizvodnje s postavljenim planom pokaže, da v prvih treh letih srednjeročnega obdobja niso bile dosežene planirane količine skupne in gotove proizvodnje. Za leto 1979 je družbeni plan za 3 % nižji od srednjeročnega, tako pri skupni kot tudi gotovi proizvodnji. Po oceni za leto 1980 pa bo skupna proizvodnja nižja za 10 % in gotova za 6 % glede na srednjeročni plan.

Glavni vzroki zaostajanja za srednjeročnim planom v letih 1976, 1977 in 1978 so bili: zakasnitve pri investicijskih vlaganjih, začetna proizvodnja v hladni valjarni Bela leta 1976, pomankanje vložka oz. kasnitev dobav iz tujih virov ter pomankanje naročil.

Načrtovano proizvodnjo za leto 1979 in 1980 bo možno doseči ob naslednjih predpostavkah: zagotovljena količina ustreznega vložka (hladna valjarna Bela, valjarna žice, valjarna debele pločevine, profilarna, jeklovlek), naročil (vratni podboji in žebljarna), normalni pogoji obratovanja v valjarni bluming-štekla ter ustreznosti asortiment (valjarna žice, jeklovlek, elektrode).

V delovni organizaciji kot celoti je produktivnost, merjena s količino proizvodnje na efektivno opravljene ure, v letih 1976 in 1977 padla, v letu 1978 pa je narasla približno na nivo leta 1974-75, to je na 128,4 kg na uro.

Na proizvodnjo in s tem produktivnost posameznih TOZD so vplivali različni faktorji, zato smo jih vključili v analizo o izvajanju srednjeročnega plana TOZD. Skupni podatki za vse proizvodne TOZD pa so zbrani v analizi Produktivnost v železarni Jesenice za obdobje 1965-1978, ki jo je izdelal sektor za ekonomiko in organizacijo — oddelek za ekonomske analize in planiranje.

STORITVENA DEJAVNOST

Obseg in zahtevnost vzdrževalskih storitev sta se s pričetkom obratovanja hladne valjarne na Beli, z rekonstrukcijo v valjarni žice, s postavitvijo kontinuita in ostalih investicij zelo povečala. Naloge so bile uspešno rešene s povečano storitvenostjo zaposlenih, povečanjem sodelovanja z zunanjimi izvajalci, delnim povečanjem števila zaposlenih in večjo tehnično opremljenostjo. Tehnična opremljenost se je doslej prepočasno izboljševala in je predstavljala skupaj z naraščajočo fluktuacijo zaposlenih oviro povečanju storitvenosti.

V letu 1980 načrtujemo pričetek realizacije neizvedenih načrtovanih investicij za izboljšanje tehnične opremljenosti in izboljšanje delovnih pogojev zaposlenih v vzdrževalnih dejavnostih.

S proizvodnjo rezervnih delov v novih porostorih težke obdelave strojnih delavnic na Javorniku se bo omilil problem pomankanja tovrstnih rezervnih delov, načrtujemo pa tudi izboljšanje preventivnega vzdrževanja.

V skladu s cilji srednjeročnega plana Železarne za obdobje 1976-1980 smo poskrbeli tudi za racionalizacijo transporta. Ves lahek tovor smo z železniškega preusmerili na cestni transport, ki je fleksibilnejši. Vendar ima cestni transport s klasičnimi kamioni tudi slabost — dolgi čakalni časi pri nakladanju in razkladanju ter zato nizko izkoriščenost kamionov v primerjavi z lokomotivami.

Proizvodne TOZD bi morale nujno poskrbeti za skrajšanje nakladalnih in razkladalnih časov, ker bi s tem znižale tudi svoje proizvodne stroške.

INVESTICIJSKA DEJAVNOST

Večina investicij, ki smo jih planirali za srednjeročno obdobje 1976-80, bo realiziranih v tem planskem obdobju, ostale pa bodo dokončane v prihodnjem srednjeročnem obdobju. Zaostajanje za planom je v večini

primerov posledica objektivnih težav, kot so dolgotrajni postopki pri odločitvi investicij, čakanje na uvozna dovoljenja in podobno.

Največja investicija v tekočem srednjeročnem obdobju je bila nova hladna valjarna na Beli. Kljub težavam pri dobavi domače in tuje opreme je bila predana v poskusno obratovanje s predvidenim roku. Izvršene so bile tudi investicije v naprave za vlečenje in rezanje žice za elektrode ter naprave za proizvodnjo VAC žice in oplasčenih elektrod. Investicija za kontinuirno vlivanje gredic je dokončana in je v fazi testiranja. Poleg naštetih bodo v tekočem srednjeročnem obdobju zaključene še naslednje investicije: skarje za staro železo, induktivni mešalec, gospodarstvo žlindre, rekonstrukcija valjarne žice, brusilni stroj za slabe, računalnik in prva faza profilarne, jeklovleka, žebljarne, strojnih delavnic in plinifikacije (II. faza bo dokončana v naslednjem srednjeročnem obdobju).

V teku so pripravljala dela za novo elektrojeklarno, ki bo dala prve proizvodne rezultate v letih 1983-84. Ta investicija kasni približno eno leto, ker zaradi težav in dolgotrajnega postopka pri uveljavljanju predloga za izgradnjo še ni možno pričeti s konkretnim izvajanjem investicije.

Tudi ena ključnih investicij za kvaliteten razvoj Železarne, vakumska naprava, bo pričetna v tem in dokončana v naslednjem srednjeročnem obdobju.

Nekaj investicij bo kompletno prenešenih v obdobje 1981-85, bodisi zaradi objektivnih vzrokov ali zaradi spremenjenih potreb (termocentrala, poslovna zgradba, druga faza že omenjenih investicij).

Nove investicije, ki so že realizirane, kakor tudi tiste, ki so v izvajanju ali pripravi, omogočajo učinkovito varovanje okolja in ne odpirajo novih virov onesnaževanja. Predvideni so tudi ukrepi za sanacijo obstoječega stanja.

Vsi novozgrajeni objekti in naprave v največji meri omogočajo tudi lažje fizično delo.

KVALITETA IN RAZVOJ

V preteklem obdobju je bilo dokaj uspešno delo na področju tehnologije in uvažanja novih proizvodov, novih postopkov, kakor tudi na področju izpolnitve kvalitetenega programa. Tako je treba poudariti naslednje dosežke:

Osvajane so nove kvalitete jekla za kvalitetne vijake in jeklo za masivno preoblikovanje v hladnem. Na področju konstrukcijskih jekel je osvojen nova kvaliteta jekla nioab 43 Np, to je visokotrdnostno jeklo z izboljšanimi sposobnostmi za varjenje.

Modificirana je sestava žice VAC, jeklo je boljše za samo predelavo, izboljšane so tudi tehnološke lastnosti pri varjenju.

Uspešno je uvažanje proizvodnje novih vrst elektrod po licenčni tehnologiji. Uvedenih je 53 vrst raznih elektrod v našo proizvodnjo, pri čemer je bilo uspešno raziskovalno delo tudi pri zamenjavi uvoznih surovin z domačimi.

Uspešne so bile raziskave na področju izdelave aglomeriranih praškov za varjenje.

Uspešne so modifikacije tehnologije izdelave jekel, kar se odraža v boljših tehnoloških lastnostih naših proizvodov.

Izvršene so raziskave tehnologije sintranja, kar se odraža neposredno v delu plavžev.

Izvršena je modifikacija tehnologije ogrevanja blokov v globinskih pečeh na blumingu, zaradi česar je bistveno zmanjšan delež blokov, katere zakladamo toplo, prihranek energije, boljša dinamika proizvodnje.

Dopolnjena je tehnologija valjarne na šteklu.

Modificirana je tehnologija žarjenja jekel za vijake, kar povečuje kapaciteto žarjenja na istih agregatih za 2.500 ton letno.

Uspešne so raziskave na področju predelave oziroma vlečenja ogljčnih jekel, patentirane žice, žice za Alučel vodnike itd.

Osvajena je tehnologija dodajanja bora v jeklo in s tem dana osnova za razvoj konstrukcijskih jekel na bazi bora.

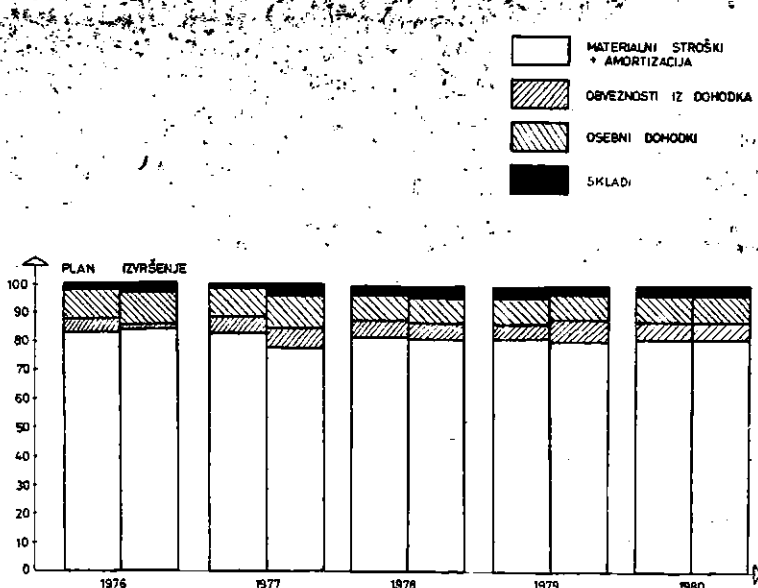
Zaključen je transfer tehnologije izdelave in predelave jekel za elektrode pločevine in hladni valjarni Bela.

V letu 1979 pričakujemo, da bo dokončno osvojena tudi proizvodnja nerjavnih hladno valjanih trakov.

Zelo uspešno je bilo delo na področju fundamentalnih raziskav, kot na primer: raziskave deformacije magnetnega polja pri identifikaciji napak v magnetnem polju, uvažanje elektronske mikroskopije v raziskave, raziskave vpliva prisotnih elementov na staranje patentirane žice in elektrode pločevine.

V okviru OTK je uvedena računalniška obdelava kvalitetenih kazalcev in izdelanih več korelacijskih analiz, ki so osnova za nadaljnje izboljšanje tehnoloških procesov, kakor tudi kvalitete proizvodov.

Uvedena je kvantometriška analiza pri spremljavi izdelave jekel: na

STRUKTURA CELOTNEGA PRIHODKA V LETIH 1976 - 1980

kvantometru je osvojena tudi metodologija analiziranja žlindre, ki jih bomo predvidoma uvažali v proizvodnjo z investicijskim razvojem Železarne.

Osvajanje kompletnega asortimenta jekel, ki jim bomo vlivali v gredice po kontinuirnem postopku.

Nadaljevanje osvajanja tehnologije izdelave jekel z višjo čistoto in dodatki za modificiranje nekovinskih vključkov.

Osvajanje novih jekel za namensko uporabo.

Osvajanje novih vrst dodatnih materialov posebno še aglomeriranih praškov za varjenje in novih tehnologij varjenja.

Uvažanje računalniške obdelave podatkov za tekočo kontrolo in vodenje tehnoloških procesov.

FINANČNA POLITIKA

Za obdobje od leta 1976 do 1979 je za Železarno značilna sorazmerno ugodna finančna situacija. Po sprejetju zakona o zagotavljanju in zavarovanju plačil je bil zagotovljen devizni priliv denarnih sredstev. V virih finansiranja poslovnih sredstev v tem srednjeročnem obdobju ni prišlo do večjih sprememb. Približno 61 % vseh svojih poslovnih naložb financiramo v železarni Jesenice z lastnimi poslovnimi skladi, medtem ko je delež kreditov, dolgoročnih in kratkoročnih, enkrat manjši (30 %).

Ta situacija je sicer ugodna, vendar je v večji meri odraz skromnih investicijskih vlaganj v tem srednjeročnem obdobju. Najmanjše kreditov v preteklem obdobju ni bilo problematično, saj je bančni sistem z emisijo primarnega denarja oskrboval povečane potrebe gospodarstva. Denarna masa je letno narasla za okoli 22 % zaradi hitre rasti realnega družbenega proizvoda, predvsem pa hitrejšega naraščanja cen. Finančne institucije, vključno z NBj, so se zavedle negativnih posledic tako močne denarne ekspanzije, zato so v drugi polovici leta 1978 in v letu 1979 sprejeli množico omejitvenih predpisov. V primeru, da bodo poslovne banke omejevale višino kreditov, bo potrebno nekatere projekte financirati predvsem iz lastnih sredstev (samo prioritete), ostale investicije pa bomo morali z ozirom na omejitve preložiti v naslednje srednjeročno obdobje.

Povečanje lastnih denarnih virov za investicijska vlaganja bi morali doseči tudi z zmanjšanjem obsega zalog. Možnosti nemotenega financiranja novih objektov so realno gledano slabše kot smo načrtovali.

Struktura poslovnih sredstev in njihovih virov je bila v tem srednjeročnem obdobju sledeča:

Višina angažiranih osnovnih in obratnih sredstev ter dolgoročnih naložb je ob koncu leta 1976 znašala 5.320,6 milij. din, ob koncu leta 1979 pa predvidevamo, da bodo ta sredstva porasla na 7.419,3 milij. din. Vrednost poslovnih sredstev se je od leta 1976 do 1977 povečala za 18 %, od leta 1977 do 1978 za 19,6 %, od leta 1978 do 1979 pa pričakujemo da bodo nižja za 1,2 %.

Vrednost osnovnih sredstev se je po letih spreminjala zaradi kolavdanj, popravkov vrednosti osnovnih sredstev ter novih naložb v osnovna sredstva.

V letu 1976 je višina osnovnih sredstev znašala 2.673,3 milij. din, v letu 1979 pa bodo predvidoma znašala 3.501 milij. din. Povprečna stopnja rasti osnovnih sredstev od leta 1976 do leta 1979 znaša 9,4 %.

Višina dolgoročnih naložb, v katere so zajeta vsa združena sredstva po samoupravnih sporazumih, naložbe v interno banko SOZD Slovenske železarne in druge banke, se je letno povečevala za okoli 24-28 %.

Od 566,9 milij. din v letu 1976 poraste na 1.145,6 milij. din v letu 1979.

Zaloge materiala, nedovršene proizvodnje in gotovih izdelkov pred-

stavljajo glavno postavko v obratnih sredstvih. Višina zalog se je po letih menjala predvsem zaradi spremenjenega fizičnega obsega zalog in revalorizacije le-teh. V letu 1976 je bilo v zalogah vezanih 1.362,3 milij. din, v letu 1979 pa predvidevamo 2.018,6 milijonov dinarjev.

Izkazana višina poslovnih terjatev, denarnih sredstev in ostalih obratnih sredstev je od leta 1976 do 1979 porasla le za 5 %, to je od 718,3 milijonov dinarjev na 754,0 milij. din. Višina poslovnih terjatev v letih 1977 in 1978 ni primerljiva zaradi spremembe zakona o ugotavljanju celotnega prihodka.

Poslovni sklad kot osnovni vir financiranja je v letu 1976 predstavljajal 58,5 % vseh razpoložljivih virov poslovnih sredstev, v letu 1977 59,8 %, v letu 1978 60,7 %, plan za leto 1979 pa načrtuje 68,2 %. Kot je razvidno se delež poslovnega sklada povečuje, zmanjšuje pa se delež dolgoročnih in kratkoročnih kreditov ter ostalih virov.

Povečanje poslovnega sklada iz 3.110,6 milij. din v letu 1976 na 5.062,7 milij. din v letu 1979 je v glavnem posledica revalorizacije osnovnih sredstev, amortizacije osnovnih sredstev, preračuna zalog, poslovni sklad pa se povečuje tudi za razporejeni čisti dohodek dosežen v tekočem letu.

Poslovni sklad, dolgoročni in kratkoročni krediti predstavljajo kritje višine osnovnih sredstev, dolgoročnih naložb in zalog. Višina poslovnega sklada, dolgoročnih in kratkoročnih kreditov je bila v vseh letih višja od vrednosti osnovnih sredstev, dolgoročnih naložb in zalog, zato so bila ta sredstva porabljena tudi za delno kritje poslovnih terjatev in ostalih obratnih sredstev. V letu 1976 so ti viri znašali 4.856,1 milij. din ali 91,3 %, v letu 1977 5.723,5 milij. din ali 91,1 %, v letu 1978 6.692,6 milij. dinarjev ali 89,1 %, v letu 1979 pa ocenjujemo, da bo višina teh sredstev znašala 7.222,7 milij. din ali 97,3 % vseh virov poslovnih sredstev.

Kot ostali viri so se v teh letih pojavljale razne pasivne časovne razmejitve kot so dohodki v zalogah, vkalkulirani, a ne obračunani stroški investicijskega vzdrževanja, neplačana realizacija in podobno.

Za leto 1980 načrtujemo v primerjavi s predhodnim letom povečanje deleža osnovnih sredstev in dolgoročnih naložb ter zmanjšanje deleža zalog, poslovnih terjatev in ostalih poslovnih sredstev. Pri virih sredstev se bo delež kvalitetenih virov v primerjavi z letom 1979 povečal za 1,1 %, zmanjšali se bodo kratkoročni krediti in poslovne obveznosti, rahlo pa se poveča delež ostalih virov. Struktura virov in sredstev bo tudi v letu 1980 ugodna.

Iz bilance stanja je razvidna tudi likvidnostna situacija, ki je izračunana na podlagi razmerja med kvalitnimi viri, to je poslovnim skladi, ter dolgoročnimi krediti, in stanjem vseh zalog. V primeru, da je količnik likvidnosti enak ali večji od ena, pomeni, da ima organizacija vse svoje zaloge pokrite s kvalitetnimi viri, likvidnost pa je normalna. V tem srednjeročnem obdobju je ta količnik v železarni Jesenice večji od ena, kar kaže na ugodno stanje.

EKONOMIKA IN ORGANIZACIJA

ORGANIZIRANOST

V zadnjih letih doživljamo na področju organiziranosti v Železarni dokaj dinamičen razvoj. Do leta 1973 je bila Železarna enovita delovna organizacija. V tem letu smo ustanovili štiri temeljne organizacije: združenega dela in eno delovno skupnost. Glede na nova spoznanja, z uvažanjem novih družbeno-ekonomskih odnosov na osnovi zakona o združenem delu, je ta sistem organiziranosti doživel spremembe in do-

(Nadaljevanje na 10. strani)

(Nadaljevanje z 9. strani)

polnitve, zato smo se v letu 1977 reorganizirali in sprejeli organizacijsko strukturo v takšni obliki kot jo imamo še sedaj. To je 22 temeljnih organizacij združenega dela in tri delovne skupnosti. V tem srednjeročnem obdobju smo sprejeli vrsto zakonov in samoupravnih sporazumov, ki v naš samoupravni sistem in poslovanje vnašajo določene spremembe in dopolnitve. Zato je potrebno stalno preverjati učinkovitost sistema upravljanja in vodenja v sedanji organizacijski obliki in začeti intenzivno uvajati nove, sodobne oblike organizacije dela.

NAGRAJEVANJE

V tem srednjeročnem obdobju je bil tudi na področju nagrajevanja napravljen velik korak naprej. Z uvedbo novih ekonomskih odnosov se je odločanje o ustvarjenem dohodku preneslo na temeljne organizacije. Vsaka temeljna organizacija je samostojno sprejela pravilnik o osnovah in merilih za delovne osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe, v katerem je uvedla specifična merila uspešnosti, ki stimulirajo opravljanje nalog. Posebna strokovna komisija pa je pripravila dopolnjen osnutek samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za delovne osebnih dohodkov in dela sklada skupne porabe, ki je pripravljen za obravnavo. Pripravlja se tudi izdelava razvida del oziroma nalog, ki bo kasneje ovrednoten. Tako bo vrednotenje delovnih mest nadomeščeno z vrednotenjem del oz. nalog.

INFORMACIJSKI SISTEM

Pravočasna in kvalitetna informacija je osnovni cilj vsakega informacijskega sistema. Prepletenost posameznih poslovnih funkcij v železarni Jesenice pa postavlja zahtevo po integriteti posameznih informacijskih podsistemov v enoten in računalniško podprt informacijski sistem železarn.

V tekočem srednjeročnem obdobju smo uspeli, da so zgrajeni posamezni informacijski podsistemi, ki pa so organizacijsko zaključene celote brez potrebnih povezav med sabo.

Tako so z obstoječim računalnikom obdelane skoraj vse aplikacije s področja finančnih obdelav in delno komercialne obdelave ter spremljanje proizvodnje v treh valjarnah. Neobdelano pa je ostalo terminiranje proizvodnje, to je krmiljenje proizvodnje v realnem času.

Parcialna usmerjenost posameznih aplikacij in njihova nepovezanost povzročata, da informacije niso natančne, saj je možnost napak pri ročnem povezovanju posameznih področij obdelav velika. Sedanji sistem dela onemogoča integriranje obdelav v večje zaključene sisteme informacij posameznih poslovnih funkcij in njihovega povezovanja v celokupni sistem informacij delovne organizacije.

S prehodom na novo organizacijo v železarni se je število aplikacij povečalo, predvsem pa so se posamezne obdelave podaljšale. Tako s sedanjim računalnikom, ki razpolaga z omejenimi spominskimi kapacitetami ter dokaj nizkim nivojem programske opreme, ne moremo pravo-

časno posredovati željenih informacij uporabnikom. Lahko rečemo, da je računalnik popolnoma zaseden, saj je za vse aplikacije in tuje koristnike (okrog 14 %) ter ostale manjše obdelave v letu 1978 obratoval 7.600 ur ali 87 % čistega dela centralne enote. Zaradi načina obdelave in možnosti računalnika so informacije neažurne, saj je najhitrejši rok za odgovor v bistvu dva dni.

Z zgraditvijo novega računalniško podprtega informacijskega sistema želimo doseči integracije posameznih informacijskih sistemov in obenem z uporabo skupne računalniške opreme zagotoviti pogoje za nenehno večanje produktivnosti svojega dela in dohodka.

INOVACIJSKA DEJAVNOST

Ceprav v zadnjih letih rezultati množične inventivne dejavnosti (inovacijski dohodek) rastejo, pa ugotavljamo, da se ne izkoriščamo vseh možnosti, ki nam jih ta dejavnost lahko nudi. Za OZD je zelo pomembno, da čim bolj omogoča sprostitve vseh ustvarjalnih potencialov delovnih ljudi. Prav ustvarjalnost v množični dimenziji lahko bistveno prispeva k reševanju tehničnih in tehnoloških problemov v temeljni organizaciji združenega dela.

O problemih in nalogah pa bi morali redno obveščati in seznanjati vse delavce. V tem srednjeročnem obdobju pa nismo uspeli definirati in evidentirati vseh večjih tehničnih in tehnoloških problemov in jih vključiti v naše razvojne načrte.

Ugotavljamo, da bo potrebno ideji, kot osnovni inovacijskega procesa, posvetiti več pozornosti in organizirati nudenje dodatne pomoči.

Originalne domače ideje bi morale biti za nas bogastvo, ki ga ne bi smeli zanemarjati.

V železarni znaša povprečni letni inovacijski dohodek 25 milijonov din. Vsi stroški za izvedbo inovacij, skupaj z nadomestili, ki jih izplačamo novatorjem, pa ne presegajo 10 %. Ta dohodek ustvari okrog 200 novatorjev s približno 100 tehničnimi izboljšavami. Z množičnostjo pa še nismo zadovoljni, saj se od delovnega človeka vse bolj zahteva ustvarjalni odnos do delovnega procesa, kar bomo morali bolj spodbujati tudi v naši železarni.

PLANIRANJE IN STATISTIČNO POROČANJE

Planiranje je v preteklem obdobju doživelo bistvene spremembe, saj smo v prvi fazi prešli s planiranja na nivoju delovne organizacije na planiranje za štiri temeljne organizacije združenega dela in eno delovno skupnost. To velja tako za finančno planiranje, ki smo ga razširili iz finančnega planiranja za delovno organizacijo tudi na finančno planiranje za vsako od štirih temeljnih organizacij združenega dela in za delovno skupnost, kakor tudi za količinsko planiranje, pri katerem smo s planiranjem po nomenklaturnih skupinah prešli s pomočjo računalnika na planiranje po izdelkih. Napredovali smo tudi s linearnim programiranjem, s katerim smo izračunavali optimalne količine proizvodnje oziroma prodaje za posamezne temeljne organizacije združenega dela ob

upoštevanju kapacitet, stroškov, prodajnih cen, tržišča itd.

V letu 1977 smo prešli na novo organiziranost, kateri je sledilo tudi planiranje. Z izdelavo planov za 22 temeljnih organizacij združenega dela in tri delovne skupnosti, se je močno povečal sam obseg dela, razen tega pa je prišlo s sprejetjem zveznega zakona o planiranju tudi do precejšnjih vsebinskih sprememb.

Novi dohodkovni odnosi, opredeljeni z zakonom o združenem delu, zakonom o planiranju in sprejetimi samoupravnimi sporazumi, so vnesli velike spremembe, saj smo prešli od planiranja medsebojnih odnosov, ugotovljenih na osnovi interne realizacije polproizvodov med temeljnimi organizacijami združenega dela, na ugotavljanje skupnega prihodka. Interno realizacijo smo ohranili le na področju opravljanja storitev vzdrževanja, remontov, izdelave rezervnih delov, preskrbe z energijo, transportne storitve in priprave toplih obrokov. V skladu s sporazumom smo v plan že vključili nov način pridobivanja dohodka, medsebojne odnose in razmerja s tem pa tudi udeležbo vsake posamezne temeljne organizacije združenega dela v predvidenem skupnem prihodku.

V tem času je v obravnavi osnutek republiškega zakona o planiranju, ki ponovno vnaša določene spremembe in nove, dodatne pristope k planiranju.

Tudi na področju statističnega poročanja je bilo potrebno zadostiti zakonskim predpisom tudi na področju izdelave različnih poročil za republiške in zvezne institucije, saj se je s povečanjem števila temeljnih organizacij združenega dela in delovnih skupnosti kot poročevalskih enot v isti meri tudi povečalo število statističnih informacij in obdelav.

VARSTVO OKOLJA

Da bi izboljšali varstvo okolja, smo v tekočem srednjeročnem obdobju pričeli z naslednjimi ukrepi: Izdelana je bila investicijska dokumentacija ter dobavljena oprema za objekt predelave talilniških odpadkov. V obratovanju je od novembra 1977 in daje zadovoljive rezultate. S tem objektom in ureditvijo nasipa smo zagotovili prijetnejše in bolj varno okolje stanovalcev v bližnjih naseljih.

Problem čiščenja izpiralnih sedimentnih voda v Dorr čistilcih je bil v teh letih začasno rešen z improviziranim izdvajanjem gošče v dveh vsedalnih jamah, s čimer je precej zmanjšano onesnaževanje reke Save.

V letu 1979 smo izdelali predlog organiziranega tehnološkega postopka za pripravo in uporabo gošče v plavžih.

Organizirano je zbiranje odpadnih olj iz posameznih temeljnih organizacij združenega dela, ki se na mazutni postaji mešajo z mazutom in na ta način koristno uporabijo kot gorivo.

S pričetkom obratovanja vročevodnega kotla, s čimer je že v večji meri izvedeno centralno ogrevanje mesta Jesenice, so zmanjšane emisije žvepovega dioksida iz individualnih kuršč.

Inženiring Bled je izdelal projekt dozirne naprave za recikliranje plavžnega prahu in gošče iz Dorr čistilcev v proces aglomeracije.

Dozirna naprava firme Bron-Lube za dodajanje flokulantov v Dorr čistilce je že montirana. S to napravo se povečuje stopnja čiščenja izpiralnih voda.

Pričela so se dela za sanacijo lužnic, s čimer bo izboljšano čiščenje kislinskih odplak.

V teku so laboratorijski in poltehniški poskusi čiščenja odpadnih emulzij s kislinskim razcepom in nadaljno flokulacijo (žičarna, hladna valjarna Bela) z iskanjem tehnologije in opreme za dokončno rešitev tega problema.

Na podlagi že izdelanega investicijskega programa in odobrenega uvoza opreme je prioriteta postavitev nove odpraševalne naprave za obstoječe elektropeči. S tem bo doseženo zmanjšano onesnaževanje zraka, odpravljen onesnaževanje reke Save in izboljšani ekološki pogoji v delovnih prostorih jeklarne.

Pogodba za odpraševalno napravo je že podpisana. Pripravljalna dela so v teku. Do konca srednjeročnega obdobja predvidevamo, da bo naprava montirana.

LJUDSKA OBRAMBA IN DRUŽBENA SAMOZAŠČITA

Krepitev splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite je ena temeljnih skupnih nalog glede na zapletenost mednarodnega položaja ter nevarnosti za mir v svetu, za nemoten razvoj naše samoupravne socialistične družbe.

Zato imamo tudi v delovni organizaciji železarna Jesenice na področju splošne ljudske obrambe izdelan obrambni načrt skladno z zakonskimi določili in vse spremljajoče akte. Na nivoju delovne organizacije deluje koordinacijski odbor, v temeljnih organizacijah združenega dela in delovnih skupnostih pa odbori za splošno ljudsko obrambo in družbeno samozaščito. Ustanovljene so enote civilne zaščite, ki jih vodi štab civilne zaščite. Delovna organizacija železarna Jesenice ima tudi svojo teritorialno enoto. Na področju družbene samozaščite imajo vse temeljne organizacije združenega dela in delovne skupnosti izdelane varnostne načrte in ustanovljene enote narodne zaščite, ki jih vodijo načelniki narodne zaščite.

Pri ASEA električni peti (Foto I. Kučina)

TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON - TEHNIČNI FELJTON

NOVA PROJEKTA SONČNIH ELEKTRARN

(Nadaljevanje s 5. strani)

Zbiralec sončnih žarkov je izdelan kot izoliran kotel. Stoji južno od heliostatov in je montiran na 43 m visokem stolpu. Sončna energija, ki jo ogledala s skupno površino 6391 kv. m žarčijo na zbiralec, prodira skozi odprtino 3 x 3 m v notranjost kotla in se na kačasto zaviti cevi pretvori v toploto. V tej cevi se pretaka tekoči natrij, ki odvaja toplotno energijo in skrbni da temperatura zbiralca bistveno ne prekorči 530 stop. C. Ogreti natrij teče nato v rezervoar vročega zbiralca, kjer se ali hrani ali pa prečrpa v parni kotel. Pri tem nastane para s temperaturo 500 stop. C, ki žene turbino in prehaja potem skozi rekuperator v kondenzator. Hladilni stolp oskrbuje kondenzator s potrebno hladilno vodo. Na turbino je priključen generator in proizvedena električna energija prehaja preko transformatorja v omrežje ali pa jo preko uporov uničijo. Slednje služi za prikaz samostojnega obratovanja te elektrarne.

Celotna infrastruktura sončne elektrarne zavzema površino 300 x 300 m. Največji del te površine je zaseden z ogledali. Na ostalem delu se nahaja stolp z zbiralcem, poslopje s kontrolno postajo in strojnico, hladilni stolp, električna visokonapetostna naprava in dovozna cesta do poslopja ter heliostatov. Ti morajo biti dosegljivi s čistilnim vozom ker je potrebno ogledala na dva meseca oprati.

IEA DCS PROJEKT

DCS sončna elektrarna se prav tako sestoji iz petih delov: polje kolektorjev, zbiralca in krožnega sistema prenosa toplote turbine z generatorjem, kontrolnega sistema in infrastrukture.

Polje kolektorjev sestavljajo parabolični kolektorji, katerih celotna površina 14.048 kv. m je razdeljena na tri približno enako velika posamezna polja. Ta se razlikujejo med seboj z ozirom na tip kolektorja in usmerjenosti njihovih osi. Sami kolektorji so zgrajeni iz parabolično oblikovanih steklenih ogledal in v njihovem žarišču je zbiralna cev, ki 40 kon-

centrirane sončne žarke absorbira in pretvaja v toplotno energijo. Kolektorji so vrtljivi in se s pomočjo elektromotorjev obračajo za soncem. Pogonske motorje krmili s kolektorjem povezan sončni senzor.

V zbiralni cevi nastalo toplotno energijo transportirajo preko zbiralnega omrežja do rezervoarja, oziroma v strojnico kjer je turbina. Pri tem je vsak izmed treh polj s pomočjo lastne črpalke in medsebojno nepovezanih cevovodov preskrbljen s hladilnim sredstvom. To je posebna vrsta olja, odpornega proti višji temperaturi.

Da bi lahko v opoldanskem času akumulirali odvisno energijo odvajamo na spodnjem delu rezervoarja hladnejše olje s temperaturo okoli 208 stop. C. ga ogrejejo s pomočjo kolektorjev na temperaturo 295 stop. C in ga na vrhu ponovno pretočijo v rezervoar. Tako nastane v rezervoarju toplo-hladen sloj, ki vzdrži tudi preko noči.

Pri daljšem izpadu sončnega žarčenja ali pri večji porabi čez noč, je mogoče to olje v rezervoarju ogreti na potrebno temperaturo z uporabo konvencionalnih goriv. Tako nastalo toplotno energijo pretvarjajo preko turbine in generatorja v električno energijo.

Ta elektrarna potrebuje površino 250 x 300 m. Pri tem potrebuje največ prostora kolektorji. Iz finančnih razlogov bodo skušali čim več infrastrukturnih objektov deliti s CRS projektom. To bo mogoče predvsem pri strojnici, kontrolnem prostoru, agregatih za zasižno električno energijo in bivalnih prostorih za osebe.

PROBLEMI POVEZANI S SONČNIMI ELEKTRARNAMI

Sončne elektrarne v osnovi sestavljajo zrcala, regulacijske naprave, absorberji, napeljevali, rezervoarji, turbine in generatorji - vse že dolgo razvite in preizkušene naprave. Kljub temu pa prinaša poseben način njihove uporabe pri sončni elektrarni s seboj specifične probleme.

Zaradi majhne energijske gostote sončnih žarkov zahteva njihovo izkoriščanje zbiralce energije z veliko površino. Zato so mnogi deli naprav neposredno izpostavljeni vplivom okolja. Ta zahteva solidno konstrukcijo, ki pa zaradi majhne energijske gostote ne sme biti predraga. Če vzamemo kot primer heliostat pomeni to, da morajo zrcala s približno površino 40 kv. m slediti gibanju sonca na ločne minute natančno. Istočasno pa ne smejo po potresu ali viharjih s hitrostjo vetra 130 km/uro pokazati

nobenih poškodb. In to pri življenjski dobi 30 let in ne previsoki ceni.

Poseben problem predstavljajo že omenjene toplotne obremenitve. Tako so absorberske cevi obremenjene z visoko energijsko gostoto, ki pa se hitro menja, kar ima lahko za posledico utrujanje materiala. Delovni dan sončne elektrarne, ki se začne s sončnim vzhodom in konča s sončnim zahodom, postavlja nove in zahtevne pogoje tudi na regulacijski sistem. Zarčenje sončne energije in spreminjanje potreb po električni energiji zahteva tudi ustrezni kontrolni sistem, ki stalno optimira delovne operacije posameznih delov. Razliko med razpoložljivo in potrebno energijo uravnava akumulacijski sistem.

KAKO DRAGA JE SONČNA ENERGIJA?

Danes velikokrat slišimo: s sončno energijo zaenkrat ni mogoče prihraniti denarja - pač pa nafto. Kljub temu pa ocena uporabnosti tega energetskega vira ni mogoča brez primerjave stroškov. Pri primerjavi je vzeta kot osnovna cena nafte.

Na ceno električne energije vplivajo različni činitelji. V bistvu pa obstaja njena cena iz investicijskih in obratovalnih stroškov. Pri kalorični elektrarni, ki jo kurimo z derivati nafte je investicijski del stroškov v ceni električne energije nizek in del obratovalnih stroškov visok. Pri tem ima največji vpliv cena nafte. Pri elektrarni na sončno energijo je situacija podobna kot pri jedrski elektrarni, pri kalorični pa je ravno obratna. Za 100 MW sončno elektrarno vsebuje cena električne energije 93 % visoke investicijske stroške in samo 7 % obratovalne stroške. Ob istočasnem pričetku obratovanja sončne in kalorične elektrarne na naftni pogon, bo na ceno električne energije in s tem tudi na ekonomičnost enega in drugega agregata vplivala cena nafte.

Če predpostavimo, da pričneta v letu 2000 obratovati obe elektrarni, potem lahko nastopajo glede na njihovo ekonomičnost različne situacije. Če bo cena nafte narasla v okviru splošnih podražitev, potem bo dobavljala sončna elektrarna dražji električni tok. Če bo cena nafte narasla za 5 %, potem bodo cene električne energije obeh elektrarn enake po 25 letih. Pri 6 % podražitvi bo to nastopilo že po 14 letih in pri 7 % v osmih do devetih letih. Po tem obdobju bo sončna energija cenejša.

(SE NADALJUJE)

Pri
macij
razki
gibar
priisp

Zel
delov
skupi
izplač
hodki
30 dr
istoči
hodki
nizac
dohod
gre z
preje
ščanj
poda
pa p
mi, k
iz sre
V
delov
polle
din s
od t
sreds
delav
osebi
rali z
pa se
šini
nirar
stva
man
dohd
krite
iz la
rane
din r
V
lezar
oseb
večji
izha
lovni
vam
hodk
vred
povp
skup
cija
vsen
izvo
celo
vpli
stru
no r
stila
rega
v m
nega
teže
žive
niha
kot
nja
P
je d

mes
jan
febr
mar
apri
maj
jun

Tat
mes
1
jan
febr
mar
apri
maj
jun

G
Zel
gnu
ima
njo
tre
nos
zita
mei
pot
1
jem
2
ods
k
bol
vpr
lezi
lezi
zak
v p
sice
Ob
kaš
Zel
tak
ma
nos
1
im
joč
prv
lav

OSEBNI DOHODEK IN NJEGOVA STRUKTURA V PRVEM POLLETJU

Prikaz strukture osebnega dohodka bistveno oplemeniti informacijo o višini osebnega dohodka, ker omogoča večjo primerljivost in razkriva silnice gibanja, ko gre za časovno primerjavo. Prav to gibanje na ravni delovne organizacije želimo pojasniti z naslednjim prispevkom.

Železarna Jesenice je ena redkih delovnih organizacij, ki na račun skupnosti za socialno zavarovanje izplačuje nadomestilo osebnega dohodka za bolezensko odsotnost nad 30 dni. Ker so ta izplačila izvršena istočasno z izplačilom osebnega dohodka iz sredstev temeljnih organizacij, jih vsa evidenca o osebnem dohodku enakovredno vključuje. Ko gre za proučevanje celotnih osebnih prejemkov delavcev, ali za izkoriščanje sklada delovnega časa, so ti podatki zelo koristni, zamegljujejo pa primerjavo s planskimi veličinami, ki zajemajo le osebne dohodke iz sredstev temeljnih organizacij.

V vseh temeljnih organizacijah in delovnih skupnostih smo v prvem polletju 1979 razdelili 289.270.661 din sredstev neto osebnih dohodkov, od tega 281.534.716 din iz lastnih sredstev. Prvi podatek kaže, da smo delavci Železarnice prejeli že 50,8 % osebnega dohodka, ki smo ga planirali za leto 1979, po drugem podatku pa so lastna sredstva izčrpana v višini 49,4 %. Zaradi nedoseganja planiranega števila zaposlenih se sredstva za osebne dohodke delijo na manj delavcev in je neto osebni dohodek na zaposlenega po obeh kriterijih večji kot smo ga planirali. Iz lastnih sredstev je večji od planiranega za 56 din, skupni pa za 249 din na zaposlenega.

V prvem polletju smo delavci Železarnice prejeli povprečno 80,5 % osebnega dohodka za živo delo. Največji delež zajema osnovni OD, ki izhaja iz kategorije. Delež ocene delovnega prispevka ima med osnovnimi za pridobivanje osebnega dohodka iz živega dela najbolj enakovredno udeležbo, ker je določen na povprečju 13 % za vsako ocenjevalno skupino. Merilo učinka in stimulacije za produktivnost njihata predvsem v odvisnosti od dosežene proizvodnje in opravljenih ur dela. Na celotno težo živega dela pa seveda vpliva velikost ostalih deležev v strukturi osebnega dohodka. Posebno močan vpliv ima delež nadomestila za sobotni dopust, zaradi katerega sorazmerno visoka učinkovitost v mesecu februarju v strukturi osebnega dohodka ne izkazuje ustrezne teže. Zaključimo lahko, da je delež živega dela v prvem polletju precej nihal, ni pa opaziti smeri napredka, kot bi bilo zaželeno. Žal proizvodnja in produktivnost stagnirata.

Poleg ocene delovnega prispevka je dodatek za delovno dobo najbolj

enakomerno udeležen v strukturi, medtem ko delež nadomestila za sobotne dopuste najbolj niha. Ker je bilo v prvih treh mesecih izkoriščenih že več kot tri četrtine celotnega fonda teh dopustov, se je v drugem četrtletju njihov delež ustalil na sorazmerno nizki ravni, ki se tudi v drugi polovici leta ne bo bistveno spreminjala.

Dodatki za posebne časovne pogoje dela so v strukturi udeleženi v mesecih s prazniki s približno 7 %, sicer pa se njihova udeležba giblje okrog 5 %. Nočni dodatek je dokaj enakomerno zastopan, nedeljski niha skladno s številom nedelj, nadurni pa je deloma odvisen od dinamike opravljanja večjih popravil, povečane odsotnosti z dela in večjih proizvodnih zahtev.

Dodatek za občasna dela pod otežkočnimi pogoji je nihal v prvem polletju med deležem 1,0 % in 1,4 %. Na višino tega dodatka imajo največji vpliv vremenske okoliščine in potrebe po večjih težjih popravilih, saj je ta dodatek najbolj prisoten v vzdrževalnih temeljnih organizacijah. Pričakovati bi bilo večjo stopnjo odvisnosti med priznanimi otežkočnimi dodatki in bolezensko odsotnostjo, vendar je podatki ne kažejo.

Pri obračunu osebnega dohodka prihaja vsak mesec do določenih popravkov, ki izhajajo iz prejšnjega meseca. Osební dohodek pripravnikov se izplačuje na podlagi povprečja in ne po lastnih merilih. Prav za te primere je namenjena posebna postavka v strukturi osebnega dohodka (ostali dodatki, doplačila), ki zajema tudi posebne dodatke ali stimulacije, ki se izplačujejo posameznim delavcem. Delež celotne postavke je vedno manjši od enega odstotka in niha v odvisnosti od števila in teže doplačil in števila pripravnikov.

Med vsemi parametri osebnega dohodka ima izrazit trend naraščanja le bolezenska odsotnost, tako do 30 dni, kakor tudi nad 30 dni. V juniju se je delež nadomestila za bolezensko odsotnost povzpél že na 6,3 %. Glede na to, da je plačilo bolezenske odsotnosti znatno pod OD za delo, je ta problem še hujši, zato si ga pogledimo bolj podrobno. Večji poudarek dajmo bolezenski odsotnosti do 30 dni, katere delež je prevladujoč. Tabela 3: Primerjava ur bolezenske odsotnosti:

mesec	ure bol. ods. do 30 dni	plačane ure brez bolezn.	%	skupne ure bol. ods.	%
januar	48.403	1.208.356	4.01	85.505	7.08
februar	58.267	1.103.817	5.28	94.632	8.57
marec	58.989	1.177.766	5.01	107.168	9.10
april	52.363	1.173.487	4.46	97.097	8.27
maj	51.757	1.172.902	4.41	97.511	8.31
junij	59.302	1.153.979	5.14	105.515	9.14

Tabela 4. Bolezenska odsotnost do 30 dni v letih 1976 - 1979

mesec	podatki v urah za leta		indeksi				
	1976	1977	1978	1979	5:2	5:3	5:4
	2	3	4	5	6	7	8
januar	34.976	37.182	45.588	48.403	138	130	106
februar	42.486	45.335	71.264	58.267	137	129	82
marec	40.134	56.324	57.630	58.989	147	105	102
april	40.177	52.039	52.676	52.363	130	101	99
maj	30.889	44.904	40.097	51.757	168	115	129
junij	36.178	57.830	48.029	59.302	164	103	123
	224.840	293.614	315.284	329.081	146	112	104

Glede na to, da število delavcev Železarnice iz meseca v mesec stagnira in tudi letno le počasi narašča, imajo podatki v tabelah visoko stopnjo primerljivosti. Jasno je nakazan trend povečevanja bolezenske odsotnosti v letošnjem letu, še bolj izrazita smer pa se kaže v večletni primerjavi. Vzroke temu pojavu je potrebno iskati v dveh smereh:

1. Smo zares vedno bolj in v večjem številu bolni?
 2. Če smo upravičeno bolezensko odsotni, kaj je temu vzrok?
- Ko se sprašujemo o resničnosti bolezní, se nehotе vsiljujeta dve vprašanji: zakaj hitreje narašča bolezenska odsotnost do 30 dni kot bolezenska odsotnost nad 30 dni; in zakaj je večja bolezenska odsotnost v poletnih mesecih kot pozimi, ko je sicer verjetnost za obolelost večja. Ob rešitvi teh dveh vprašanj je vsekakor zelo pomembna naloga, da v Železarni pospešeno ustvarjamo takšne delovne pogoje, da bo čimmanj vzrokov za bolezensko odsotnost.

Pri tolikšni fluktuaciji, kot jo imamo v Železarni, postaja naraščajoča bolezenska odsotnost problem prve vrste. Zaradi pomanjkanja delavcev proizvodnja ne teče normal-

no, ustvarjamo manjši dohodek in si onemogočamo tudi višje osebne dohodke. Osební dohodki so vpríčo bolezenske odsotnosti znatno manjši

Priprava apna za elektro in SM peči

kot bi bili sicer. Od 188,3 plačane ure v juniju, je bilo kar 15,8 ur bolezenske odsotnosti. Brez bolezenske odsotnosti je bilo torej plačanih 172,5 ur. Z istim osebnim dohodkom na uro kot za 172,5 ur, bi v 184 urah dosegli 7.182 din osebnega dohodka na zaposlenega, kar je le en dinar manj, kot je bilo izplačano za 188,3 ure. Z drugimi besedami: osebni dohodek za 15,8 ur bolezenske odsotnosti si na delu zaslužimo v 11,5 urah. Če predpostavimo, da bi s tem povečali učinkovitost dela, so dani tudi pogoji za pridobitev večjega osebnega dohodka, kot je bil realiziran. Najvažnejše je, da bi imel tako povečan osebni dohodek trdno kritje v višjem dohodku. Pomembno pa je tudi zmanjšanje potrebe po delu prek polnega delovnega časa.

Tabela 1: Povprečna struktura OD v prvem polletju 1979

Vrsta izplačila	Znesek OD v din	din na fin. zapo.	din za 182 ur	Struktura OD v % 22 = 100	19 = 100
1. Osnovni OD	151.658.810	3.776	3.642	52,4	53,9
2. Učinek	52.447.584	1.306	1.260	18,1	18,6
3. Stim. za prod.	9.063.789	226	218	3,2	3,2
4. Oc. del. prisp.	19.674.972	490	473	6,8	7,0
5. Skupaj 1-4	232.844.155	5.798	5.593	80,5	82,7
6. Dod. za del. d.	11.888.813	296	285	4,1	4,2
7. Sobotni dop.	5.567.270	139	134	1,9	2,0
8. Skupaj 5 + 6 + 7	250.300.238	6.233	6.012	86,5	88,9
9. Nočni dodatek	7.385.325	184	177	2,6	2,6
10. Nedelj. pribitek	3.310.098	82	79	1,1	1,2
11. Nadurni pribitek	3.823.825	95	92	1,3	1,4
12. Prazn. pribitek	516.388	13	13	0,2	0,2
13. Nadom. za praznik	1.829.572	46	44	0,6	0,6
14. Skupaj 9-13	16.866.208	420	405	5,8	6,0
15. Otežk. dodatek	3.456.382	86	83	1,2	1,2
16. Ost. dod. dopol.	2.259.927	56	54	0,8	0,8
17. Skupaj 8 + 12 do 14	272.882.755	6.795	6.554	94,3	96,9
18. Nadom. OD za bol. ods. do 30 dni	8.651.961	215	207	3,0	3,1
19. Skupaj 17 + 18 = OD iz sredstev TO	281.534.716	7.010	6.761	97,3	100,0
20. Nadom. OD za bol. ods. nad 30 dni	7.390.866	184	177	2,6	2,6
21. Ostale ref. OD	345.079	9	9	0,1	0,1
22. Izpl. neto OD	289.270.661	7.203	6.947	100,0	102,7

Tabela 2: Struktura OD po mesecih

vrsta izplačila	mesec					
	jan.	febr.	marec	april	maj	junij I-VI
1. Osnovni OD	53,3	52,1	52,1	52,5	51,8	53,2
2. Učinek	17,4	17,9	18,1	17,9	18,6	18,8
3. Stim. za prod.	2,2	3,0	3,8	3,4	3,3	2,9
4. Oc. del. prisp.	7,0	6,7	6,8	6,8	6,7	6,9
5. Skupaj 1-4	79,9	79,7	80,8	80,6	80,4	81,8
6. Dod. za del. d.	4,2	4,1	4,1	4,2	4,0	4,1
7. Sobotni dop.	1,7	5,1	2,3	0,9	0,9	1,9
8. Skupaj 5 + 6 + 7	85,8	88,9	87,2	85,7	85,3	86,8
9. Nočni dodatek	2,7	2,3	2,7	2,7	2,7	2,6
10. Nedelj. pribitek	1,4	1,1	1,0	1,4	1,1	0,9
11. Nadurni pribitek	1,3	1,2	1,5	1,6	1,2	1,3
12. Prazn. pribitek	0,1	—	—	0,5	0,5	—
13. Nadom. za praznik	1,3	—	—	0,9	1,5	—
14. Skupaj 9-13	6,9	4,6	5,2	7,1	7,0	4,7
15. Otežk. dodatek	1,4	1,1	1,0	1,3	1,2	1,2
16. Ost. dod. dopl.	0,9	0,8	0,7	0,4	0,9	0,8
17. Skupaj 8 + 12 do 14	95,0	94,4	94,1	94,5	94,4	93,6
18. Nadom. OD za bol. ods. do 30 dni	2,6	3,3	3,1	2,8	2,8	3,3
19. Skupaj 17 + 18 = OD iz sredstev TO	97,6	97,7	97,2	97,3	97,2	96,9
20. Nadom. OD za bol. ods. nad 30 dni	2,2	2,1	2,7	2,6	2,7	3,0
21. Ostale ref. OD	0,2	0,2	0,1	0,1	0,1	0,1
22. Izpl. neto OD	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

»RAZVESELJIVI« PODATKI

Strokovna skupina za izdelavo plana razvoja občine Jesenice za obdobje 1981 - 1985 je postregla delegatom skupščine občine v poročilu o izvajanju družbenega plana razvoja občine Jesenice za obdobje 1976 - 1980 z oceno možnosti razvoja do leta 1980 z zelo razveseljivimi podatki. Produktivnost v naši občini, ki se je leta 1976 v primerjavi z letom 1975 dvignila le za en sam boren odstotek, se je leta 1978 dvignila (prav tako v primerjavi z letom 75) kar za 47 odstotkov.

Strokovna skupina v omenjenem gradivu prav tako navdušeno ugotavlja, da »gospodarstvo občine

Pri ASEA električni peči

po formuli: dohodek deljeno s številom zaposlenih delavcev.

Ce bi v Železarni računali produktivnost po takšni formuli, bi se lahko pohvalili še z boljšimi rezultati kot veljajo za celotno gospodarstvo občine. Ugotovili bi, da smo produktivnost, merjeno na ta način, leta 1977 povečali v primerjavi z letom 1976 kar za 50 odstotkov in leta 1978 v primerjavi z letom 1976 približno za 98 odstotkov.

S tem pa bi seveda slepili le samega sebe.

Občinska komisija nikjer ne skuša ugotoviti, koliko se je dohodek, ki ga jemlje kot izhodiščno postavko pri računanju produktivnosti, povečal z modernizacijo tehnologije in na račun zviševanja cen. Če bi upoštevala, da so se cene povečale vsako leto v povprečju za 25 odstotkov (točen podatek ni znan), se je torej vsako leto tudi dohodek povečal za približno 25 odstotkov na račun zviševanja cen (in ne višje produktivnosti), potem bi lahko logično sklepali, da je produktivnost na splošno v delovnih organizacijah v občini padala. V Železarni, kjer smo računali produktivnost tako kot je prav (se pravi v količini proizvodov na določeno časovno enoto), vemo, da se nam je dohodek povečal tudi na račun rasti prodajnih cen (v letu 1976 za 6 odstotkov v letu 1977 za 7 odstotkov in v letu 1978 za povprečno 9 odstotkov). Ob tem pa se tudi zavedamo, da si moramo prizadevati, da bomo večji dohodek pridobivali predvsem na račun višje produktivnosti dela in kvalitetnejših izdelkov.

Vemo, da se v času priprave planov ne kaže slepiti z ocenami, ki so sicer spodbudne, ki pa so povsem neutemeljene in ki pravzaprav ne pomenijo nič drugega kot zavajanje delegatov. V kolikor niso opremljene še z dodatnimi podatki, ki so potrebni, da se nam določeni pojem razkrije v pravi luči in pokaže dejansko stanje.

Božidar Lakota

Železarski globus

ALŽIRIJA

V največji alžirski železarni El Hadjar, ki lahko danes proizvaža 550.000 ton surovega jekla letno, bodo izvedli rekonstrukcijo. Dva obstoječa 55 tonska kisikova konvertorja bodo nadomestili trije 85 tonski. Poleg tega bodo zgradili tudi napravo za kontinuirano vlivanje slabov dimenzij 600 - 1350 mm širine in 200 mm debeline. S tem bo proizvodna zmogljivost surovega jekla narasla na 1,2 milij. ton letno.

ITALIJA

V italijanski železarni Bagnoli v bližini Neaplja so s pričetkom gradnje nove polkontinuirne vroče valjarne za valjanje 1422 mm širokih trakov in letno proizvodnjo milijon ton pričeli reševati težave zaradi poslovnih izgub. Osnovni problem v tej železarni je bil v tem, da obratujejo ob sodobni jeklarni s kisikovimi konvertorji in napravo za kontinuirno vlivanje slabov zastareli plavži in vroče valjarne. Rekonstruirali bodo tudi valjarstvo z letno proizvodnjo 325.000 ton težkih nosilcev, medtem ko bodo valjarno žice ustavili. Za slednjo so mnenja, da v bodoče ne bo v stanju konkurirati z manjšimi železarnami, ki obratujejo na osnovi elektro jekla in z novo valjarno v železarni Piombino. Celotna rekonstrukcija te železarnice bo zaključena v letu 1983 in Italsider upa, da bo s tem izločil večji del izgube na ploščatih izdelkih. Razen tega predvidevajo tudi izboljšanje situacije z bližnjo ustavitvijo železarnice v Savoni.

IZ KRONIKE KOKRŠKEGA ODREDA

IVAN JAN DRUGI KOKRŠKI ODRED

Kljub različnim žrtvam novi kokrški odred nikoli več ni bil prizadet tako, da bi njegovi borci spet morali sami na teren in tako kot njihovi predhodniki, vzpostavljati nove organizacije OF. Zdaj je bilo to lažje – seveda v tesni povezavi – je vsak opravljal svoje delo. Res pa je, da so bile na jesen 1944. leta terenke organizacije zlasti v nekaterih okrajih kranjskega in kamniškega okrožja, kjer so se naglo širili domobranci, tako razredčene, da se odred ponekod ni mogel opreti nanje. Že v juniju je samo v kranjskem okrožju, predvsem v okolici Naklega in Senčurja, padlo 21 aktivistov. V juliju in avgustu se je tudi po ostalih okrožjih – zlasti v kamniškem – belo-plavogardistični teror začel kazati vse huje. Poleg ubitih je bilo v Kranju, na Kokrici, v Vogljah, v Kamniku, v Trzinu, Mengšu, Domžalah in po vaseh teh krajev tudi vse večje število aretiranih aktivistov. O razkroju domobranstva ni bilo mogoče govoriti. Nasprotno: domobranstvo je bilo v naglem razvoju in celo število dezerterjev iz partizanskih vrst je naraščalo vsak dan. Med njimi so se kmalu pokazali taki, kot je bil Valentin Sajevec, ki je začel izdajati ljudi pod Storžičem; pa Jože Jereb-Stane iz Praprotnice, prejšnji načelnik gospodarske komisije senčurskega okraja (izdal terenski bunker, kjer so domobranci in Nemci napadli 14 spečih političnih delavcev, izmed katerih so trije padli); Janez Oselj iz Trboja, ki je postal poveljnik domobrancev v Smedniku; in še vrsta drugih. Tako so ljudje izgubljali zaupanje, zapadli so strahu pred domobranskim nasiljem, tudi padali pod njihov upliv, aktivisti pa so v takih krajih izginjali. V cerkljanskem območju pa jih je domobranski teror pousem zatrl.

Na srednjem in zahodnem sektorju odreda, predvsem v jeseniškem okrožju, je bilo glede domobranstva neprimerno boljše. Pod Storžičem sicer le delno, dosti bolj pa je bilo pod Dobro in Stolum, kjer so terenske organizacije obstale in se razvijale vse do konca vojne.

Z njimi so odredne enote imele stalne stike in od njih dobivale tudi primerno pomoč.

Štab odreda je s številnimi službami zdaj posloval že kot višji in do podrobnosti organiziran vojaški štab, čeravno se je do konca vojne moral zadrževati v gozdovih. Tak uspešen start mu je omogočala predvsem razvejana organizacija uklenjenega gorenjskega odreda, katerega poveljnik dedič je postal. Vendar to še ni pomenilo, da je bilo njegovo snovanje že dokončano. Posebno še, ker so bili v drugem kokrškem odredu predvsem mladi, neizkušeni borci. Tudi poveljniški kader je bil po partizanski staži v pretežni večini še zelo mlad.

V naslednjih mesecih je sledilo še veliko sprememb in dopolnjevanj. Najprej pa je bilo treba utrditi oba bataljona. V njih tedaj ni bilo prave

discipline, zagnanosti ali udarnosti. Predvsem bojem z zagriženimi domobranci take enote še niso bile kos.

Janko Prezeli-Stane, komandant odreda, ki je prišel iz Prešernove brigade, in je vse ocenjeval le z vojaškimi kriteriji, o začetnih dneh novega Kokrškega odreda konec avgusta in v začetku septembra 1944 piše takole:

»Ko sem prišel v taborišče drugega bataljona (tedaj je taboril za Storžičem – op. I. J.), sem videl borce, ki so bili na zunaj vse prej kot partizani, kakršnih sem bil navajen v brigadi. Mnogi so bili v civilnih oblekah, na glavi pa je marsikomu tičal tudi klobuk. Kuhali pa so le krompir... Med pregledovanjem bataljona je nekdo ustrelil. Kot bi trenil, ni bilo nikogar več. Po nesreči je ustrelil stražar... Ko so se borci spet zbrali, sem to prijel vodstveni kader, vsem pa sem govoril o disciplini v brigadah, o prehrani, redu in bojevanju. Kazalo je, da mi niso dosti verjeli in da jim moj nastop ni bil ravno po volji. Dokazovali so mi namreč, da je tu drugače. Zaradi takih odgovorov sem takoj zamenjal enega komandirja in politkomisarja čete ter na njuni mesti postavil dva mlada fanta.

Zamenjali smo tudi komandanta bataljona Svobodo, ki je bil še najbolj odgovoren, da se je enote že nekaj časa držal vzdevek »bataljon bež«.

Zaradi boljše prehrane smo potem šli tudi v prehranjevalno akcijo. Skupno s terenskimi delavci smo jo izvršili na Sp. in Zg. Beli.

Očistili smo orožje in ga na zasilni tarči tudi preizkusili.

Pozno popoldne smo se premaknili. Med hojo je bilo precej negotovanja in to predvsem s strani starejših, ki so res težko hodili z nami, mladimi, in ki so se nam pridružili samo zato, da so se umaknili aretacijam, izgnanstvu ali ustrelitvi. Ti ljudje so bili resnično v breme vojaškim enotam pa tudi sami sebi, v dolini pa so bili večinoma dobri aktivisti.

Preden sem se vrnil v štab odreda, sem vodstvu bataljona naročil, naj se večkrat premikajo, naj skrbijo za orožje in pogostje izvajajo vojaške akcije. Poleg tega naj izločijo tudi vse starejše ljudi in jih pošljejo k odrednemu štabu v Drago.

O vsem tem smo se potem pomenili v štabu odreda in sklenili, da bomo enote utrjevali naprej.

O podobnem je poročal tudi moj namestnik Jože Rebolj-Planinc, ki je med tem šel pod Stol v prvi bataljon. Sklenili smo, da bomo neustrezen kader zamenjali z novim, boljšim, da bomo spet šli v enote in stare ljudi poslali čez Savo in drugam, hkrati pa še bolj mobilizirali mlajše moške.

Postopoma smo dvigali moralo, govorili s povejšti čet in bataljono ter z borci in ukrepali takoj o vsem, kar se nam je zdelo najpotrebnejše.

Mobilizacija in transportiranje novincev v »erativnim enotam je bila torej še vedno stalna in temeljna naloga odreda. Zato je bila zveza z enotami devetega korpusa nujna. Oboje je potekalo dalje, ne glede na nevarnosti in na reorganizacijo. O tem govori tudi primer mobilizacije in transporta, ki je prek Save krenil še pod naslovom gorenjskega odreda, njegovo spremstvo pa se je že vrnilo v obnovljeni kokrški odred. O tem je večkratni vodja teh tveganjih podvigo in poznejši komandir čete Janko Bogataj napisal svoje spomine. Ker so bili taki transporti na Gorenjskem pogosti in nekaj posebnega, vselej pa tvegani, preberimo odlomek iz Bogatajevih zapisnikov:

»Sredi avgusta smo mobilizirali v Trzinu in okolici ter pod Krvavcem. Bilo mi je naročeno, naj mobilizirance odvedem čez Savo in na Martinj vrh ter se naprej, na poti nazaj pa da bomo dobili strelivo in nekaj pušk. Pred odhodom smo se dogovorili, kje me bodo soborci čakali ob vrnitvi – in krenili smo.

Tako smo z mojim vodom (30 borcev) iz Vogljske gornje odvedli okoli 80 neoboroženih mobilizirancev. Usmerili smo se proti smledniškemu mostu. S skupinico dobrih borcev sem bil vedno na čelu kolone. Vedel sem, da so na drugi strani v bunkerju orožniki, vendar smo zakorčili na most. Srce mi je močno utripalo v strahu, da bo zdaj, zdaj zaropotalo...

Prešli smo že več kot polovico mostu, pa nič! Nemci so se verjetno potuhili, ali pa jih trenutno ni bilo v bunkerju. Morda pa so bili antinacisti? Važno je bilo, da so nas pustili na miru.

Brez strela smo prešli še cesto in nato železniško progo. Tudi Soro smo prečkali srečno. Blizu Martinj vrha smo končno predali utrjene mobilizirance.

Vračali pa smo se prek Kroke. Tam so nam naložili strelivo in orožje, da smo bili obteženi kot mule. Pot nazaj je bila potem podobna oni z mobiliziranci, samo še bolj nevarna in zaradi tovara predvsem naporna.

Kadar smo se vračali, smo se vedno ustavljali pri nekem kmetu blizu Save, kjer smo dobivali toplo hrano in obvestila.

Tisto noč nam je kmetova hčerka povedala, da je podnevi onstran Save, v Vogljski gmajni in v Smledniškem hribu nekaj pokalo. Svetovala nam je, naj do konca hajke raje počakamo kje na desnem bregu.

Lasje so mi šli pokonci ob mislih, koliko municije imamo s seboj, našim pa je gotovo že primanjkuje. Moramo nazaj čez Savo! In tudi preveč tvegano bi bilo ostati tu. Samo, da bi srečno prišli prek mostu, potem bo nekako še šlo.

Tik ob Savi smo prečkali cesto in šli po poti spet mimo bunkerja. Korak za korakom. Počasi in napetih živcev z orožjem v rokah.

Nadaljevanje

S tankimi, nežnimi prsti, mu je Breda z vato, ko jo je pomakala v zganje čistila rano. Bila je zelo previdna, sama je bolj stekala od Matica. Ko pa je zganje prodrla v središče rane, je zasklelo, in Matic je nemirno trzil in zastokal.

»Peče,« je sočutno vprašala Breda. »Moraš potrpeti.«

»Vem! Nič se ne meni, kar počnem, če bom še zastokal. To uide.

Saj ne želim.«

Bolečina se je razlila po roki počasi topela. Bilo je lažje, čeprav je še bolelo. Breda mu je povila roko. Maticu se je zazdelo, da bi mu v silo roka že služila. Ampak kaj bo z nogo?

Bilo je huje. Čeprav sta bili krogli najbrž enaki, je rana na nogi že hudo bolela. Morebiti zato, ker se je na nogo spirala? Najprej je s trepetanjem gledal Bredino roko, kako je čistila okolico rane, kako je odstranjevala kri. Vendar je rana še krvavela. Nove in nove kapljice krvi so polzele iz rane. Matic se je zaobrnil. Stisnil je zobe, dušil krike. Edino drhtečega trzanja noge ni mogel zadržati. Bilo je hudo nerodno. Prav noga bi morala mirovati, a je živčno trzala. Zgalo je, kot bi Breda spuščala v rano tleč ogorek.

»Moraš, potrpeti, Matic,« je proseče zastokala Breda in ga tako milo pogledala, da bi že zaradi tega pogleda rad trpel hude muke.

»Saj bo pojenjalo.«

»Breda, napravi, kar moraš,« je šepetaje drhtel.

Previla je tudi nogo, vendar je Matic čutil, da bodo s to rano še težave. Ko je skušal stopiti na nogo, je ugotovil, da jo ne upa spustiti na pod, da je obvisela v zraku. Slišal je bolničarja v brigadi, ki je rekel, da ranjena kost sama kaže na rano s tem, da ne pusti tekočine, da bi se uprl na stopalo. Breda je morala to vedeti, slutiti, zakaj ni vpraševala, le hudo žalostno ga je gledala. Svetovala mu je naj leže na kavč. Ker se je branil, ga je prišla pod roko in potiskala proti ležišču. Kako prijetno, ga je spreletelo. Če bi držala roko na meni, mirno bi držal še hujše bolečine.

VINKO TRINKAUS
4 IZDAJA

»Zdaj pa ne zameri, moram v gostilno, pomagat staršem. Streljanje je ponehalo, v gostilno se bodo zgrnili kmetje, tudi vojaki. Morebiti zveš tudi novico, ki te bo razveselila,« je rekla Breda.

»Edina vesela novica, če vojaki odidejo,« se je trpko nasmehnil Matic.

Pokimala mu je in se zadenjski umikala. Ob vratih je obstala.

»Luce moram ugasniti. Ti pa miruj, kot da te ni.«

Udobneje se je zleknil po kavču. Prijeten občutek, ki pa ni dolgo trajal. Ko je skušal dvigniti iztegnjeno nogo, je ugotovil, da ne more. Morda je krogla oplazila kost. Vsekakor pa je zadel tudi pomembno mišico. Izpila mu je moči. Obsojen je na čakanje, morda na poslednji boj?

Kako čudno, bridko. Nikoli doslej ni bila Breda tako prijazna z njim, a s to morda ti najlepši trenutki – zadnji?

Le kakaj je tako ljubezniva z njim, je spet začel premišljati. Partizanska ne more biti. Če bi se sama morda prebila do tega spoznanja, zbrala po pogum, da se upira, okolica bi jo povlekla v sovražstvo do partizanov. Ne zaradi boja proti tujim vojakom, ki so jim vzeli domovino. Niso skrivali tega, da ne bodo izgnali le okupatorja, ampak se bodo borili tudi za drugačno življenje, kjer ne bo izkoriščanja. Če bodo karkoli spremenili na vasi, zanesljivo Brancevi ne bodo imeli trgovine, gostilne, največjega posestva, ki ga obdelujejo s hlapci, deklami, pastirci in številnimi dninarji. Drugo je trdna vernost matere, ki verjame župniku. On pa osvobodilnemu gibanju ni naklonjen, saj je pozival na boj proti brezbožnemu komunizmu. Potem, Zan, najhujše zlo v njihovi vasi. Manj brat Ludvik, nekako neodločen, a vendar je v legiji. Oče, izvet iz politike, veseljak, uživač, ampak njemu grozi, da mu bogatijo vzamejo. Ničde ob bližnjih ni mogel Brede pripraviti do tega, da bi pomagala ranjenemu partizan. Človečnost, dobrota? Ali dolgo zatajevana mladostna ljubezen, ki se je nenadoma porodila? Prelepo, da bi lahko verjel. Vendar je premišljal ravno o tem, da ga ima Breda rada. Nesebično rada.

Posamični klici, pogovor v italijanščini, so naznanjali, da so vojaki še v vasi, da ga iščejo. Nekako so uganili, da se ni prebil iz vasi. In če so zvedeli, da se je v vas zatekel partizanski komandant, bodo vztrajni. Naposled, redko se zgodi, da bi dobili partizanskega komandanta. In še majhno upanje imajo, da ga dobijo živega. Ne zlepa ne bodo odnehali.

Premišljal je o starih, o mami očetu. Mama trepetala. Tudi oče. Vendar, kaj je pomislil oče, ko so vojaki pridrveli k njemu in ga osorno vprašali, kje skriva sina, bandita. Grozili so, najbrž tudi tepla, da bi mu takoj poglgnili strah v kosti. Kako se je držal oče, kaj je mislil? Ga je preklinjal, se je čudil. Ko bi bil vsaj nanj ponosen? Da je njegov sin partizanski komandant, kar menijo Italijani. Oče, avstrijski vojak, ki je preživel Galicijo, ki ni prebegnil na rusko stran, je moral biti po srcu vojak. Rad je pripovedoval zgodbe iz vojne, govoril o hrabrih vojaki, o svojih podčastnikih, komandirju čete. Oče je proti koncu vojne postal podčastnik. Celo medalje je hranil. Čeprav si jih je pridobil v boju za državo, ki mu je bila mačeha, jih vseeno ni zavrgel. Bo ta oče vsaj razumel, da je prav ravnal, čeprav tega ni vesel?

(SE NADALJUJE)

SLOVENC V KANALSKI DOLINI

4

Priključitev Kanalske doline k Italiji, precejšnja zaprtost meje in gospodarska nerazvitost so silile vaske skupnosti, da so se dolgo časa oklepale tradicionalnega načina kmetovanja. Sele nekoliko živahnejši gospodarski razvoj in odprte državne meje v zadnjih dvajsetih letih so vnesle v vse tri vasi pomembne spremembe v gospodarstvu. Ljudje so se začeli zaposlovati izven kmetijstva, predvsem v Trzinu.

V prosvetno kulturnem pogledu pa v vsem tem času vlada popolna italijanizacija. Žal se danes niso prenehali različni pritiski na slovensko prebivalstvo, čeprav je doba fašizma že mimo. Splošne socialne in gospodarske razmere in različni pritiski se izražajo v današnji socialni, gospodarski, jezikovni in kulturni strukturi prebivalstva, ki živi v treh vaseh. S podrobno terensko raziskavo leta 1976 so skušali nekatere izmed njih razjasniti, kar pa je večkrat zelo težavno. Pri zbiranju podatkov se je namreč pokazala globoka ustrahovanost ljudi, saj so zaradi svojega nacionalnega porekla doživljali različne pritiske. Ta psihična obremenjenost je tako močna, da ljudi ovira tudi pri vključevanju v gospodarske tokove. To je vsekakor eden od vidikov raznarodovanja.

GOSPODARSKA DEJAVNOST

Gospodarsko dejavnost v vaseh Ukve, Ovčja vas in Žabnice lahko razdelimo na tri osnovne skupine: kmetijstvo z gozdarstvom, storitvene dejavnosti in uprava ter turistična dejavnost.

Kmetijstvo: je tradicionalno najpomembnejša in osnovna gospodarska dejavnost v vseh treh vaseh, ki pa v zadnjih letih doživlja močne spremembe. Še pred kratkim popolnoma

samooskrbno kmetijstvo se je začelo razkrajati zaradi vse močnejšega pritiska zakonitosti potrošniške družbe. Poljedelstvo se je skrcilo na najmanjšo mero. Ohranjata se živinoreja in gozdarstvo.

Kmetije so majhne. Največ je takih, ki imajo celo manj kot pet ha zemlje. Le redke so, ki imajo več kot deset ha, pri čemer je treba upoštevati, da gre večinoma za strm in večkrat težko dostopen svet.

Razvoj kmečkega gospodarstva se najbolje vidi iz gibanja števila živine. Število živine upada v Ukvah, posebno pa še v Žabnicah. V razdobju 1966 do 1976 se je v Ukvah zmanjšalo število volov, krav, ovc in prašičev za 20 %, le število telet je ostalo na isti ravni. V Žabnicah je upadanje še močnejše, posebej še pri volih in ovcah. V nasprotju pa se je v Ovčji vasi v zadnjih desetih letih število vseh vrst živine povečalo, razen prašičev.

Pri kmečkem gospodarstvu je treba omeniti obliko, ki je izredno pomembna za Žabnice in Ukve; to je planinsko pašništvo. Sorazmerno veliki vasi sta si lahko zagotovili preživljanje le z razširitvijo kmetijskega prostora na planinske pašnike Karnijskih Alp. Navezanost na planine je bila še do pred leti tako močna, da bi lahko govorili o dvojnih Ukvah; preko poletja so se vsi prebivalci preselili na planine, kjer so delovali vse oblike družabnega življenja; nekaj časa je tu delovala celo šola. Celo preko zime je ostal na planini del prebivalstva. Danes sezonsko premikanje prebivalstva močno upada, saj je vedno večji del prebivalcev zaposlenih izven kmetijstva. Posebno se je pomen planinskega pašništva zmanjšal v Žabnicah, kjer je leta 1976 le še devet gospodinjstev imelo del članov na planini; tri od teh celo samo za dva tedna in ravno tako tri za več kot en mesec.

Kmetijska dejavnost preživlja v Ukvah in Žabnicah krizno obdobje prehoda iz tradicionalnega kmetijstva, ki prideluje vse za doma potrebno hrano, v moderno kmetijstvo, ki je mehanizirano in specializirano. Edino v Ovčji vasi so se nove oblike kmetijstva že močnejše uveljavile in to v živinoreji.

Pri obravnavi kmetijstva pa nikakor ne smemo mimo gozdarstva. Gozd je pomenil kmetu edino in zadnjo možnost za preživetje gospodarskih kriz ter kapital za različne investicije, med katerimi ni bilo na zadnjem mestu šolanje otrok. Številni kmečki otroci so se šolali v slovenskih šolah, na primer v Gorici. Da se otrokom omogoči šolanje, je bilo potrebno prodati tudi les.

Storitvene dejavnosti: prisotne so le tiste, ki zadovoljujejo najbolj osnovne potrebe domačega prebivalstva. Tako je v Ukvah 75 delovnih mest (v trgovinah, gostilnah, šoli, na policiji itd.), v Ovčji vasi le 31 (v gostilnah, trgovinah itd.) ter v Žabnicah 110 (žaga, gostilna, šola, policija, hoteli, železniška postaja itd.).

Turizem: ima na tem območju že dolgo tradicijo. Gostinski obrati so bili vezani na romarsko točko Višarje. Posebno v Ovčji vasi se je začela razvijati turistična dejavnost, vezana na obiskovanje gora. Danes se turizem v rokah domačinov razvija v treh smereh: z oddajanjem turističnih sob (Ovčja vas, Žabnice), prodajo zemlje za graditev počitniških hiš (Ovčja vas) ter z oddajanjem (manj prodaja) planšarskih stanov.

V večini primerov nastopa turistična dejavnost kot dopolnilna, za izboljšanje družinskih dohodkov, in le v nekaj primerih pomeni osnoven vir dohodka. Tako, na primer, v Žabnicah oddaja štiri ali manj postelj 17 gospodinjstev, deset in več pa le 12 od skupno 45 gospodinjstev, kolikor se jih ukvarja z oddajanjem sob gostom.

V gospodarskem pogledu so opazne razlike med vsemi tremi vasi. Ukve so še najbolj navezane na tradicionalno kmetijstvo. V Ovčji vasi je to dobilo že sodobne oblike, razen tega pa ga dopolnjuje razvita turistična dejavnost. V Žabnicah prihaja do največjega prepletanja med različnimi gospodarskimi dejavnostmi: kmetijstvom, turizmom in storitvenimi dejavnostmi, kar je odraz vse močnejše povezanosti Žabnic s Trbižem, tako da postajajo vse bolj naselje obmestnega tipa.

SOCIALNA STRUKTURA PREBIVALSTVA

Poklicna struktura prebivalstva lepo osvetli socialni in gospodarski položaj vasi. Poklice prebivalcev so razdelili na štiri skupine: na kmečki poklic, na poklice, ki ne zahtevajo nobene kvalifikacije, na poklice, ki zahtevajo kvalifikacijo in na uslužbenec in podjetnike.

Sestava prebivalstva po skupinah poklicev leta 1976:

naselje	kmetje	NK delavci	KV delavci	uslužb., namešč., podjetniki
Ukve	31 %	38 %	16 %	15 %
Ovčja vas	39 %	39 %	42 %	11 %
Žabnice	11 %	15 %	52 %	22 %

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

Izvršni svet OS Radovljica je na 55. seji 9. in 10. julija pregledal obrambne načrte upravnih organov, ki jih bo posredoval v oceno pristojnemu svetu za ljudsko obrambo. Ponovno je preseljal gradivo s predlogi o sofinanciranju izgradnje objektov širšega družbenega pomena v občini in sprejel več stališč, ki jih bo posredoval vsem trem zborom občinske skupščine. Na seji so razen tega obravnavali še poročilo o proračunskih prihodkih in odhodkih za prvo polletje 1979, predlog za rebalans proračunskih postavk družbene pomoči udeležencem NOV in drugih vojn, predlog za znižanje prispevne stopnje iz BOD za dogovorjeni program izobraževalne skupnosti od dotedanjih 5,58 na 4,95 % ter sklenili, da ta stopnja velja že od 1. avgusta. Sprejeli so tudi stališče, da občinska skupščina obravnava in sprejme ugotovitveni sklep o samoupravnem sporazumu za izgradnjo centra usmerjenega izobraževanja za obdobje 1980-1984. Obravnavali so poročilo o štipendiranju v občini, izrekli soglasje k statutu Šolskega centra Radovljica in k ponudbi Geodetskega zavoda SRS za odmero objektov pod Volčjim hribom v Radovljici ter izrekli pozitivno mnenje o investiciji ZITO - TOZD Triglav Lesce za nabavo nove strojne opreme za peko kruha.

Predsedstvo občinske skupščine Radovljica je sklenilo, da bo naslednje zasedanje vseh treh zborov skupščine 25. julija. Na dnevnem redu bo med drugim sprejem odloka o merilih za razvrstitve objektov, ki so že v uporabi, pa so zgrajeni brez dovoljenja, predloga odloka o določitvi lokacije za osrednjo občinsko odlagališče smeti in odpadkov, odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o urbanističnem načrtu Radovljica - Lesce - Begunje, predloga odloka o določitvi in upravljanju lokalnih in nekategoriziranih cest, poročilo o štipendiranju, potrditve smernic za oblikovanje srednjeročnih načrtov zlasti v manjših TOZD in OZD, pa tudi v nekaterih krajevnih skupnostih kasneje in ne potekajo po sprejetem akcijskem načrtu. Vzrok vidijo predvsem v pomanjkanju strokovnih delavcev. Zato so sklenili, da predložijo izvršnemu svetu OS, da zagotovi iz upravnih organov in služb strokovne delavce, ki bodo poskrbeli v vseh prizadetih delovnih organizacijah in skupnostih za dosledno izvajanje zastavljenih planskih nalog ter nudili potrebno pomoč pri oblikovanju planskih dokumentov.

Koordinacijski odbor za družbeno planiranje pri predsedstvu OK SZDL Radovljica je na zadnji seji ugotovil, da priprave za oblikovanje srednjeročnih načrtov zlasti v manjših TOZD in OZD, pa tudi v nekaterih krajevnih skupnostih kasneje in ne potekajo po sprejetem akcijskem načrtu. Vzrok vidijo predvsem v pomanjkanju strokovnih delavcev. Zato so sklenili, da predložijo izvršnemu svetu OS, da zagotovi iz upravnih organov in služb strokovne delavce, ki bodo poskrbeli v vseh prizadetih delovnih organizacijah in skupnostih za dosledno izvajanje zastavljenih planskih nalog ter nudili potrebno pomoč pri oblikovanju planskih dokumentov.

V spomin na 3. julij 1943. leta, ko je pod Lipanco nad Poljuko zaradi izjave v neenakem boju z nacisti padlo 11, ujetih pa je bilo 18 borcev 2. čete in udarne čete Gorenjskega odreda, so preživeli borci tudi letos 4. julija organizirali spominsko slovesnost in tovariško srečanje. Pri spomeniku padlim na prizorišču tragedije, kjer se vsako leto samoiniciativno zberejo, je govoril udeleženec te borbe Ludvik Bem, v imenu občinskega odbora ZB NOV Radovljica pa je navzočim pozdravil član predsedstva Pavel Tolar. Priložnostni recital so na slovesnosti pripravili učenci osnovne šole Brata Žvan iz Gorij, ki skrbijo za spomenik.

Svet ZK za krajevno skupnost Radovljica je 5. julija sklical konferenco vseh treh osnovnih organizacij iz KS. Najprej so razpravljali o zahtevi, da se izda soglasje sveta KS za prizidek in razširitev sedanjih stavb zaporov v Radovljici. Enotno so izrekli podporo sklepu sveta KS, ki zavrača sleherno gradnjo na objektu v središču Radovljice. Zahtevali so, da pristojni organi poskrbe za primernejšo lokacijo zaporov na območju radovljiške krajevne skupnosti ter da se gradnja načrtuje za naslednji srednjeročni plan. Na konferenci so člani vseh treh organizacij spregovorili tudi o aktualnih političnih dogodkih v svetu in sprejeli poslovnik o delu sveta ZK v krajevni skupnosti Radovljica.

Na osnovi poročila oddelka za gospodarstvo in finance pri OS Radovljica o OZD in poslovnih enotah, ki v I. tromesečju 1979 niso dosegle 80 % republiškega poprečja osebnih dohodkov iz leta 1978, je izvršni svet na zadnji junjski seji sprejel sklep, da v vseh prizadetih delovnih organizacijah opravijo predstavniki izvršnega sveta in DPO razgovore, na katerih naj ugotove razloge in skušajo pripraviti ustrezne ukrepe za odpravljanje teh nesorazmerij.

Predsedstvo OK SZDL Radovljica je v okviru 25-letnice Prešernove družbe sklicalo posvet zaupnikov in naročnikov knjižnih zbirk Prešernove družbe. V radovljiški občini je letos 272 rednih naročnikov in 12 zaupnikov, kar je razmeroma majhno število. Na posvetu so zato spregovorili o možnostih za razširitev mreže zaupnikov, naročnikov in bralcev knjig Prešernove družbe. Dogovorili so se tudi o ustanovitvi aktivna Prešernove družbe za radovljiško občino in izvolili za delegata v republiški aktiv Marijo Stare z Bleda.

Na 4. seji občinskega sveta Zveze sindikatov Radovljica 9. julija so obravnavali in sprejeli poročilo o uresničevanju programa dela vseh organov občinskega sveta za I. polletje 1979. Razpravljali in potrdili so tudi analizo uresničevanja zakona o združenem delu v OZD in TOZD radovljiške občine, poročilo o poteku dejavnosti organov občinskega sveta ZSS in osnovnih organizacij v akciji uresničevanja stališč republiškega sveta ZSS o pridobivanju in razporejanju dohodka ter delitvi OD po delu. Na seji so sprejeli program akcije obravnavanja polletnih obračunov v TOZD in OZD ter oceno dosedanjega izvajanja akcije »Nič nas ne sme presenetiti«.

Na predlog predsedstva občinske skupščine Radovljica je izvršni svet sprejel sklep, da se učencem, ki letos zaključujejo osemletno šolanje in so bili v vseh tistih letih odlični, podari posebna knjižna nagrada, ki jo bo podelil na sprejemu predsednik skupščine. V ta namen je izvršni svet odobril okvirni znesek 7.000 din iz tekoče proračunske rezerve za 1979. leto.

V obdobju od 1. januarja do 30. junija je bilo po podatkih oddelka za gospodarstvo in finance pri OS Radovljica zbrano skupaj 37.733.595 din, kar je 48,1 % celoletnega plana. Od tega zneska je bilo razporejeno 37.634.917 din, ali 47,9 % načrtovanih prihodkov za 1979. leto.

V prvih štirih mesecih 1979 je bilo v radovljiški občini povprečno zaposleno 12.310 delavcev. Od teh v gospodarstvu 10.854 ali 89,5 % in v negospodarstvu 1.276 ali 10,5 %. Od vseh zaposlenih v občini je 6.337 ali 52,2 % delavk. V primerjavi s tem obdobjem v lanskem letu je zaposlenost narasla za 3,1 %, v SR Sloveniji pa za 3,7 %.

Po nekajletnih prizadevanjih so tudi v Plamenu Kropa ustanovili aktiv zaposlenih invalidov, ki šteje 34 članov. Za predsednika aktivna so izvolili Tomaža Čausa in 7-članski izvršni odbor, ki je pripravil letni program dela aktivna. Ob podpori in sodelovanju z osnovno sindikalno organizacijo si bo aktiv prizadeval za boljše kadrovske in zaposlitvene možnosti invalidov in reševanje drugih perečih vprašanj. Aktiv bo tesno sodeloval z Društvom invalidov Radovljica in koordinacijskim odborom aktivna invalidov SOZD Slovenske železarne.

Med bivanjem v Sloveniji je bila prejšnji teden na obisku v radovljiški občini tričlanska delegacija britanskih sindikatov javnih služb. Na razgovorih s predstavniki občinskega sveta ZSS Radovljica na Bledu so se gostje posebno zanimali za delovanje in samoupravno organiziranje zdravstvene službe in turističnega gospodarstva v občini. Po ogledu blejskih zanimivosti so si gostje iz Velike Britanije ogledali tudi Bohinj.

Komisija za kampe pri Združenju gostinstva in turizma v SR Sloveniji je v začetku julija pregledala vseh 34 slovenskih turističnih šotorišč. Najvišjo oceno za urejenost je prisodila kampu Šobec, ki ga upravlja TD Lesce. Zelo ugodno sta ocenjena tudi kamp Zaka na Bledu in kamp na radovljiškem kopališču. Hkrati pa je komisija ugotovila tudi veliko pomanjkljivosti v bohinjskem kampu Zlatorog. Zaradi odločbe inšpekcijskih služb kamp pri Mladinskem domu v Bohinju letos ne posluje.

V Elanu Begunje bo v času letošnjega kolektivnega dopusta opravljena velika rekonstrukcija obrata za izdelavo smuča. V novi hali bo 4300 kv. m, od teh bo za proizvodnjo namenjeno 3.500 kv. m. Tako bodo lahko povečali proizvodnjo smuča za blizu 70 %. Vzoredno z izgradnjo novih prostorov načrtujejo tudi novo tehnologijo za posamezne delavnice. Računajo, da bo možen poizkusni zagon posameznih delavnic že do 9. avgusta.

Prejšnji teden sta zasedali v Radovljici komisija za kulturo in komisija za šport in rekreacijo pri predsedstvu občinskega sindikalnega sveta. Pregledali sta uresničevanje polletnih programov kulturne akcije in športnih tekmovanj za delovne kolektive ter sprejeli okvirni plan do konca tekočega leta. Medtem ko na področju kulture v počitniških mesecih ne bo večje aktivnosti, bo komisija za šport in rekreacijo pripravila občinsko sindikalno prvenstvo v plavanju in avto rally.

Hotelska fakulteta Opatija in Šolski center Radovljica sta v začetku julija razpisala vpis v 1. letnik hotelske fakultete Opatija za dislocirani oddelk na Bledu. Pouk bo organiziran kot že prejšnji dve leti v seminarski obliki. Letno bodo predavanja na štirih enotedenskih seminarjih, nato pa izpiti. Računajo na kandidate iz vse Slovenije. Zadnji rok za vpis na fakulteto je 30. julij.

Pri DPD Svoboda Rudi Jedratič v Ribnem so 1. julija ustanovili mladinsko folklorno skupino, ki jo začasno vodi Jože Poljanec s Sela, na harmoniki pa jo spremlja Jelo Skumavec iz Bodešča. V skupini, ki zaenkrat vadi le ob nedeljah dopoldne, je 22 mladih plesalcev in plesalk. Vsi kažejo izjemno navdušenje in voljo za vadbo. Strojno pomoč pri plesih in izdelavi narodnih noš jim je obljubila tudi znana slovenska izvedenka za ljudske plesse Tončka Maroltova iz Ljubljane.

Potem, ko je v marcu prevzel dolžnost novega glavnega in odgovornega urednika glasila Plamen v delovni organizaciji Plamen Kropa Janez Goli, je dobilo novega urednika tudi glasilo Veriga delovne organizacije Veriga Lesce. To je Mitja Torcar, ki je zamenjal dolgoletnega in izkušenega urednika Nika Buluta.

Na sklepni seji organizacijskega komiteja za XV. srečanje mladih tehnikov Jugoslavije pri Občinski zvezi organizacij za tehnično kulturo Radovljica so pozitivno ocenili to veliko junijsko prireditev v Radovljici. Ugotovili so, da so vse radovljiške organizacije in odgovorni posamezniki, ki so imeli na skrbi priprave in potek srečanja, pokazali izjemno prizadevanje in poštrevnost. Vsem so izrekli priznanje, saj so ga zaslužili. Zadovaljivo so ocenili tudi finančno poročilo in se zahvalili izvršnemu svetu OS Radovljica, SIS za telesno kulturo in kulturo ter vsem delovnim kolektivom, ki so prispevali svoj denarni delež za izvedbo srečanja.

V organizaciji Turističnega društva Radovljica je v torek, 10. julija, harmonikarski orkester Glasbene šole pod vodstvom dirigenta Jožeta Ažmana pripravil koncertni večer za domače in tuje turiste, ki bivajo v Radovljici. Prireditev, ki je bila v spodnji avli radovljiške graščine, je izredno uspešna. Mladi glasbeniki so z odlično izvedbo klasičnih in domačih skladb navdušili okoli 50 obiskovalcev.

Konjeniški klub Triglav - Bled je na hipodromu pod Leskami v nedeljo, 8. julija, uspešno organiziral prvo večjo konjeniško dirko. Sodelovalo je nad 50 kasaških konj iz Slovenije. Prireditev, ki jo je motil močan naliv, si je ogledalo več kot 2000 obiskovalcev.

PETROL IN PODRAŽITEV NAFTNIH DERIVATOV

V sredstvih javnega obveščanja smo prebrali vest o podražitvi naftnih derivatov nekaj ur pred uveljavitvijo ukrepa. Marsikdo se je z praznim rezervoarjem v jeklenem konjčku namenil proti najbližji bencinski črpalki. Ni ga motilo, da je moral čakati v dolgi koloni, če je le imel upanje, da bo žejo po bencinu lahko potešil še po stari ceni. Vsi pa s črpalke niso odhajali zadovoljni.

V soboto, 14. julija, sem imel pred seboj dolgo pot. Ko sem zvedel v petek zvečer za podražitev bencina, sem se spomnil, da ima moj potrošnik mešanice le še nekaj litrov goriva v rezervoarju. Odločil sem se, da se takoj oskrbim z gorivom in prekontroliram pritisk v zračnicah.

Tako bi v soboto lahko odpotoval brez postankov. Vendar ni bilo tako enostavno, kot bi želel.

Ura je bila 20.15, ko sem dospel do glavne ceste na Javorniku. Strnjena kolona je stala vse do odcepa proti Blejski Dobravi. Od časa do časa se je vsa kolona po polje premaknila za eno, dve dolžini avtomobila. Čakalna doba je bila približno pol ure, pa kljub temu med vozniki ni bilo opaziti posebne nerazumevanja. Vsakdo je dobil polno mero goriva in veselo nadaljeval pot. Ko pa je prišla vrsta name, se je zataknilo.

Nekaj minut pred tem smo lahko iz kolone opazili motorista, ki si je sam postregel z mešanico, plačal delavcu na črpalki in stvar je bila zanj urejena. Nekaj časa sem čakal na mestu, kjer točijo mešanico. Ker ni bilo nikogar, da bi postregel, sem vprašal upravnika, kako je s točenjem mešanice. Povedal je, da se je pokvaril avtomat in zato nima smisla čakati. Na pripombo, da je pred nekaj minutami vse še brezhibno delovalo, ni bilo jasnega odgovora, temveč le še enkrat pribito dejstvo, da sedaj mešanice ni moč dobiti, o čemer se je lahko vsakdo prepričal na napravi za točenje.

V gneči, ki je bila v tem času na črpalki, bi bilo brez smisla dalje čakati na usmiljenje, zato sem se odpravil domov.

Ob 20.45 torej nisem mogel dobiti mešanice zaradi pokvarjenega avtomata. Samo devet ur kasneje ob 5.45 je na isti črpalki isti avtomat brez vseh težav opravil svojo funkcijo. Seveda na črpalki ni bilo več gneče in cena goriva je bila že nova.

Sprašujem se in postavljam vprašanja tudi upravniku črpalke PETROLA Jesenice, če mehaniki popravljajo avtomate za mešanico tudi ponoči. V to seveda krepko dvomim, sploh če se okvara pripeti le nekaj pred deveto uro zvečer. Manjše okvare verjetno odstranijo delavci črpalke sami. Seveda za to potrebujejo nekaj minut časa, ki pa je bil v petek zvečer izredno dragocen. Poraja se mi celo dvom, da je bil avtomat umetno blokiran. Tudi za to je bil vzrok. Odjemalcev super in 86 oktanskega bencina se je kar trlo. Učinkovitost enega delavca je bila pri teh odjemalcih kar nekajkrat večja, kot če bi moral streči vse vrste goriva. Seveda so bili pri tem potrošniki mešanice ignorirani kot drugovrstni odjemalci. Ta domneva bi se povsem ujemala z obnašanjem »črpalkarjev« sedanjih dni. Nekdaj so ob točenju bencina mimogrede očistili vetrobransko steklo vozila. Pripravljeni so bili tudi izmeriti pritisk v zračnicah. Današnji »črpalkarji« pogosto res nimajo časa za to, če ga pa imajo, so le redki, ki jim podobni »podvigi« padejo na um.

Razlika v ceni za enkratno polnitev rezervoarja za gorivo ni velika, zato se ne izplača zaradi nje izgubljati besed. Boleč pa je pristop naših »črpalkarjev« do porabnikov goriva. Ob nenehnem naraščanju prometa so prišli do prepričanja, da njihov zaslužek nikakor ne more izostati in se zato lahko obnašajo kot monopolisti. Ukrepi za ublažitev nafte krize so že nakazali drugačno smer razvoja. Zato se bodo tudi »črpalkarji« najbrž morali potruditi za boljše odnos do porabnikov.

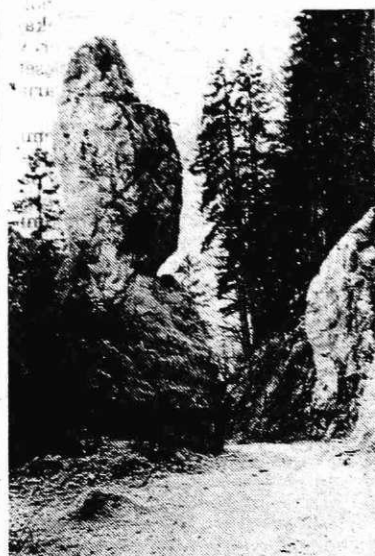

Krajevni odbor ZB NOV Plavž je v počastitev dneva borca, krajevnega praznika in dneva ustaje 22. julija pripravil v nedeljo, 15. julija, tradicionalno srečanje borcev in aktivistov ter ostalih občanov pri Zvagnu. Udeležba je bila izredno velika, k čemer je pripomoglo tudi lepo vreme. Sprejemu udeležencev pohoda ob obeležjih NOB je sledilo tovariško srečanje s plesom. Uspešno so izvedli tudi srečelov, za katerega so prispevale darila organizacije združenega dela in zasebniki. Dohodek od prireditve bodo namenili za delovanje krajevnega odbora. Vse delo v zvezi s prireditvijo so opravili s prostovoljnimi delom prizadevni člani zveze borcev NOV, ki so na sliki. (Tekst in foto B. Blenkuš)

OBJAVA DEL IN NALOG

Osnovna šola Žirovnica objavlja prosta dela in naloge:

1. čistilke,
 2. varuhinje - polovični delovni čas,
 3. učitelja razrednega pouka.
- Začetek del 1. september 1979. Vsa dela in naloge objavljamo za nedoločen čas.
- Pogoji pod 1. je končana osnovna šola; pod 2. šola za varuhinje; pod 3. učiteljske ali pedagoške akademije.
- Kandidati naj svoje prijave pošljejo v 15 dneh po objavi na upravo šole.

Zob ob cesti na Srednji vrh nad Gozd Martuljkom (Foto B. Blenkuš)

IZVAJANJE SREDNJEROČNEGA PLANA IN SMERNICE ZA PRIPRAVO NOVEGA NA SEJAH ZBOROV SKUPŠČINE OBČINE

(Nadaljevanje s 1. strani)

zdrženega dela in razvoja družbe kot celote. Celotna aktivnost na tem področju je bila usmerjena v krepitvi mesta in vloge delavcev v združenem delu, v krepitvi oblasti delavskega razreda in vseh delovnih ljudi. Čeprav je bil v tem pogledu narejen velik korak, poročevalci poudarjajo, da je uresničevanje zakona o združenem delu dolgotrajnejši proces.

Na območju občine je konstituiranih pet delovnih organizacij s področja gospodarstva, v katere se povezuje 33 temeljnih organizacij združenega dela in 22 temeljnih organizacij, ki se povezujejo v delovne organizacije izven občine. Jesenice ter sedem delovnih skupnosti skupnih služb. V družbenih dejavnostih je konstituirana ena delovna organizacija, v katero se združuje deset temeljnih organizacij združenega dela s področja vzgoje in izobraževanja in ena delovna skupnost skupnih služb. Konstituirane so tudi tri TOZD s področja družbenih dejavnosti. V sestavljeni organizaciji združenega dela ABC Pomurka. Trgovsko podjetje Universal pa se je kot temeljna organizacija združenega dela združilo v delovno organizacijo Merkur Kranj.

Na novo so bile konstituirane tudi tri temeljne organizacije združenega dela Viator, ki se povezujejo v delovne organizacije, vse tri delovne organizacije pa se nadalje povezujejo v sestavljeni organizaciji združenega dela SAP - VIATOR Ljubljana.

Tudi na področju zdravstva so bile statusne spremembe. Tako sta se TOZD Zdravstveni dom Jesenice in TOZD Obratna ambulanta železarske Jesenice povezali v delovno organizacijo Osnovno zdravstvo Kranj. TOZD Bolnica Jesenice pa v delovno organizacijo Gorenjska bolnišnica. Vse te OZD pa se naprej povezujejo v sestavljeni organizaciji združenega dela Gorenjski zdravstveni center.

Poročevalci navajajo, da je bil dosežen pomemben napredek v pogledu samoupravnih organiziranosti tudi na področju družbenih dejavnosti in v krajevnih skupnostih.

Ljudska obramba in družbena samozasčita:

Na tem področju so bili v glavnem doseženi načrtovani cilji, manj uspešni pa smo bili v občini na področju usposabljanja, opremljanja in osveščanja delovnih ljudi in občanov. Preveč formalizma je bilo pri sprejemanju ustreznih dokumentacij - ocene varnostnih razmer razobrambnih načrtov, brez zadostnega upoštevanja specifičnih razmer v posameznih okoljih in brez ustrezne povezanosti med OZD oziroma TOZD in krajevnimi skupnostmi. Se vedno se vprašanja s tega področja preveč obravnavajo le v specializiranih odborih, redkokdaj pa na zborih delavcev ali občanov in podobno.

Večji napredek je bil dosežen na področju civilne zaštite, tako v pogledu množičnosti kot v pogledu usposobljenosti in opremljenosti.

V občini je razvita služba obveščanja, javljanja, opozarjanja in alarmiranja - OJOA - manj pa je razvita v posameznih krajevnih skupnostih in TOZD.

Zadovoljivi rezultati so bili doseženi tudi na področju usposabljanja suposabljanja enot in štabov teritorialne obrambe, ker je delo potekalo po programu.

Manj uspešni na področju obrambnih in samozasčitnih priprav smo bili v samoupravnih interesnih skupnostih, kjer se šele sedaj čutijo večja prizadevanja.

Obrambna vzgoja in izobraževanje občanov se je izvajalo z organiziranimi predavanji, obrambnimi dnevi, ki so jih organizirale posamezne krajevske skupnosti, šole, OZD in TOZD. Šolska mladina je v tem pogledu vključena v redni šolski program, za izvenšolsko pa je bilo posebej organizirano izobraževanje. Kljub prizadevanjem za večje vključevanje mladih v šole za vojaške poklice in poklice milice, je interes med mladimi še vedno majhen, razen tega pa so kriteriji za sprejem izredno zahtevni.

Demografska gibanja:

V poročilu je poudarjeno, da na današnji stopnji razvoja kadri niso je najpomembnejša komponenta razvoja, ampak njegovo izhodišče.

Razvojna politika v občini mora zato posvečati demografskim gibanjem in možnostim zaposlovanja največjo pozornost.

V letu 1975 je bilo v občini 27.882 prebivalcev, na osnovi analiz pa je bilo predvideno, da se bo njihovo število do konca tega srednjeročnega obdobja, to je do leta 1980, povečalo le za 330 prebivalcev. Zaradi močnejšega selitvenega gibanja in sprememb začasno prijavljenih prebivalcev v prebivalce s stalnim bivališčem v občini pa je bilo že v letu 1976 preseženo to število prebivalcev. Glede na dosedanje rasti tako lahko pričakujemo, da bo do konca leta 1980 število prebivalcev v občini naraslo na 30.000, kar bo okoli 2.100 prebivalcev več kot v letu 1975. To povečanje pa se seveda ne občuti toliko na stopnji zaposlovanja, ker so tisti, ki so svojo začasno prijavo bivanja spremenili v stalno, že zaposleni v občini.

V planu je bilo predvideno, da se bo število zaposlenih v družbenem sektorju v petih letih povečalo za 1.500 oseb (nekaj manj kot 1.400 v gospodarstvu in približno 200 v negospodarstvu). Tako povečanje bi pomenilo 2,2% stopnjo letne rasti zaposlovanja, od tega 2,1% v gospodarstvu. Ker pa razvoj ni potekal v planiranem okviru, je bil letos sprejet dogovor o spremembah in dopolnitvah srednjeročnega plana in stopnja naraščanja zaposlovanja popraviljena na 1 - 1,5%. Na tej osnovi se bo število zaposlenih v družbenem sektorju do konca leta 1980 povečalo za 704 delavcev, od tega v gospodarstvu 395, ostalo pa v negospodarstvu.

Skupna stopnja rasti zaposlovanja bo tako 1,0%, v gospodarstvu 0,6%, v negospodarstvu pa 3,9% zaradi večjih potreb in nizke stopnje rasti v letih 1967 - 1974. Tako bo v občini konec leta zaposlenih 14.915 delavcev, v skupni strukturi zaposlenih pa je kar 41% žensk.

Ta del poročila obravnava tudi kadrovske težave v posameznih gospodarskih panogah.

Gospodarski razvoj:

V osnovah družbenega plana 1976 - 1980 je opredeljena 10 - 11% poprečna letna stopnja rasti družbenega proizvoda, to je za dinamično rast gospodarstva. Ta rast je bila zasnovana na intenzivni investicijski de-

— del družb. proizv. za skupne, splošne družb. potrebe in ostale namene od tega:
a) del za skupne potrebe
b) del za splošne potrebe
c) del za druge namene
— del družb. proizv., ki pripada OZD od tega:
a) del dohodka za OZD
b) amortizacija

V okviru čistega dohodka se je delež sredstev za osebno in skupno porabo zmanjšal s 86,4% v letu 1976 na 80,3% v letu 1978, v istem obdobju pa se je povečal delež sredstev za izboljšanje in razširitev materialne osnove dela in za sklade s 10,8% na 16,3%, delež rezervnih sredstev pa z 2,8% na 3,4%, ugodna razmerja v občini pa bomo ohranili tudi v zadnjih dveh letih planskega obdobja.

Rast realnih osebnih dohodkov je bila načrtovana v višini 3 do 4% letno. Kljub temu, da v prvih dveh letih realni osebni dohodki niso naraščali, je bila v lanskem letu dosežena tako visoka stopnja rasti, da smo izpad nadoknadili in bomo že ob umirjeni rasti v zadnjih dveh letih dosegli planirano vrednost.

Investicije:

Celoten program investicij v tem petletnem obdobju ne bo realiziran. Nekatere nerealizirane investicije bodo prenesene v naslednje srednjeročno obdobje, nekatere pa bodo ukinjene. Vzroki so ponekod v nerealno postavljenih planih, pri nekaterih v premajhni prožnosti prilagajanja tržišču in slabem poslovanju, pomanjkanju kadrov za pripravo investicijskih elaboratov, premajhni iniciativi, v zadnjem času pa tudi v zaostreni ekonomski politiki, ker je bilo potrebno zaradi prevelikega obsega investiranja zaostriiti pogoje za nove naložbe.

Naj poudarimo, da v tem srednjeročnem obdobju predvidena vlaganja v industrijo obsegajo okoli 80% vseh investicij v občini in od tega 65% vseh planiranih investicij odpade na železarno Jesenice, kjer so potrebna velika sredstva za modernizacijo že zastarele tehnologije in izgradnjo novih kapacitet.

Poročilo tudi ugotavlja, da gospodarstvo v občini ni več v fazi ekstenzivnega razvoja, temveč v fazi prehoda k intenzivnemu gospodarstvu. To pomeni, da gre za rast družbenega proizvoda predvsem na račun rasti produktivnosti dela, ne pa na račun visoke stopnje zaposlovanja. Visoka stopnja rasti družbenega

javnosti, kar je bilo pogojeno s počasnejšo rastjo ostalih oblik porabe in hitrim porastom produktivnosti dela. Dosedanje analize kažejo, da bomo v tem srednjeročnem obdobju dosegli ugodne rezultate. Čeprav je celotni prihodek, ki vsa ta leta hitro narašča, zaradi obračunskih in organizacijskih sprememb težko primerljiv, je pomembno to, navajajo v poročilu, da porabljena sredstva vseh skozi naraščajo počasneje od celotnega prihodka, kar kaže na večanje uspešnosti poslovanja znotraj delovnih organizacij.

Letna stopnja rasti družbenega proizvoda je presegla načrtovano raven za 0,8% in znaša, oziroma bo znašala po posameznih področjih, pri čemer je za leto 1979 in 1980 navedena le ocena:

— industrija 13,0
— gozdarstvo 12,6
— gradbeništvo 6,7
— promet 9,5
— trgovina 6,8
— gostinstvo 10,1
— obrt 9,4
— stan. in kom. dej. 9,2
— fin. tehn. posl. stor. 22,5

Poprečna letna stopnja rasti amortizacije po predpisanih letnih stopnjah, pri čemer je za leto 1979 in 1980 podana le ocena, bo v tem srednjeročnem obdobju znašala 14,6% oziroma po posameznih področjih:

— industrija 17,1
— gozdarstvo 1,2
— gradbeništvo —
— promet 9,2
— trgovina 1,9
— gostinstvo 7,0
— obrt 6,8
— stan. kom. dejavn. 7,1
— fin. tehn. posl. stor. 14,3

Razporeditev družbenega proizvoda:

Rast dohodka, ki predstavlja štiri petine družbenega proizvoda je v skladu z načrtovano rastjo in predstavlja vir skupne, splošne, osebne in investicijske porabe. Počasnejša rast dela dohodka za skupne potrebe je omogočila, da se povečuje delež družbenega proizvoda, ki ostaja organizacijam združenega dela. Razporeditev družbenega proizvoda se je v preteklih treh letih tega srednjeročnega obdobja gibala, oziroma bo po oceni za zadnji dve leti znašala:

1976	1977	1978	1979	1980
29,0	27,5	28,1	28,0	28,0
18,7	15,6	14,2	13,9	13,9
1,3	1,5	1,7	1,7	1,7
9,0	10,4	12,2	12,4	12,4
71,0	72,5	71,9	72,0	72,0
50,1	51,9	53,2	53,4	53,4
20,9	20,6	18,7	18,6	18,6
100	100	100	100	100

proizvoda v tem srednjeročnem obdobju, ob nizki stopnji zaposlovanja, nam pokaže, da so bile investicije, predvsem v industriji, že usmerjene v to smer.

V poročilu je podrobno opisano uresničevanje investicijskih vlaganj na posameznih področjih.

Izvoz - uvoz:

V naši občini ni izrazito izvozno usmerjenih dejavnosti. Največji delež odpade na Železarno (na področju izvoza 75 - 80%; na področju uvoza 95 - 98%), pri kateri se vrednost izvoza in uvoza po letih močno spreminja, zato ni moč prikazati stopnje naraščanja ali upadanja izvoza oziroma uvoza po letih, temveč je boljši kazalec odstotek pokrivanja uvoza z izvozom, ki je planiran v okviru 30 - 40%. Tako je znašalo pokritje uvoza z izvozom leta 1976 62,6%, leta 1977 27,4%, leta 1978 34,0%, za leto je predvideno 37,4% in prihodnje leto 38,1%.

V nadaljevanju poročilo obravnava preskrbljenost gospodarstva s surovinami, vodo, energijo ter stanje na področju prodaje. V posebnem poglavju pa so obdelani kazalci gospodarskega razvoja.

Tako nam podatki o rasti produktivnosti (dohodek deljeno s številom zaposlenih) pokažejo, da je leta znašala leta 1976 105,923 din na zaposlenega, prihodnje leto pa je predvideno, že 179,658 din, kar pomeni v primerjavi z letom 1975 indeks 171.

Določeno rast kažejo tudi indeksi ekonomičnosti (ekonomičnost je celotni prihodek deljen s porabljenimi sredstvi in pomnoženo s 100). Leta je znašal leta 1975 112,3, prihodnje leto pa je predviden indeks 120,0 oziroma primerjalni indeks med letom 1975 in 1980 je 107. Ti podatki se nanašajo samo na družbeni sektor, brez upoštevanja poslovnih enot.

Naslednji kazalec je akumulacija, ki predstavlja vir za razširjeno reprodukcijo, sestoji pa iz dela dohodka za amortizacijo, obračunano na

predpisanimi stopnjami, dela čistega dohodka za sredstva rezerv in dela čistega dohodka za izboljšanje materialne osnove dela in za sklade. Sredstva za akumulacijo ostanejo, ko se

pokrijejo obveznosti iz dohodka ter iz njih izločijo sredstva za bruto osebne dohodke in skupno porabo v OZD.

	1976	1977	1978	1979	1980
	(ocena)	(ocena)	(ocena)	(ocena)	(ocena)
Dohodek bruto OD plus skupna poraba v OZD	100	100	100	100	100
akumulacija	71	60	53	52	51
obveznosti iz dohodka	16	11	14	15	16
	13	29	33	33	33

Ostali kazalci, ki jih predpisuje 140. člen zakona o združenem delu:

	1976	1977	1978	1979	1980
	(ocena)	(ocena)	(ocena)	(ocena)	(ocena)
Dohodek v primerjavi s poprečno porabljenimi sredstvi	22,7	24,6	28,2	29,3	30,0
Čisti doh. na delavca	92.153,0	92.411,0	102.696,0	112.928,0	120.370,0
Čisti doh. na delavca v primerjavi s čistim doh.	18,4	15,6	21,0	22,4	23,9
Akumulacija v primerjavi s sredstvi	3,6	2,7	3,9	4,4	4,8
Bruto OD in skupna poraba na delavca	75.205,0	78.680,0	81.832,0	87.646,0	91.625,0
Neto OD na delavca	3.579,0	3.768,0	4.100,0	4.346,0	4.478,0

Vsi kazalci, ki so primerjani na delavca so prikazani po realizaciji rasti (cena leta 1975), pri ostalih pa gre za relativna razmerja.

Primerjava kazalcev po letih kaže na ugodno rast uspešnosti poslovanja, kar omogoča večanje akumulativne in reproduktivne sposobnosti gospodarstva ter rast življenjskega standarda.

Posebno poglavje v poročilu obravnava kmetijstvo v občini, pri čemer je znatno, da je delež kmetijstva le 2% v celotni strukturi gospodarstva.

Poročilo podrobno obravnava dejavnost samoupravno organiziranih skupnosti s področja materialne proizvodnje in družbenih dejavnosti.

PREDLOG SMERNIC ZA PRIPRAVO DRUŽBENEGA PLANA OBČINE JESENICE ZA 1981 - 1985

S smernicami za pripravo družbenega plana občine Jesenice, skupščina občine opredeljuje skupne cilje, izhodišča, usmeritve in okvire politike družbenega razvoja občine za naslednje plansko obdobje. Smernice so načelna usmeritev vsem nosilec planiranja v občini pri oblikovanju in sprejemanju njihovih planskih dokumentov. Upoštevajo poročila o izvajanju tekočega srednjeročnega plana, skupno ocenjenih možnosti in pogojev za razvoj, temeljne smernice in okvire ekonomske politike družbenoekonomskega razvoja Jugoslavije in smernice za pripravo družbenega plana SR Slovenije za obdobje 1981 - 1985.

POROČILO O DELU IZVRŠNEGA SVETA SKUPŠČINE OBČINE ZA ČAS OD APRILA 1978 DO JUNIJA 1979

Izvršni svet s tem poročilom želi prikazati delegatom vseh treh zborov predvsem način in vsebino izvajanja politike občinske skupščine. Poročilo, pravijo, pa naj delegatom služi tudi kot osnova za kritično oceno dela izvršnega sveta in za oblikovanje smernic za izvrševanje sprejete politike v bodoče.

Zelo obsežno poročilo prikazuje delo izvršnega sveta po posameznih področjih, ob čemer naj omenimo le, da je v tem času izvršni svet na 53 sejah obravnaval 540 točk dnevnega reda in sprejel več kot 850 sklepov.

PREDLOG ZA PODELITEV OBČINSKIH PRIZNANJ 1. AVGUST

Odbor za izbor nagradencev in podelitev občinskih priznanj predlaga delegatom v potrditev naslednje izmed prispelih predlogov: DPD SVOBODA TONE ČUFAR JESENICE ob 60-letnici za delo na področju kulturne dejavnosti, ki je temeljilo na marksistično-revolucionarni usmeritvi in ki z učinkovito

samoupravno organiziranostjo usmerja k izgradnji socialistične samoupravne družbe.

PLANINSKO DRUŠTVO DOVJE MOJSTRANA za dolgoletno delo in izjemne uspehe na področju organiziranja širokega kroga občanov, dosežkov in vzgoje planinskega kadra ter za uspešno vzdrževanje planinskih poti in postojank.

BORIS BREGANT za večletno uspešno delo v delovni organizaciji, družbenopolitičnih organizacijah z izjemno pomembnimi, uspešno opravljenimi nalogami na področju uveljavljanja socialističnega samoupravljanja ter dosežene rezultate na vseh področjih njegovega delovanja.

VLADIMIR STOJAN za dolgoletno delo pri vzgoji mladine in prenašanju tradicij NOB, s čimer prispeva k napredku uveljavljanja socialističnega samoupravljanja.

MITJA VEROVŠEK za dolgoletno delo in za aktivno družbenopolitično in samoupravno udejstvovanje, ki je na področju njegovega delovanja prispevalo k napredku in uveljavljanju socialističnega samoupravljanja.

Zbor združenega dela in zbor krajevnih skupnosti pa bosta na ločenih sejah obravnavala še naslednja vprašanja:

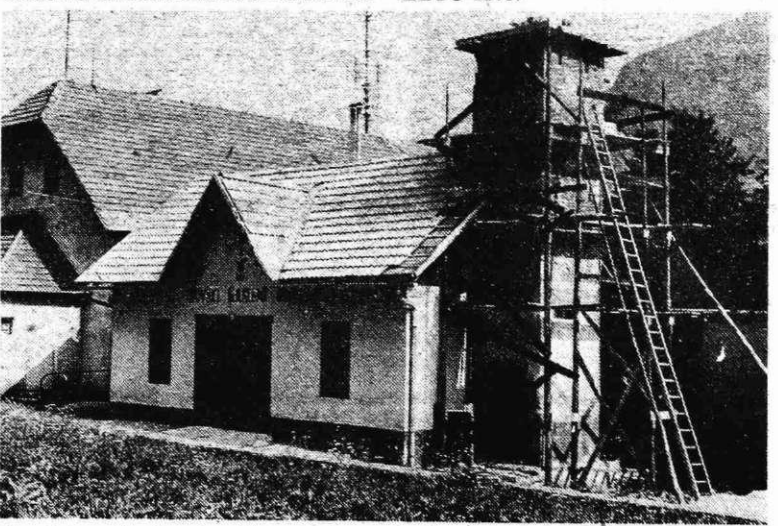
PREDLOG ODLOKA O PODELITVI ZAZIDALNEGA NAČRTA ZA SPREMEMBO IN DOPOLNITEV CENTRALNEGA OBMOČJA V KRANJSKI GORI. Spremembe in dopolnitve so predlagane v zvezi z vlogo HP GORENJKO za lokacijo za izgradnjo prireditvene dvorane v Kranjski gori.

PREDLOG ODLOKA O PODELITVI ZAZIDALNEGA NAČRTA ZA OBMOČJE PODMEŽAKLJE. Predlog, ki je bil javno razgrnjen in v razpravi v krajevni skupnosti Podmežaklja, zajema zazidalni predlog, oziroma sanacijo obstoječega stanovanjskega območja »Nikišča« - skupine dotrajanih lesenih stanovanjskih objektov in na tem mestu izgradnjo novih stanovanjskih objektov.

PREDLOG ZA IZDAJO SOGLASJA K STATUTARNEMU SKLEPU POŽARNOVARNO-STNE SKUPNOSTI JESENICE ZA SPREMEMBO IN DOPOLNITEV STATUTA TE SKUPNOSTI. Spremembe in dopolnitve se nanašajo na opredelitev ljudske obrambe in družbene samozasčite v skladu z obstoječimi zakoni oziroma predpisi.

Zbor združenega dela pa bo obravnaval še naslednji vprašanja: PREDLOG SKLEPA O IZJEMNI UPORABI SREDSTEV SOLIDARNOSTI V OBČINAH AJDOVŠČINA, BREŽICE, IDRIJA IN TOLMIN in

PREDLOG ZA VALORIZACIJO SREDSTEV ZA IZVAJANJE DOGOVORJENEGA PROGRAMA ZDRAVSTVENEGA VARSTVA V LETU 1979.

Gasilci na Dovjem se pripravljajo na praznovanje lepega jubileja 90-letnice ustanovitve in uspešnega dela društva. Za jubilej, ki ga bodo praznovali v začetku avgusta, bodo zgradili tudi nov požarnovarnostni stolp pri Gasilskem domu. (Tekst in foto J. Rabič)

DEVETO SREČANJE REZERVNIH VOJAŠKIH STAREŠIN JUGOSLAVIJE V MAKEDONIJI

Socialistična republika Makedonija je bila od 2. do 4. julija gostiteljica rezervnih vojaških starešin iz vseh bratskih republik in obeh avtonomnih pokrajin. Letošnje srečanje, ki se je odvijalo pod geslom BRATSTVO IN ENOTNOST, je imelo vzgojni in delovni značaj. Ponovno je bil dan velik prispevek h krepitvi bratstva in enotnosti narodov in narodnosti Jugoslavije in družbenopolitičnih sil v občinah, krajevnih skupnostih, organizacijah združenega dela in drugih interesnih skupnostih. Zbor več tisoč rezervnih vojaških starešin iz vse Jugoslavije pomeni nov dokaz politične osveščenosti in kontinuitete razvijanja in negovanja tradicij revolucije in narodnoosvobodilnega boja ter nadaljnje krepitve bratstva in enotnosti jugoslovanskih narodov in narodnosti.

Socialistična republika Makedonija z okoli 1.750.000 prebivalci se danes ponaša z velikim napredkom na gospodarskem, družbenopolitičnem in kulturnem področju. Iz zaostale kmetijske dežele je SR Makedonija danes prerasla v vsestransko razvito republiko v skopu socialistične samoupravne Jugoslavije. Na vsakem koraku je čutiti utrip novega in sodobnega življenja. Moderni industrijski objekti, sodobno obdelana pšenična polja, vinogradi, sadne plantaže, ravnice riževih polj, steklene dvorane za gojitve zelenjave v zimskem obdobju in nova naselja so jasen dokaz, da so se sanje in zamisli ilindenskih vstajnikov uresničile. Astatna prevleka pokriva 2.400 km cestnega omrežja, s katerim so povezana vsa mesta in naseljeni kraji. Zelo razvit je tudi zračni promet, saj imajo sodobni letališči v Skopju in Ohridu. Na univerzi Ciril in Metod v Skopju danes študira 36.000 študentov. Z univerzitetnimi centri se ponašajo tudi mesta Bitola, Štip in Ohrid, kjer deluje več fakultet.

Tisočletje in več je minilo, odkar sta po teh krajih hodila slovanska učenjaka Ciril in Metod, velika učitelja slovanskih narodov in povezovalca njihovih usod. Njuna učenca Kliment in Naum sta zapisala njune misli in prevzela njuno izročilo, da je treba znanje prenašati na mladi rod, da ne bi nikoli zamrlo, temveč k nile v bogati zemlji in ljudeh, ki so jo naseljevali. Ob zakladih prve slovanske univerze, ta je delovala v Ohridu v IX. in X. stoletju, ob zakladih slovanske kulture se zdaj mnogi učijo spoznavati skrivnost življenjske moči ljudstva Makedonije. Le malo kateri narod je preživel tako strahotna obdobja nasilja na področju kulture, kot ga je Makedonija, nad katero se je za 500 let zgnila prisila osmanskih zavojevalcev. Z napadom fašistov na Jugoslavijo, so se tudi Makedonci znašli pod oblastjo nemških, bolgarskih in italijanskih fašističnih okupatorjev. Toda komunistična partija je bila tista, ki je med Makedonci oživila zamisli ilindenskih vstajnikov. Prilepski partizanski odred je 11. oktobra 1941 napadel bolgarsko policijsko postajo, zapor, pošto in telefonsko omrežje. Istega dne je z oboroženim spopadom kumanovskega partizanskega odreda z bolgarskimi vojaškimi enotami makedonsko ljudstvo napovedalo dan vstaje proti fašističnim okupatorjem.

Skozi trpljenje in krvave boje NOB si je makedonsko ljudstvo pridobilo zmago in svobodo. Na drugem zasedanju AVNOJ v Jajcu, 29. novembra 1943, so bile makedonskemu ljudstvu priznane vse pravice, za katere se je stoletja borilo. Drugega avgusta 1944. leta je bilo v samostanu Sveti Prohor Pčinjski v Kumanovskem prvo zasedanje ASNOM (Antifašistično sobranje narodnog oslobodjenja Makedonije). Od tega dne dalje se uresničujejo zamisli upravičeno povečevanih ilindenskih borcev, neuklonljivih skojcev iz Struge, vseh, ki so se postavili po robu nemškemu, bolgarskemu in italijanskemu okupatorju ter mu izbili iz rok vse, kar je odvzel Makedoncem. Misel, ki je prevzemala borce, je razbila mozaik sovraštva, ki ga je okupator poskušal zasejati med Makedonci in drugimi narodi, ki živijo v tem delu Jugoslavije. Bratstvo in enotnost je čutili v vsem življenju in političnem delovanju. To so sadovi revolucije, njena pridobitev.

Bratstvo in enotnost, enakopravnost vseh narodov in narodnosti so del našega življenja in kot takšne jih nenehno razvijamo. Kot med NOB, tako tudi zdaj velja, da so vse narodnosti enakopravno zastopane v vseh mehanizmih našega socialističnega samoupravnega sistema.

Udeleženci srečanja gorenjskih občin smo že v ponedeljek, 2. julija, poleteli z brniškega letališča. Že v zgodnjih jutranjih urah smo pristali na letališču v Skopju. Rad bi omenil, da smo leteli na višini 10.000 m. Nad

morjem kopastih oblakov je bil pogled na zarjo vzhajajočega sonca čudovito in enkratno doživetje. Na letališču so nas pričakovali predstavniki mestne konference ZRVS Skopje in nas odpeljali v hotel Panorama. Ze takoj po kosilu je sledil ogled Skopja in klisure Treska, kjer prirejajo tekmovanja v kajaku na hitrih vodah. Mesto se danes neza- držno širi na desnem in levem bregu reke Vardar in šteje blizu 500.000 prebivalcev. Južno od mesta se vzdiguje planinsko območje Vodno z najvišjim vrhom Krstovar (1066 m). Dalje se razteza planinski masiv Jakupica in Karadžica z najvišjim vrhom Solunska glava (2540 m).

V popoldanskih urah smo se poslovlili od glavnega mesta Skopja in nadaljevali pot v občino Vinica. Tu so nas navdušeno sprejeli predstavniki družbenopolitičnega življenja občine, ZRVS, ZZB NOV, mladina in občani mesta Vinice. Takoj po sprejemu je sledil obisk in ogled delovne organizacije Vinka, v kateri izdelujejo turistično opremo. Predstavniki delovne organizacije so nas seznanili z rezultati gospodarjenja in s proizvodnim procesom. Poslovnih izgub ne poznajo, vso pozornost posvečajo oblikam družbenega standarda, razširitvi proizvodnje in iskanju tržišča za svoje proizvode. Izdelujejo zelo kvalitetne šotore, kamionske cerade in opremo za kampiranje. Večji del proizvodnje je namenjen za potrebe JLA.

V večernih urah je sledil slavnostni sprejem pri predsedniku sobranja občine Vinica. Sprejeti smo bili z odprtimi rokami, resnično v duhu bratstva in enotnosti. Na slavnostni večerji smo bili deležni gostoljubja, ki ga ne bomo nikoli pozabili. Tu smo se tudi pogovarjali in izmenjali mnenja o delu RVS, krepitvi SLO in družbene samozasčite. Razgovori so se nanašali tudi na gospodarski in družbenopolitični položaj Makedonije in Slovenije. V razgovorih smo prišli do skupnih ugotovitev, da je nadaljnji razvoj Jugoslavije na gospodarskem, družbenopolitičnem in kulturnem področju možen edino le v tesnem sodelovanju vseh narodov in narodnosti Jugoslavije v duhu bratstva in enotnosti. Od predsednika sobranja občine Vinica smo prejeli tudi spominsko darilo s posvetilom, in sicer stereo gramofonsko ploščo makedonskih narodnih pesmi, ki jih izvaja KUD Vančo Prke iz Vinice.

V poznih večernih urah smo prispeali v občino Berovo, kjer smo se nastanili v hotelu Makedonija.

V torek, 3. julija, so nas že v zgodnjih jutranjih urah na terasi hotela Makedonija navdušeno pozdravili predstavniki družbenopolitičnega življenja občine in ZRVS ter nas seznanili s programom bivanja v njihovi občini. Takoj za tem smo se odpeljali v krajevno skupnost Peščovo. Zopet val navdušenja in vzkliki dobrodošlice. Ob zakuski makedonskih specialitet smo se seznanili z delom krajevnega samouprave in delegatskega sistema. Iz razgovorov smo lahko ugotovili, da je delo sveta krajevnih skupnosti in delegatskega sistema v nekaterih primerih uspešnejše kot pri nas, oziroma se delegati mnogo bolj zavajajo svoje odgovornosti. Krajevna skupnost Peščovo, ki je samo tri kilometre oddaljena od jugoslovansko-bolgarske meje, je bila pred vojno ena najbolj zaostalih območij v občini Berovo. Toda danes si prebivalci odločno prizadevajo, da bi zamujeno nadoknadili. Velike napore vlagajo v razvoj kmetijstva, industrije in privatne stanovanjske gradnje. S prijetnimi vtisi in iskrenimi željami, da se bratstvo in enotnost jugoslovanskih narodov in narodnosti tudi v bodoče še bolj krepita in poglobljata, smo se poslovlili od gostiteljev krajevnih skupnosti in se odpeljali nazaj v Berovo, kjer smo si ogledali delovno organizacijo sanitetnega materiala. Po ogledu pro-

izvodnih obratov, so nas sprejeli predstavniki sindikata in zveze komunistov. Sekretar ZK je v svojem pozdravnem govoru orisal razvoj delovne organizacije v samoupravni socialistični družbi in njene perspektive razvoja v okviru SOZD Alkaloid Skopje. Tudi ta delovna organizacija si prizadeva za čim hitrejši razvoj in napredek delovnih ljudi in občanov. Tudi tu je zavest in družbenopolitična osveščenost delovnih ljudi in občanov izredno visoka. Rast družbenega standarda je vidna na vsakem koraku, toda osebni dohodki zaposlenih so precej nizki, saj znašajo povprečno le 3.200 dinarjev.

V popoldanskih urah smo si ogledali mesto in obiskali številna spominska obeležja revolucije in NOB. Globoko pretreseni nad fašističnimi grozodejstvi smo položili šopke svežih vrtnic na grobove in spominska obeležja ter z enominutnim molkom počastili spomin na vse trpeče in padle borce-junake makedonskega ljudstva. Berovo je dokončno osvobodila 14. makedonska divizija že 23. avgusta leta 1944.

Med kulturnimi spomeniki preteklosti mesta Berovo velja omeniti samostan Sveti angel Mihael, ki hrani bogato zakladnico starih zapisov in del makedonskih prosvetiteljev. V letu 1859 so v njem ustanovili cerkveno učilišče, ki ga je vodil socialistično usmerjeni prosvetitelj Joakim Krčevski.

Pobočja okolice Berova so danes skoraj v celoti pogozdena, oziroma zasajena z belim in črnim borom. Med gigantske podvige gospodarstva sodi tudi akumulacijsko jezero, v katerem je 15 milijonov kub. m vode. Voda iz tega jezera namaka nepregledne površine Ovčjeja in Kočanskega polja. Ob jezeru je otroški tabor počitniške zveze Mladost, kjer smo bili deležni izredne pozornosti. Vzgojiteljice so zvedele za naš prihod samo dva dni prej, toda mladi pionirji so nam priredili bogat kulturni program in nas pozdravili s pesmijo v slovenščini: Janez, kranjski Janez.

Zvečer so nam v veliki banketni dvorani hotela Makedonija priredile samoupravne interesne skupnosti občin Vinica in Berovo svečani sprejem. Spet smo se pogovarjali o delu ZRVS, SLO, družbene samozasčite, o problemih narodnostnih manjšin v Italiji, Avstriji in Bolgariji. Povsod spoznanje, da smo resnično bratje v samoupravni socialistični Jugoslaviji. Kjerkoli smo se ustavili, so nas sprejeli s pesmijo. Čudovito je melos narodnih pesmi, ki govorijo o stoletnem trpljenju in junaškem boju od Ilinden do NOB.

V sredo, 4. julija, smo se z gostitelji odpeljali na osrednjo republiško proslavo ob dnevu borca, v Štip. Proslava je bila posvečena 60-letnici KPJ, SKOJ in revolucionarnih sindikatov. Na proslavi se je zbralo okoli šestdeset tisoč delovnih ljudi in občanov, borcev NOV in mladine iz vse Makedonije. Za rezervne starešine je to bil pravi komandantski pohod od Triglava do Dževdelije. Tu na devetem srečanju so se zbrali rezervni starešine, ki vztrajajo na stališču politike ZKJ, ki želijo ohranjati svetle tradicije NOB; ki si prizadevajo krepiti naš družbenopolitični sistem in krepijo SLO, družbeno samozasčito in bratstvo med narodi in narodnostmi samoupravne socialistične Jugoslavije.

Zbrano množico so na proslavi pozdravili: admiral Bogdan Pecotić, predsednik zvezne konference ZRVSJ, generalpolkovnik Dane Džulić, predsednik organizacije ZKJ v JLA, Beno Ruso, predsednik republiške konference ZRVS Makedonije in sekretar OK ZK Štip Zdravko Kaev. Slavnostni govornik je bil tovariš Lazar Mojsov, član CK ZKJ. V svojem govoru je še posebej poudaril, da smo rezervni starešine še posebej zadolženi za ohranjanje pridobitev revolucije, bratstva in enotnosti vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti. Dejal je, da je socialistična republika Makedonija in z njo vsa samoupravna socialistična Jugoslavija trdnjava, ki onemogoča vsak poskus, da bi naš

svobodni prostor spet postal privlačna točka za tuje osvajalce. Vsem tistim, ki sanjajo o dokončno pokopanih nacionalnih idealih, ki ponovno kličejo na pomoč izmišljene argumente nekdanjih osvajalcev, ki še vedno živijo z mračnimi tradicijami krvave tekme v zvezi z Makedonijo, ki vztrajno zavračajo razsodbo zgodovine in ki upajo, da kolo zgodovine lahko zavrtijo nazaj, lahko odgovorimo z ljudskim pregovorom, da ga je zapisal Marko Cepenkovič: »Lačna kokoš sanja o zrnju!« Danes, ko se soočamo s takš-

nimi povampirjenimi težavami po Makedoniji, lahko v vsej veličastnosti vidimo odločilni pomen zgodovinskega leta 1941, je ob sklepu dejal Lazar Mojsov.

Dnevi srečanja so prehitro minili. Morali smo se posloviti od naših dragih gostiteljev. Gostoljubja, ki so nam ga izkazali, ne bomo nikoli pozabili. Prepričani smo, da smo skovali nov člen verige bratstva in enotnosti, ki bo tudi v bodoče povezovala vse nas v samoupravni socialistični Jugoslaviji.

Jože Urh

Iz centralne proslave ob letošnjem IX. srečanju RVS Jugoslavije v Štipu (Foto J. Urh)

NA HRUŠICI PRAZNUJEJO

V soboto so na Hrušici začeli s praznovanjem krajevnega praznika. Vsako leto se prebivalci tega kraja v mesecu juliju spomnijo tragičnega dogodka 27. julija leta 1942, ko je okupator na Belem polju ustrelil 45 talcev, med njimi največ domačinov s Hrušice.

Začetek letošnjega že 27. krajevnega praznika so v soboto 14. julija, zvečer svečano naznanile fanfare nad vhodom v železniški predor na Hrušici, zatem pa je sledil promenačni koncert godbe na pihala delavsko prosvetnega društva Svoboda. V soboto so se na slovesni seji zbrali delegati sveta krajevnih skupnosti, družbenopolitičnih organizacij in drugih organizacij in društev. Ob tej priložnosti je zbranim spregovoril član sveta krajevnih skupnosti Janez Poljšak, ki je med drugim poudaril, da je poleg uspehov, ki so bili doseženi v zadnjem obdobju v samoupravnem delovanju, še precej nedorečenega, da je aktivnost posameznikov v organizaciji in društvih pri odločanju o dogovornih nalogah

še premajhna in da bo v prihodnje treba nalogam na posameznih področjih resnično nameniti več pozornosti.

Podelili so tudi deset bronastih znakov Osvobodilne fronte, ki so jih za aktivno delo v organih krajevnih skupnosti in družbenopolitičnih organizacijah ter društvih prejeli:

Jaka Šmid, Zora Kobentar, Maks Klinar, Janez Palčič, Marjan Gasar, Elvira Medja, Štefan Preželj, Igor Lorenčič in Franci Klinar.

S praznovanjem krajevnega praznika bodo nadaljevali v petek 20. julija, ko bodo v celotni krajevni skupnosti izvedli očiščevalno akcijo, zvečer pa bo vaja gasilske čete. Naslednji dan, v soboto, bo nogometni turnir za pokal krajevnih skupnosti, v nedeljo pa bo orientacijski pohod na Planino nad Hrušico.

Prireditve ob krajevnem prazniku bodo zaključili v petek, 27. julija, z žalno komemoracijo na grobovih talcev v Begunjah, kjer so pokopani tudi talci, ki so bili ustreljeni na Belem polju pred 37 leti. J. R.

Spomenik talcem na Belem polju (Foto B. Blenkus)

SREČANJE PREŽIVELIH BORCEV POD LIPANCO

Tretjega julija 1943. leta sta druga in udarna četa Gorenjskega odreda z okoli 50 partizani taborili pod Lipanco nad Pokljuko. Iznemada so jih napadli Nemci. Po zaslugi izdajalca so jih že zgodaj zjutraj povsem obkolili in nato v veliki premoči začeli kositi z mitraljezi in brzostrelkami. V neenakem boju je omahnilo v smrt 11 borcev, 18 so jih nacisti ujeli in odgnali v begunjske zapore. V Begunjah so ustrelili štiri, v Dolenji vasi v Selški dolini šest, ena borka pa je umrla v zloglasnem taborišču smrti Auschwitz.

Danes živi le že 14 udeležencev tega dramatičnega boja pod Triglavom. Vsako leto se samoiniciativno zberejo v začetku julija in z lastnimi prispevki pripravijo spominsko slovesnost in tovariško srečanje.

Srečali so se tudi letos na dan borca 4. julija. V imenu preživelih borcev je o dogodkih pred 36 leti spregovoril znani prvoborec Ludvik Bem z Bleda. Navzoče, med njimi tudi Mirka Zlatnarja, člana sveta republike, je pozdravil član predsedstva občinskega odbora ZZB NOV

Radovljica Pavel Tolar. S priložnostnim recitalom partizanskih pesmi pa so se predstavili učenci osnovne šole Bratov Zvan iz Gorji pri Bledu, ki skrbijo za spomenik padlim junakom.

Spomenik so že pred leti postavili na prizorišču borbe, pred kratkim pa so ga lepo obnovili, uredili okolico, gozdarji Gozdnege gospodarstva Bled pa so postavili lično leseno ograjo. Srečanje je potekalo, čeprav odmaknjeno v planinski samoti in skoraj nezapaženo v širši javnosti, svečano pa tudi izredno prisrčno in tovariško. Preživeli borci se na ta način želijo pokloniti spominu svojih padlih tovarišev in utrditi vezi, ki so bile skovane v najtežjih trenutkih njihovega partizanstva.

V zadnjem času si spomenik, na katerem so vpisana imena padlih borcev, ogleda vse več domačih izletnikov in tujih turistov. Posebno tuje močno preseneti junastvo partizanov in z vso spoštljivostjo želijo izvedeti čimveč o tej borbi in o našem partizanstvu. J. R.

Sprejem RVS gorenjske regije v občini Berovo (Foto J. Urh)

PRAZNOVANJA V JESENIŠKI OBČINI – RAZMIŠLJANJA IN PREDLOGI

Praznovanja pomembnejših dogodkov iz naše revolucionarne zgodovine so del nalog pri ohranjanju in razvijanju revolucionarnih tradicij. Krajevne skupnosti jeseniške občine so se tako kot skupščina občine dovolj zgodaj zavedale pomena teh nalog.

Že leta 1954 so odborniki takratne mestne občine Jesenice proglasili 1. avgust za svoj mestni praznik, leta 1956 pa za občinski. Prva borba jeseniških partizanov, ki je istočasno prva borba slovenskih partizanov, je dobila tako vredno priznanje in potrditev. V spomin na to borbo je bilo na Obranci na Mežakliji tudi postavljeno spominsko obeležje, ki simbolizira boj in upor jeseniškega delavca in partizana.

In tako kot je občinska skupščina za občino, so kasneje proglasile svoj praznik tudi krajevne skupnosti, razen skupnosti na ožjem območju mesta Jesenic. Izbrale so datume najpomembnejših dogodkov iz revolucionarne zgodovine svojega kraja in ta dan proglasile za svoje praznike, kraje, kjer so se ti dogodki odvijali, pa obeležili s spominskimi obeležji. Nekateri se nanašajo na partizanske akcije, drugi na okupatorjeve represalije. S tem smo se oddaljili tudi padlim žrtvam (Hrušica, Zirovnica oz. Moste). Preskromni pa smo bili v obeleževanju same partizanske akcije in njenega pomena. Nekatere krajevne skupnosti to pomanjkljivost dopolnjujejo (Dovje-Mojstrana), nekatere pa o tem še niso razmišljale in jih še niso obeležile.

Vse do letošnjega leta so ostale brez krajevnega praznika krajevne skupnosti Plavž, Podmežaklja in Sava. V lanskem letu pa je krajevna skupnost Plavž pričela med prvimi s pripravami na ta svečani akt. Datum formiranja partizanske skupine na Mirci, ki se je kasneje vključila v Cankarjevo četo in doživela ognjeni krst na Obranci in nekaj dni kasneje na Lipniški planini na Jelovici, se jim je zdel najprimernejši za proglasitev krajevnega praznika.

Ta dan je slučajno sovpadel z dnevom borca in je tako dobil še poseben poudarek. Tako je Plavž med krajevnimi skupnostmi ožjega območja mesta Jesenic (krajevna skupnost Javornik-Koroška Bela je krajevni praznik proglasila skupaj z drugimi krajevnimi skupnostmi) med prvimi proglasil svoj krajevni praznik in ga letos tudi že prvič praznoval.

Ostali sta še krajevni skupnosti Podmežaklja in Sava. Tudi tu ne bo težko izbrati primerne dogodka iz revolucionarne zgodovine. V svoji monografiji Pod Mežakljo in Karavankami so se uprli, ki jo je leta 1954 izdal in založil mestni odbor zveze borcev Jesenice, sem v enem od sestavkov pod naslovom Prešernovi so vdrli na Jesenice opisal dogodek, ki bi bil po svoji pomembnosti in uspešnosti verjetno najprimernejši za krajevni praznik Podmežaklje.

Štab Prešernove brigade je 16. julija 1944 dobil nalogo, da se premakne na Mežakljo in izvede eno od najdrzejših akcij na Jesenicah. Nemcem bi s tem dokazali, da niso nikjer nepremagljivi. Borci te brigade naj bi osvobodili vse ujetnike – prisilne delavce, ki so jih Nemci kot nadomestilo za manjkajoče delavce, ki so odhajali v partizane ali so jih Nemci pozaprlji zaradi sodelovanja z narodnoosvobodilnim gibanjem, zaposlili v železnari in jih namestili v taborišču v Podmežaklju. Na prisilno delo na Jesenice so prignali ljudi iz Francije, Poljske, Italije in iz raznih krajev Slovenije; tudi ujetje partizane. Med njimi so bili fantje in moške iz Dolenjske in Ljubljane.

Devetnajstega julija se je Prešernova brigada s pomočjo terenskih političnih delavcev in članov jeseniškega okrožnega komiteja komunistične partije podala v akcijo. Borci so morali računati na močan odpor straže v taborišču, policije, vojske, protiletalske obrambe, »verksutov« in gestapa.

Akcija je izredno dobro uspela in klub hitri intervenciji se je brigada srečno in brez večjih izgub približala na Mežakljo. Velika večina prisilnih delavcev se je tega dne vključila v partizanske vrste. Iz pregledov, ki so na razpolago na kadrovskega oddelku Železarne, je razvidno, da je bilo med italijanskimi državljani največ domačinov iz Vidma, Gorice in celo Trsta, to je iz Julijske krajine.

Ce se bo krajevna skupnost oddolžila, da bo to akcijo izbrala kot datum svojega krajevnega praznika, bi lahko prišlo do tesnejših stikov s temi nekdanjimi pregnanci. To bi bila, oziroma je dolžnost nas vseh, ki nam je to znano, s tem pa bi se bolj utrdili prijateljstvo z ljudmi, med katerimi je tudi precej Slovencev in ki živijo v naši neposredni sosesčini.

Posebna počastitev in priznanje pa bi bilo to tudi za borce Prešernove brigade, med katerimi je bilo tudi

precej Jeseničanov. Ta akcija je bila izredno težavna in tvegana. Nemci so takoj, ko so začutili prisotnost brigade, stopili v akcijo z vsemi razpoložljivimi silami in zasedli vse dohode na Mežakljo, dolino Radovne in prodrli celo na sam rob Mežaklje nad Jesenice. Borci so imeli izredno težko nalogo, da so se izvlekli iz obroča in istočasno onemogočili zajetje osvoboditvenih iz taborišča. Umik je bil še posebej otežen zaradi močnega ognja iz protiletalskih topov. Sirom Mežaklje so bile močne nemške zasede. Datum te akcije je tudi zelo blizu datumu, to je bilo 12. julija, ko je bila leta 1943 ustanovljena VIII. slovenska narodnoosvobodilna udarna brigada Franceta Prešerna, ki ima domicil v kranjski občini. Tako bi Prešernovci lahko praznovali svoj praznik tudi na Jesenicah.

Pri tej akciji je pomemben delež domačinov – terenskih političnih delavcev in političnih delavcev sektorja III in IV, ki sta imela svoja sedeža na Mežakliji.

Potrebno je še premisliti katero od pomembnih revolucionarnih dejanj bi sprejela kot datum svojega krajevnega praznika krajevna skupnost Sava. Ta skupnost je specifična po tem, da se je večji del političnega, kulturnega, sindikalnega in športnega dogajanja med obema vojnima odvijal na njenem območju.

Jesenice so znane po svoji revolucionarni preteklosti. To kaže tudi podatek o velikem krvnem davku v času okupacije.

Na območju te krajevne skupnosti so zrasli razni kulturni domovi, osnovna in meščanska šola; tu je imela sedež tudi bivša Kranjska industrijska družba. Večji obrati so bili na Savi. Vse to je pogojevalo način življenja ljudi, ki so tu živeli in si služili svoj kruh.

Delavski dom pri Jelenu, kjer je bil sedež vseh naprednih delavskih, kulturnih, političnih in športnih ter gospodarskih organizacij, je postal trdnjava revolucionarnega boja. Od tu se je širila napredna marksistična misel proti Kranju, Trzinu, v Lesce in proti Gorjam in Bledu ter Bohinju. Komunistična partija je tu našla hvaležno področje svojega delovanja. Na številnih političnih, sindikalnih ali kulturnih zborovanjih ali manifestacijah širom Slovenije so dali ustrezen delež jeseniški revolucionarni. Sklepi za vse pomembne delavske akcije so bili sprejeti v Delavskem domu pod odrom. Dejavnost partije, ki je morala delovati v strogi ilegalni, je bila največkrat odločilna.

JUTRO V DVEH MESECIH ŠTIRI NASTOPE

Minula dva meseca nedvomno pomenita za kulturni klub JUTRO, ki deluje pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice, novo etapo v njihovem nadaljnjem razvoju in kvalitetni rasti. Razen tega, da so v tem času konstituirali in utrdili svoje vodstvo, so imeli štiri zelo uspešne nastope pred več kot 1.200 poslušalci in gledalci. S svojim programom narodne in narodnozabavne glasbe in pesmi recitacij in humorja so uspeli in bili od nastopa do nastopa boljši.

Klub trenutno šteje okrog 30 aktivnih članov – glasbenikov, pevcev, recitatorjev in humoristov, v večini mladih neposrednih proizvajalcev v naši železnari in v nekaterih drugih organizacijah združenega dela. Vsi člani so iz srbohrvatskega jezikovnega področja in v glavnem živijo v samskih domovih, posamezniki pa prihajajo celo z Bleda in Kranjske gore. Redno dvakrat tedensko vadijo v Delavskem domu na Jesenicah, pred nastopi pa še večkrat. Seveda jim pri njihovi aktivnosti dela precej težav delo njihovih članov v različnih delovnih sistemih. Toda pri svojem delu vztrajajo, saj je njihovo temeljno programsko izhodišče ohranjanje svojega materinskega jezika, svoje narodne pesmi, svoje kulture in prenašanje tega na vse ostale občane, predvsem pa na občane doma na srbohrvatskem jezikovnem področju.

V letošnjem letu so imeli svoj prvi nastop 25. maja pred nabito polno dvorano amaterskega gledališča na Jesenicah z uvodnim poudarkom na praznovanju dneva mladosti in Titovega rojstnega dne. Že čez teden dni so nekaj točk svojega programa prispevali h kulturnemu programu ob praznovanju 30 letnice samostojnega obrata jeklovlek, danes TOZD Jeklovlek.

Celovečerni nastop so ponovili 2. julija za delavce Železarne v gledališki dvorani na Jesenicah, za katere je prireditev odkupil sindikat Železarne. Ponoven uspeh pred polno dvorano. Tokrat so v uvodu počastili 4. julij – dan borca. Teden

Tu so načli svoj drugi dom znani jeseniški revolucionarji: Jože Gregorič, bratje Stražišarji in Benedičiči, Vencelj Perko, Matija Verdnik, Tone Čufar, Stane Bokal, Jože Čelesnik, Lovro Azman, Slavko Federle, Jože Finžgar, Edo Giorgioni, Julka in Albin Pibernik, Franc Guzelj, Viktor Kejžar, Ferdo Koren, Jože Krajc, Ignac Kralj, Franc Krašovec, Pavel Demak, Slavko Oman, Franc Potočnik, Karelj Preželj, družina Vovkovič, Ivan Rebernik, Tonček Taler, Ivan Sedej, Slavko Šarčević in žena, Marija Žumer, Andrej Prešeren, Albert Vergelj, Albin Zemva in še mnogi drugi.

Vsi ti in drugi borci in revolucionarji so se že v prvih tednih okupacije vključili v narodnoosvobodilno gibanje in odigrali pomembno vlogo pri vstaji in organizaciji narodnoosvobodilnega boja na Gorenjskem.

Vse kaže, da bi se bila prav ta krajevna skupnost dolžna v imenu Jesenic oddolžiti vsem tem revolucionarjem, saj jih je večina morala žrtvovati življenja že v letu 1941 in 1942. Padali so širom Gorenjske za skupne ideale in cilje. Njihov delež v predvojnem delavskem gibanju je bil odločilen za potek vseh revolucionarnih delavskih akcij, ki so bila večkrat tudi kašipot drugim delavskim središčem! Na to dejstvo tudi sami prevečkrat radi pozabljamo.

Krona vseh teh revolucionarnih akcij je bila vsekakor velika železarska stavka v juliju leta 1935. Partija je prav tu pokazala svojo sposobnost in širino ter revolucionarnost, saj je znala združiti vse napredne sile, ne glede na ideološke in politične razlike. Tu je treba iskati tudi vzrok, da je stavka tako uspešno potekla in tudi rodila bogate sadove, tako socialne kot politične in potrdila delavsko enotnost. Zato je bila ta stavka ena od najpomembnejših revolucionarnih akcij proletarskih Jesenic.

Vse kaže, da družbenopolitične organizacije te krajevne skupnosti ne bodo imele težke naloge pri izbiri dogodka oziroma akcije za dan, ki ga bodo proglasili za svoj krajevni praznik.

S tem bi se na najprimernejši način oddolžila vsem jeseniškim revolucionarjem, padlim, umrlim in še živim za njihov izreden prispevek v revoluciji in narodnoosvobodilni borbi.

Ob tem bi najbrž lažje rešili vprašanje nadaljnje vloge Delavskega doma, za katerega smo trenutno v določeni dilemi.

Ce sem s temi svojimi razmišljanji in predlogi karkoli prispeval pri ohranjanju revolucionarnih tradicij, bom zelo zadovoljen, saj sem za to v zadnjih tridesetih letih vedno skrbel. Mislim, da bi s takimi akcijami tudi najlepše počastili letošnjo 60. letnico KPJ, SKOJ in revolucionarnih sindikatov.

Vsekakor bi bilo prav, da bi o tako pomembnih stvareh izrekle mnenje vse družbenopolitične organizacije Jesenic.

Slovenko

PORTRET VAŠKEGA SLIKARJA

Zdravko Kotnik

Kulturniško svino v Mojstrani je v počastitev dneva borcev popestril kar izjemen dogodek. Po petletnem premoru je v avli osnovne šole pod pokroviteljstvom občinskega odbora ZZB NOV Jesenice razstavljal domačin, borec, nekdanji delavec Železarne, pleskarski mojster in sedaj upokojenec Zdravko Kotnik. Okorna roka je ob tej priložnosti zapisala v knjigo vtisov, da mu je razstava všeč zato, ker prikazuje lepote dežele Kranjske. Eden od soborcev pa je zapisal, da če bi v partizanih vedeli, kako riše, bi ga znali uporabiti še kako drugače...

Pa niso vedeli. Kako naj bi, če pa je bilo Zdravku prvo vedno delo, ki ga je bilo treba storiti, šele potem to, kar človeku nudi osebno zadovoljstvo. Za to pa nekaj ni bilo pravega časa. Za tisto svobodno delo, s katerim rasteš, ob katerem se oblikuješ, izpopolnjuješ, se izpoveduješ, s katerim iztrgaš iz sivega vsakdana kanček lepote in ga podariš sočloveku, ni bilo časa. Še sam bi ob vsakdanjih dolžnostih in življenjskem ritmu kmalu pozabil na veselje do risanja, ki ga je kazal že v otroštvu.

Ce ga mizar Franc Dolinšek – zanj pravi, da je najboljši Dolikov akvarelist – ne bi prepogoril, da pristopi k Doliku... Njemu se je najbrž treba zahvaliti, da je tudi Mojstrana dobila svojega krajnarja, ki bo mogoče tudi v kakšno mlado srce vdahnil veselje do likovnega ustvarjanja, v tistih starejših, ki že s samobezalovanjem gledajo nase, češ, da jih čas že prehitel, pa mogoče prebudil voljo, da se ponovno predajo izpolnjevanju teženj, ki so jih čutili v mladosti in ki so pod silo okoliščin otopele, zamrle... Zdravkova življenjska pot govori, da nikoli ni prepozno. V slikanju doživlja svojo drugo pomlad.

Da je že šest let star rezljal konjičke iz papirja, ne da bi mu jih bilo treba narisati, pripoveduje. Ampak, kaj bi z veseljem v tistih časih? Važen je bil kruh. S štirinajstimi leti je šel služiti na kmeto, se spominja. (V Podkuže.) In sreča, za katero je verjel, da se mu je nasmehnila pri šestnajstih, ko ga je stari Novak (sosed tistega Meselca, kjer je bil dom dolgoletnega direktorja Slovenskih železarn Gregorja Klančnika) spravil v uk k blejskemu pleskarskemu mojstru Jemcu, ni bila sreča. Ne, ni malal cervka, kot se mu je tedaj zdelo imenitno. Po vaseh radovljiške občine je voziral cizo z »ajmarji«, »lojtrami« in apnom. Za hrano in stanovanje. Risbe, ki jih je napravil še v osnovni šoli so bile mojstru Jemcu sicer všeč, a vajenec je pač vajenec.

Trije so bili v obrtni šoli, se spominja, ki so radi risali. Pa jih je pobrala vojna vihra. Enega v partizanih, drugega v nemški vojski. Taki časi so bili.

Štiri leta je trajalo učenje. Eno leto več kot za druge. Ker mu je mojster Jemc dajal obleko, hrano, stanovanje. To pa je bilo treba odslužiti.

Pa mojster ni bil tako slab človek. Zadnja leta, ko je bil z njegovim delom že zadovoljen – zaupal mu je, da je že sam naredil kakšen napis ali povečal reklamo, ki jo je mojster v zmanjšanem merilu naredil na svojem vsakoletnem študiju v Münchnu – mu je dal že tudi kakšen dinar. Ja, toliko je prislužil, da je imel za k vojakom, pa še nekaj mu je ostalo, ko je prišel nazaj.

Ne, tudi slab mojster ni bil. Dravska banovina ga je vsako leto (tri leta po tri mesece) pošiljala na študij v Nemčijo. K njemu so se hodili poučevati mojstri iz vse Slovejine. Da mu je dovolil učiti se skupaj s temi mojstri, si Zdravko šteje v posebno čast.

Pokaže lesen krožnik, pomalan z ornamentom in s sliko narodne noše. Bil je že v Nürnbergu, pravi. Ampak ne na razstavi. Dekle, sedaj njegova žena, ga je vzela s seboj, ko je bila seljena.

Za izpit smo jih morali poslikati, reče. Predvsem mlajši, smo pri tem tudi zaslužili, kajti starejši so se bali, da ne bi naredili takšnega izpita, pa so raje plačali drugim, da so jim pomalali krožnike.

Da, rad je risal v tistih časih. Do polnoči, do ena, sta delala s črti-pi-

nom v vajeništvu, s Francem Kendjo iz Nemškega Rovta. Še je živ, se spomni. Pa mojstru ni bilo nič kaj všeč, da tratita luč.

Pa je prišla vojna. Alojz Knaflič, prijatelj s katerim sta že od leta 1941 sodelovala s partizani, je padel na Lipanci na Debeli peči, pripoveduje. V maju 1943, ko je dobil poziv za v nemško vojsko, je odšel v partizane. Na Pokljuko. Sprejeli so ga v udarni minerski vod Triglav, ki je v okviru akcij Gorenjskega odbora opravljaj razne sabotažne akcije.

Bili so sami mladi, drzni fantje, večinoma izpod dvajset let, najmlajši pa je bil sedanjí predsednik delavskega sveta Železarne Jože Ulčar, se spominja. Dodaja, da je prav on tudi otvoril razstavo in da je otvoritvi prisostvovalo kakih sto ljudi. Pripoveduje, kako so sredi belega dne zagali žago Gorjano na Rečici pri Bledu. Ker je ponoči, ko je bila razsvetljena z žarometi in zastražena, niso mogli.

Potem je bil premeščen na območje Dovjega. Zaradi poznavanja terena, pravi. Na politično delo. Pa mu to ni bilo najbolj všeč. Nikoli mi niso bile všeč govorance, pove, in da mu je zato bolj ustrezalo, ko so ga pozneje vključili v VOS. Pot ga je nato vodila na Primorsko, kjer se je iz VOS formirala OZN – in nato v artilerijsko brigado IX. korpusa, pa v ofirski artilerijski tečaj v Metliko, pa spet v Gorico...

Govori o ljudeh, soborcih, doživljenjih, pa tudi o razočaranjih. Zaradi nekaj krompirjev in krive obtožbe, bi bil kmalu po nedolžnem ustreljen... Pokaže mi knjižico o artilerijah IX. korpusa, kjer je ta dogodek opisan.

Ne, za slikarstvo tedaj ni bilo časa.

Po vojni so prišla leta obnove. Odzval se je geslu »vsi v industrijo«. V Železnari je delal od šestitridesetega do enainpetdesetega leta. Nato pri soboslikarskem podjetju Bled, zatem kot samostojen obrtnik, pa spet pri komunalnem podjetju. Po službi je pleskal stanovanjsko opremo, začel je zidati hišo... Otroci me tedaj skoraj poznali niso. V temi zjutraj sem odhajal, v temi zvečer prihajal, razmišljal. Član krajevnega odbora ZB NOV je, že od leta 1947. Več let je bil celo predsednik. S slikarstvom se je resno lahko začel ukvarjati šele, ko je stopil v pokoj, leta 1963.

Da so ga spravili k DOLIKU, pravi. Da, spravili. Da ga je Dolinšek prepogoril, čeprav se takrat sam v sebi ni čutil več zadosti sposobnega za slikanje. Imeli smo razstavo, roki so bili postavljeni, moral sem sodelovati, slikati, pa sem se navadil, pove.

Sodeluje na Dolikovih razstavah. Slika v slikarskih kolonijah. Eno vsako leto organizira Planinsko društvo Jesenice (na Vršču), drugo Gorenjka (v Podkorenju), tretjo DOLIK. Le za svojo kolonijo lahko Dolikovci sami izbirajo kraj. Bili so v Bujah, v Delnicah, v Mostu na Soči, letos bodo šli mogoče v Ajdovščino, naštevajo.

Ne, plačati ni treba nič, le eno sliko je treba odstopiti organizatorju kolonije, pove. Glede razstave v Mojstrani pa, da razstavni list in dežurnega plača DOLIK, najemimo prostora v šoli pa pokrovitelj, občinski odbor ZZB NOV. Deset starih tišokov na dan. Šoli pa bo sam od sebe podaril tudi sliko Prehod partizanov preko Save (tudi o tem pripoveduje zgodbo).

Pravi, da nima vzornikov. V modernem slikarstvu se ni poglobljal. Zanj je moderno slikarstvo nekaj, kar danes je, jutri pa mine. Muha enodnevniča. Gre mu za to, da bi izpopolnjeval svoje delo. Teh nekaj petkov, kolikor jih je še. Kaj bi hotel še več...

No, pomislim, mogoče pa bo mimogrede koga navdušil, da bo poskušal zapeti v barvah, mogoče bo v kom prebudil misel, da potrebujemo več takšnih razstav. Tudi otroci v šoli rišejo, slikajo. Mar ne bi kazalo ob praznikih organizirati tematskih razstav. Zakaj ne bi šola, na primer, ob prvem maju priredila razstave na temo dela, poklicev... Ob novem letu na temo dogodka, ki se je otrokom v minulemu letu najbolj vtisnil v spomin, ali o željah, o pričakovanjih...? Ali pa samostojne? Saj človek ne živi samo od kruha...

Koliko ljudi se danes pritožuje, kljub hitremu tempu življenja, ali pa prav zato, da se dolgočasijo. Zdravko Kotnik se ne dolgočasi. On ustvarja. Človeku, ki ustvarja pa ni nikoli dolgčas. Lepota h kateri človek teži, umetnost delata človeško življenje bogatejšo, polnejšo.

Toda tudi čut za lepoto in umetnost je treba razviti. Tega pa se ne da, če ure in ure brskamo po avtomobilskih motorjih, po domačih ali trbiških trgovinah, če begamo iz kraja v kraj, z buljenjem v televizijo. Da čut ne zamre, so potrebne tudi razstave. Upamo, da je razstava Zdravka Kotnika k temu prispevala vsaj skromen delež.

Božidar Lakota

JEZIK NAŠ VSAKDANJI

Vse življenje sem se trudil, da sem na prejeta pisma takoj odgovoril. Naménil se je dan, ko sem v poštni nabiralnik spustil petnajst, dvajset pismen.

Naslovnik je vedno dolžen piscu odgovoriti.

V soboto, dne 14. julija 1979, sem prejel naslednje pismo:

Jesenice, 12. 7. 1979

Spoštovani tovariš
Janez Svobljak,
publicist

Že nekaj časa se pripravljam, da vam napišem nekaj vrstic. Pravzaprav sem že na uredništvo Železarija naslovil pismo za vas, pa se je verjetno zdelo uredniku vse skupaj precej opolzko, zato je najbrž tega raje opustil.

Gre namreč za vedno hujši odklon v pogovornem jeziku. V mislih imam preklina nje. Kaj, če bi o tem kaj zapisali? Navsezadnje ni nič kaj prijetno čuti, da slovenščina v svojem pogovornem jeziku trpi vso domačo in tujo (hrvatskosrbsko) navlako. Mar niso to smeti? Mar ni to onesnaževanje jezika? Kako ga bomo očistili, ko pa kolne staro in mlado? Taki brez izobrazbe in sfine z visokošolsko izobrazbo...

Preklinjajo ljudje povsod: Na cesti, v kavarni, v avtobusu, po pisarnah in bogštevah kje še. Največ tam, kjer je to najmanj primerno.

Vem, da v literaturi marsikje brez »hudic« ne gre. Toda kletvino spet ne more človek tako preprosto zapisati.

Zdaj se sprašujem: Smo res postali Slovenci tako vražje revni z izražanjem, da moramo vsako publico podkrepiti z grdo, umazano besedo, ki vulgarno označuje razne spolne organe, živali in reči, ki jih navadno srečujemo ob gnoju?

Ce boste kaj o vsem tem zapisali in nas vsaj malo podučili, bi bil silno hvaležen. Verjetno pa tudi marsikateri bralec vsega stolpca JEZIK NAŠ VSAKDANJI.

Morda bomo že jutri manj kleti! Lepo vas pozdravlja

XY
(ki sem ga pred leti učil govoriti in pisati po slovensko).

Prizadevanje v letih, ko sem ga skušal ogreti za čistost naše govorice, ni bilo zaman:

- fant zna lepó napisati, kar mu rojpo glavi,
- poživlja se na borni jezik, s katerim nas mrcvarijo vsi časniki po vrsti, po malem pa vsak dan še RTV Ljubljana,
- piše boljše od marsikoga, ki bi mu morala biti slovenščina v javni rabi prva skrb,
- ni mi vseeno, kako je obarvan pogovorni slovenski jezik na cesti, v pisarnah, ob strojih, v kavarnah, na gradbiščih, v gostilnah.

Nič kaj prijetna bo dolžnost, odgovarjati na takó zahtevno pismo. V kakšno stisko si me spravil, dragi moj Tomaž! Za tvoj jezik v pismu bi ti po dolgem času najraje spet zapisal: *p e t*. Odlično. V rokah imam dokaz, da se mi je delo s tabo zares visoko obrestovalo.

Ampak s svojimi vprašanji si me spravil na kup gnoj. V gnojnično jamo. O čemer bom moral zdaj spregovoriti, je takó zelo umazano, da me je že vnaprej sram zaradi tistega, kar bom moral napisati.

Najbolj preprosto bi bilo, če bi te odpravil z dvema vrticema:

»Ne kolni! Psovok domačih ni, a tujih jezik ne trpi!«

(Janez Menart, STATVE ŽIV. LJENJA. Deset človeških zapovedi. Druga zapoved. Stran 246. Urednik Tone Pavček. Opremlil Jože Brumen. Izdala Cankarjeva založba v Ljubljani. Predstavnik Miloš Mikelič. Natisnila tiskarna Jože Moškič v Ljubljani 1979. Knjige se ni dobiti na knjižnem trgu. Pregrešil sem se proti izrecni Menartovi zahtevi, naj o njej za zdaj molčim.)

Nočem se tako preprosto zmazati iz zadrege.

Moj cenjeni prijatelj in soimenjak ga je namreč s to svojo drugo Človeško zapovedjo hudo polomil. Takrat se mu še ni sanjalo, koliko psovok poznamo Slovenci v svojem besedišču. Kar mrgoli jih. Navadno začnemo v svinjaku, preselimo se v hlev, pristanemo pa v stanovanju.

Prasec. Prasič. Svinja. Drek. Svinjarija.

Vse našete samostalnike pogosto dopolnimo z ukrasnimi pridevki: Umazan prasec! Prasič nesramni. (V našem govoru se sliši: Prešč nasramen!) Prekleta svinja! Drek običajno ostane samó drek. Ob svinjariji je pa mogoče pridevnik izbiriti v neskončnost. Možnost, kako človeka označiti kot prasca ali svinjo, skorajda ne pozna meja.

Pójdiva v hlev: Telo. Krava. Bik. Živina. Govedo. Osel. Konj. Kobilica.

Slede še ukrašitve: Bulji kot tele pred zaprtimi vrati. Obnaša se kot krava. Bik zagamanil! To ti je živina! Kje pa, govedo! Take, kot je on, jih osel v kalope serje! On da je žrebec? Komaj konj! Pogledj jo, mrho! To ti je kobilica!

Zdaj eva doma: Golec. Gobeždalo. Mulec. Smrkovec. Smrkija. Kurba. Kurbir. Strabilo. Špeh. Okostnjak. Bučman (in ustrezen samostalniček ženskega spola). Trola. Cepec. Réva. Revez. Pisin. Smrajda. Tič. Opókanec. In tako naprej brez konca. Po Bredi Pogorelčevi je mogoče vse te Béznikove, Bajčeve, Solarjeve in Toporišičeve samostalnike ubesediti, kakor se komu zdi.

Pozabil sem kozjak: Kózel. Kóza. V teh primerih gre v bistvu že za ljubkovalna imena. Kadar si žena in mož nadevata takšne vzdevke, najbrž v njunem zakonu ne more biti nič kaj hudega narobe.

Takó, Tomaž. Slovenci, se psujemo še po domače. Če ne verjameš: Pogledj SLOVENSKE PRAVOPIS, ki ga je izdala Slovenska akademija znanosti in umetnosti, založila pa Državna založba Slovenije v Ljubljani leta 1962. V njem na tristo enaindevetdeseti strani piše (drugi stolpec zgoraj):

kúrba-e-z, kurbir-ja m, kurbir-ski-a o, kurbíše-a s, kurbáti-am se: kurbati se s kom, kurec-rea m; vse vulg.

Z, m ali s ob koncu pomenijo, da so samostalniki moškega, ženskega ali srednjega spola. Samo v slovnici imamo možiki še prednost pred ženskami. Sicer se moramo svojim družicam v življenju umikati v splendid isolation (bleščečo osamljenost).

Kot vidiš, moj Tomaž, umazanih besed tudi v SLOVENSKEM PRAVOPISU, ki se z njim baha SLOVENSKA AKADEMIJA ZNANOSTI IN UMETNOSTI, ne manjka.

Vse psovke, ki sem jih napisal, boš lahko našel v njem. Psujemo se Slovenci še po domače.

Slovenski preklinjaljski besednjak je pa neznansko siromašen. Kadar nas razburi kakšna samoupravljalška strast, zmoremo samo hudič te vzemi ali vrage te pocitraj, takoj zatim se pa že zaženemo po pomoč k sosedom. Kletvice smo si v svojem tisočletnem suženstvu sposojali z vseh štirih strani nebá.

S severa smo prinesli v domovino *krucilavdon*, zahod je prispeval *krucifiks* in premogarsko *porka mado-no*, od svojih južnih bratov smo pa prevzeli strašansko dolg spisek *zajebanih* besed:

Jebem ti sunce!
Jebem ti mater!
Pizda ti materina!
Marš u pičku materinu!
Hajd u božju mater!
Si ti zajebana!
Jebaj ga, o gospod!

Tomaž, sam dobro veš, da ta izbira iz vsega, kar se je vrnilo v naš pogovorni jezik, še zdaleč ni popolna. Ne moreva pa se ogniti dejstvu, da Slovenci preklinjamo v tujih jezikih. Manjka nam le še sočnih latinskoameriških in anglosaksonskih kletvic.

Slovencev, ki se s takšnimi izrazi obračajo k sosedom, se ne zmanjka. To je resnica. Žalostno, ampak resnično.

Petindesetdesetega leta si je moral Slovenec, ki mi je v Skopju zabrusil v obraz *jebem ti mater*, poiskati pomoč v vojaški zobni ambulanti. Če bi bil sodnik, bi za *jebem ti sunce* prisodil doživiljenjsko ječo. Za *pizdu ti materinu* bi grešnika nagradil vsaj s petnajstim leti sedenja v samci. Kdor pa bi me hotel poslati u *pičku materinu*, bi si moral pa tak izziv najprej krepko premisliti. Pripravljen bi ga bil presedlati na óni svet. Če je že kaj nedotakljivega v življenju, potem so to naše matere.

Slovenski pesniki in pisatelji so se ob spominu na matere tako pretresljivo razpisali, da človeka ob branju njihovih pesmi, črtic ali romanov lahko posili jok. Ne bom te spominjal na Cankarjevo SVETO OBHAJILO, na njegove SUHE HRUSKE, na DATELJNE (iztrgano poglavje iz MOJEJA ŽIV. LJENJA) ali celo na roman NA KLANCU. Vsi vemó, da materi nihče ni postavil tako veličastnega spomenika, kot ga je Ivan Cankar. Ne le svoji - vsem slovenskim materam.

Za zgled, kako občutljivi smo Slovenci ob spominu na mater, bom raje prepisal Zlobčevu BALADO: Malemu Tončku v spomin

»Spančkaj, mirno spančkaj, sinek
»Strah me je. Ne morem še zaspati.

Dajva, atek! mamico zbudiš!
»Tihó, tihó! Mamica počiva!

»Dajva, očka, saj že dolgo spi.«
»O, saj mamica ne spi... ne spi.«

»Spi, spi! Saj še nič ni očk odprla.«
»Sinko... tvoja mamica je umrla!«
»A vseeno, dajva jo zbuditi!«
O, nihče ni mogel je rešiti!

»Res ne boš je zbudi, očka? Nočeš!«
»Ah, otrok moj!«... »Atek, ti se jočeš!«

»Saj ni nič, nič, spančkaj, sinek zlati!«
»Pretemno je tu. Ne morem spati, očka, tja, med onile dve sveči k ljubi mamici bi hotel leči,

tam pri njej bom pridno, pridno umri, vse do jutra očk ne bom odpri...
O, ne jokaj, očka, bom pa tu ostal, res, tu v svoji postelji bom spal...»

In utihnil je, zaprl oči in čakal, kdaj se mamica zbudi.

(PESMI ŠTIRIH. Kajetan Kovič, Ciril Zlobec, Janez Menart, Tone Pavček. Izdal Slovenski knjižni zavod v Ljubljani 1953. Stran 64.)

Tako, dragi moj Tomaž, s tem bi lahko opravila. (Med tem, ko tole pišem, se je s televizijskega zaslona zadržala že nekoliko ostaršela hrvaška igralka:

Prasica ti nemarna! Da te kurvu jebem! Pika.)

Kaj hočeš? Onesnaževanje okolja, ki v njem živimo, je vsak dan hujše. Ne gre samo za zrak, ki ga vdihavamo. Prav imaš, ko praviš, da je enako onesnažen naš vsakdanji jezik.

Če bo komu, ki bo prebral te vrstice, pomagalo, da bo začel lepše govoriti, da bo odslej v njegovem izražanju manj psovok in kletvin, bova smela biti oba zadovoljna.

Pa lep pozdrav, Tomaž! Tvoj Janez Svobljak

NAŠA OBČINA

Jeseniška občina meri 375 kv. km, od tega je četrtnina nerodovitne površine, skoraj 22 odstotkov kmetijske površine, ostalo pa so gozdovi. Občina ima tudi 59 km meje, od tega 48 km z Avstrijo.

Po podatkih z začetka meseca junija je v občini 29.470 prebivalcev, 14.941 žensk in 14.529 moških, v samem mestu Jesenice pa je 18.379 prebivalcev. Rk.

ZANIMIVA RAZSTAVA V ŠIVČEVI HIŠI V RADOVLJICI

V Šivčevi hiši v Radovljici, zanimivi stavbi iz 16. stoletja, s številnimi ohranjenimi gotičnimi elementi, je do 20. avgusta odprta razstava Gorenjskega muzeja iz Kranja - oblikovane v lesu na Gorenjskem.

Prikazani so zanimivi leseni izdelki, delo preprostih rok, od skodel, miz, stolov, žlic in podobnega, predstavljeno je tudi gorenjsko kmečko stavbarstvo, kate-rega pomembna sestavina je tudi oblikovanje v lesu. Les je bil namreč najcenejši gradbeni material v preteklosti in tudi v naših krajih se je ohranilo precej elementov tega stavbarstva.

Posebno zanimive pa so pipe gorjuškega mojstra Alojza Lotriča - Švebovega. Razstavljene so lovaka pipa, pipa s turnom, štebal-

ca, pipa z odcejalnikom, čedra in druge, nekatere pipe pa so tudi naproday. Na Gorenjskem so izdelovali pipe na Martinj vrhu v Selški dolini in v Moravski dolini, najbolj znana pa je piparska obrt na Gorjušah. Ze leta 1775 je Valentin Vodnik omenil izdelovanje »fajf« na Gorjušah. Ta obrt je bila pógojena s pastirskim značajem krajev v preteklosti, po prvi svetovni vojni pa je obrt nazadovala. V zadnjih 50 letih se je ohranila le pri dveh hišah. Po drugi svetovni vojni se je piparstva oprijel še domačin na Koprivniku, po domače Klančarjev.

Izdelovalec razstavljenih pip Alojz Lotrič se je tega naučil od svojega očeta, lani pa je za svoje izdelke na razstavi domače obrti prejel tudi priznanje - mojster.

Zanimivo razstavo si v Šivčevi hiši v Radovljici lahko ogledate vsak dan od 10. do 12. in od 16. do 18. ure. Rk

ČUFARJEVE PLAKETE ZA LETO 1979

Na podlagi 3. člena sklepa o podelitvi Čufarjevih plaket v letu 1979 skupščina kulturne skupnosti Jesenice

RAZPISUJE

ČUFARJEVE PLAKETE ZA LETO 1979

Čufarjeve plakete se podelijo organizacijam in posameznikom za:

- aktivnost in uspehe na področju kulturnih dejavnosti,
 - ustvarjalno in poustvarjalno delo na področju kulture,
 - dolgoletno uspešno delo na področju kulture,
 - kvalitetne dosežke v posameznih kulturnih dejavnostih,
 - dosežke strokovnega, organizacijskega in znanstvenega dela,
 - uspehe, ki pospešujejo kulturno dejavnost na področju propagande in publicitete.
- Predloge za podelitev lahko dajo občani, kulturne in druge organizacije ter društva.
- Pisne predloge z obrazložitvijo predložite strokovni službi Kulturne skupnosti Jesenice, Trg Toneta Čufarja 4, do 1. septembra 1979.

PREŠERNOVA DRUŽBA V JESENŠKI IN RADOVLJSKI OBČINI

PREŠERNOVA DRUŽBA OD USTANOVITVE DO DANES

Pred kratkim je bil v Radovljici posvet z zaupniki Prešernove družbe na katerem so spregovorili o pomenu in vlogi Prešernove družbe ter se dogovorili za delo v prihodnje.

Glede na to, da zaupniki Prešernove družbe v radovljski občini pokrivajo le polovico krajevnih skupnosti, bodo o tem spregovorili tudi na posvetu s predsedniki krajevnih konferenc socialistične zveze, saj bi bilo koristno, da so zaupniki Prešernove družbe v vsaki krajevni skupnosti.

Na sestanku so izvolili tudi delegata, ki bo jeseni sodeloval na občnem zboru Prešernove družbe.

V radovljski občini je 12 poverjenikov Prešernove družbe, lani pa je bilo 272 naročnikov knjig te družbe. V jeseniški občini deluje 13 poverjenikov Prešernove družbe, ob koncu preteklega leta pa je bilo v občini 391 naročnikov.

Septembrskega občnega zbora se bosta iz jeseniške občine udeležila dva delegata.

V jeseniški občini se poverjeniki večkrat sestanejo in se pogovorijo o svojem delu, najbolj uspešna pa sta poverjenika v krajevni skupnosti Žirovnica, ki sta zbrala več kot 200 naročnikov.

Že med drugo svetovno vojno je bila med osrednjimi nalogami Osvobodilne fronte slovenskega naroda tudi skrb za kulturo. Izvršni odbor Osvobodilne fronte je na sestanku 27. januarja leta 1953 sklenil, da ustanovi Prešernovo družbo, ki naj bi nadaljevala izobraževalno tradicijo naprednih predvojnih knjižnih društev in preko svojih kulturno zavednih zaupnikov prinašala v domove slovenskih delovnih ljudi in občanov najboljša dela domačih in svetovnih ustvarjalcev.

Osmeja februarja leta 1953 je bila družba tudi ustanovljena. Delo so usmerjale in vodile znane osebnosti - Boris Zihnerl, France Bevk in drugi. Kmalu po ustanovitvi je imela več kot 60.000 članov. Namen in poslanstvo ustanovljene Prešernove družbe sta bila jasna: skrbela naj bi za izdajanje dobrih knjig v duhu revolucionarnih, narodno povezujočih načel Osvobodilne fronte in v skladu z umetniškim izročilom največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna.

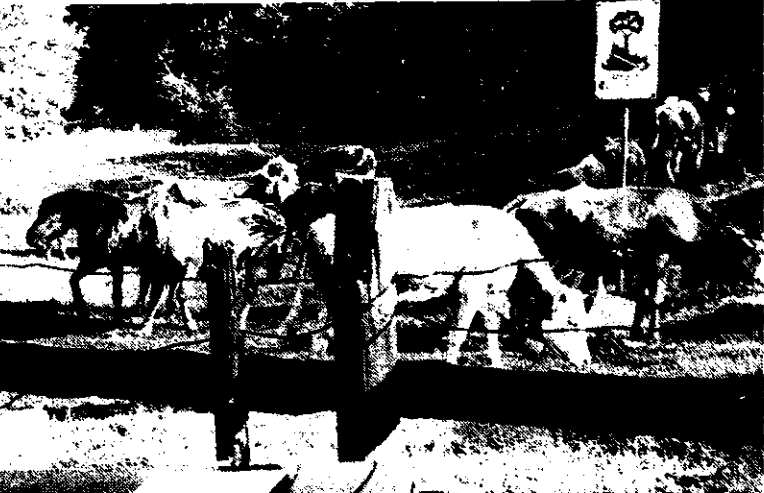
Člani Prešernove družbe v zame-no za neveliko članarino že 25 let ob Prešernovem rojstnem dnevu, 3. decembra, prejemajo v dar pet ali šest knjig redne letne zbirke, v kateri so poleg koledarja vsako leto še po dve izbrani deli naših pripovednikov, poljudno pisano delo s tega ali onega področja znanja in še priročnik. Skoraj vsi člani prejmejo tudi posebno nagradno knjigo - skrbno izbrani roman družbeno angažiranega in zanimivo pisatelja tujega avtorja.

Za svoje člane in naročnike izdaja Prešernova družba tudi mesečno revijo Obzorik, ki objavlja črtice in pesmi domačih in tujih avtorjev, zanimive zapise o najnovejših dogajanjih na področju znanosti in biografije klasikov naše kulturne preteklosti.

Poleg tega Prešernova družba že več kot 20 let izdaja zbirko romanov Ljudska knjiga, da bi tako približali slovenskemu bralcu najizvirnejša, najzanimivejša in literarno bogata dela pisateljev vsega sveta.

Skoraj osem milijonov izvodov knjig, v katerih so največkrat izšla najboljša dela domačih in tujih pisateljev in skoraj dva milijona izvodov revije Obzorik pričra o plodnem delovanju Prešernove družbe v minulih 25 letih.

In kakšne naj bi bile naloge sodelavcev in zaupnikov Prešernove družbe v bodoče? Kakšna naj bi bila vloga Prešernove družbe danes, v ozračju potrošniške mrzlice in vsaj na pogled zmanjšane zanimanja za knjigo in kulturno samovzgojo? V tem resnem času, ki ga skušajo nekateri prekriti s snobističnim hlastanjem za zlagano dragocenimi dobrinami in v nasprotju z občasni-mi pojavi elitizma v slovenskem literarnem ustvarjanju, objavlja Prešernova družba v svojih zbirkah dela umetniško odgovornih in resnično ustvarjalnih pisateljev, pesnikov in prevajalcev. V nasprotju s poplavo tujega in domačega šunda razširja med slovenskimi bralci prevode najboljših stvaritev svetovnih klasikov in naših sodobnikov. Samo tako bo Prešernova družba, ki je bila in mora še naprej ostati odraz kulturnih potreb slovenskega ljudstva, tudi v bodoče plodno in polno živela in pomagala graditi in urejevati temelje socialistične družbe, od katerih je odvisna prihodnost človeštva. Rk

Na paši na Belem-polju (Kista H. Benkuš)

50-LET PRIJATELJEV PRIRODE V SLOVENIJI IN NA JESENICAH

Po marčni revoluciji leta 1848 na Dunaju so zatirani in izkoriščani v Avstro-Ogrski zadali svobodnejše in močnejše. Posebno delovni ljudje v industrijskih središčih so skromne svobode pridobili s pomočjo revolucije. Zato je bilo to priložnost za osvoboditev in razvedrilo v naravi. Prirejali so izlete in vzpon na vrhove. Po zmagi Angležev so tudi na Dunaju že leta 1862 ustanovili avstrijsko alpsko društvo. Od tedaj dalje se je planinstvo hitro širilo. Sedem let pozneje, leta 1869, so tako planinskoalpinistično organizacijo ustanovili tudi Nemci. Planinstvo in alpinizem pa sta bila v prvih časih bolj ali manj pravica in domena privilegirane gospodske družbe.

Delovni ljudje iz rudnikov in tovarn, ki so najbolj potrebovali koristnega razvedrila v naravi, sonca in svežega zraka, so zahtevali osnovne pravice.

Mnogo pozneje, šele 16. septembra 1895 so na Dunaju ustanovili prvo internacionalno, marksiistično usmerjeno planinsko društvo, Naturfreunde ali kakor se je to pozneje pri nas imenovalo Prijatelji prirode. Kljub temu, da smo imeli pri nas že prej številne močne planinskoalpinistične organizacije, od tega 1874 v Zagrebu in po letu 1893 tudi v Ljubljani, so bili napredni in revolucionarni železničarji iz Sarajeva tisti, ki so pred 74 leti, leta 1905, ustanovili po zgledu drugih narodov socialistično planinskoalpinistično organizacijo Prijatelji prirode, ki je takoj ob ustanovitvi razvila vsestransko aktivnost. Člani Prijateljev prirode so v Bosni in Hercegovini uspešno propagirali in razvijali planinstvo med mladino in delovnimi ljudmi. Svojo aktivnost so usmerili v gore Prenja, kjer so pri Boračkem jezeru nad Konjicem in Mostarjem zgradili tudi prvi planinski dom.

Tako pri nas kot v svetu se je naglo širila ideja in propaganda marksiističnega planinstva. Organizacija Prijatelji prirode je ustanavljala svoja društva ne samo v Avstriji in Nemčiji, temveč tudi v Belgiji, Franciji, Švici, Romuniji, na Holandskem, Norveškem in tudi v Ameriki. Število članstva se je naglo množilo. Armada planincev in alpinistov je preplavila Evropo in ostali svet. Nacionalna planinskoalpinistična društva so izgubljala pomen, množica delovnih ljudi se je z veseljem aktivno vključevala v Prijatelje prirode.

Skupaj z nacionalnim in socialnim revolucionarnim prepovedom naših narodov se je iz Sarajeva, Tuzle in Zenice širila ideja planinstva tudi v Beograd, Novi Sad in končno je bila centrala Prijateljev prirode leta 1924 iz Sarajeva prestavljena v Zagreb.

V Sloveniji se je prvič, na žalost v zelo skromni obliki, porodila misel o ustanovitvi marksiistične planinske organizacije že pred 72 leti ob otvoritvi Ruske kote na Pohorju. Takrat je ustanovitev Prijatelja prirode toplo pozdravil tudi predsednik slovenske planinske organizacije prof. dr. Fran Orožen. Planinstvo se je pri nas naglo razvijalo. Prijatelji prirode so vztrajno širili svoje ideje in prirejali izlete. Svoje planinske postojanke so gradili tudi na Avali in Fruški gori. Uspevali so vsestransko, kljub vedno večjemu pritisku in terorju.

Devetnajstega oktobra 1929, po uvedbi šestogodišnje diktature, je banska uprava potrdila pravila Prijateljev prirode in dovolila ustanavljanje in širjenje te marksiistično usmerjene delavske planinske organizacije. Za jesenice je nadvse pomembno leto 1933, ko so tu ustanovili prvo organizacijo Prijateljev prirode, ki pa na žalost tedaj še ni začela. O prepovedi Prijateljev prirode na Jesenicah pa lahko govorimo po 31. maju 1931, ko so ljubitelji gora na Jesenicah in Javornikih razvili izredno aktivnost. Na Jesenicah so prire-

jali izlete na Golico, v Vrata, na Stol in v Trst ter druge izletniške točke in zborna mesta jeseniškega proletariata. Izletov se je udeleževalo tudi štiristo, petsto in več članov iz Trbovelj, Hrastrnika, Celja, Maribora, Avstrije in Madžarske, to so bila velika zborovanja in veličastne planinske manifestacije.

Idejni vodja in vsestrani zagovornik Prijateljev prirode je bil dr. Henrik Tuma, na Jesenicah pa so tesno in uspešno sodelovali z njimi tudi Stane Bokal, Jože Gregorič in številni drugi navdušeni planinci in napredno usmerjeni delovni ljudje. Leti so z vsem žarom ustvarjali najboljše pogoje za množičen razvoj planinstva in vzpon plezalnega športa in alpinizma.

Množične planinske manifestacije na Golici, Stolu in Lisci so bile povod, da je bilo društvo Prijateljev prirode prepovedano z dopisom banske uprave z dne 21. oktobra 1931.

Odločen in uspešen zagovor dr. Henrika Tuma proti ukinitvi številnih organizacij Prijateljev prirode, ki je bilo vzgojno društvo delavskega razreda in nujno potrebno za razvedrilo in krepitev fizičnih in psihičnih sposobnosti vseh delovnih ljudi in

Svobodni Triglav

OB 35-LETNICI PRVIH TREH PARTIZANSKIH ODPRAV NA TRIGLAV

PRIHAJALI SO »IZ GRMOVJA«
IN ODHAJALI »V NOVE ZARJE«!

Triglav, simbol slovenskega naroda, je bil mikaven že od nekdaj ne samo za Dolince, Gorjance in Bohinjec, temveč so k njemu radi prihajali po leto 1778 tisoči in tisoči ljubitelji od vsepovsod.

163 let po 28. avgustu 1778, ko so »štiri srčni možje« iz Bohinja s »ta vel'kim Jurjevem« iz Koprivnika prvič stopili na teme »očakov Kranjskih sv'ga poglavarja«, je v letu velikega upora in revolucije našega naroda Triglav postal znova simbol slovenskega naroda.

Prvi partizani pod Triglavom so nosili poleg klobukov, kap in titovk tudi triglavke. Izvršni odbor OF je na več sestankih

mladine, je 8. junija 1932 prebudilo k novemu življenju to delavsko planinsko organizacijo. Banovinska uprava je morala preklicati odlok o prepovedi in o razpustu. Prvi so se v Sloveniji prebudili v Mariboru, pozneje pa je znova začelo razvijati delo te organizacije tudi v Celju, Posavju in Zasavju.

Veseli med delovnimi ljudmi, ljubitelji in obiskovalci gora pa ni trajalo dolgo. Protijudski režimi, ki so zavirali in hromili delovni in ustvarjalni polet napredno usmerjenih ljudi, niso dovolili proletariatu, da bi užival svobodo v gorah, na soncu in svežem zraku. Dvanajstega januarja 1937 je bilo delovanje Prijateljev prirode znova prepovedano. Socialistično usmerjeni delovni ljudje so bili oropani pravice do razvedrila. Aktivisti v društvih Prijateljev prirode se sprva niso zavedli kakšen krut udarec so doživeli. Najbolj navdušeni gorniki so se aktivno vključili v ostala planinska društva in v TK Skala ali pa so ustanavljali po Sloveniji planinske organizacije.

Sele v novih boljših pogojih po osvoboditvi in zmagi socialistične revolucije so se začela ustanavljati in oživljati številna planinska društva s pionirskimi in mladinskimi ter alpinističnimi odseki v večjih krajih in delovnih kolektivih in TOZD, ki so pripomogla k napredku in zdravi rasti množičnega rekreativnega planinstva in vzponu plezalnega športa in alpinizma. Namenjena so mladini in delovnim ljudem, ki imajo vso potrebo in pravico do uživanja edinstvene lepote našega planinskega sveta.

Uroš

POHOD NA MEŽAKLJO

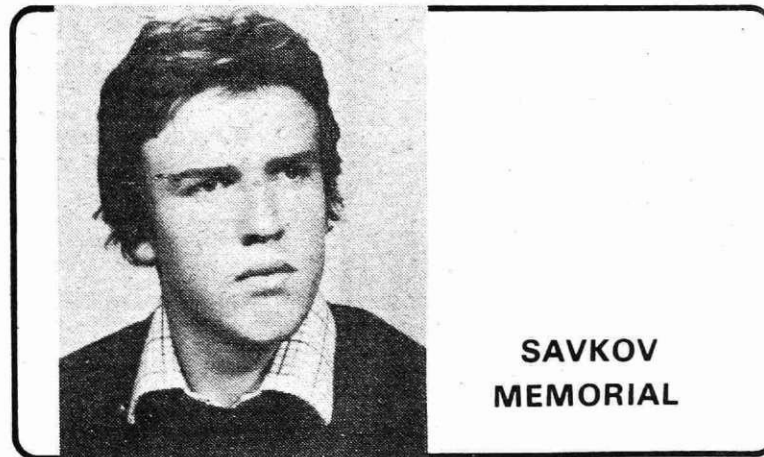
Krajevni odbor ZB NOV Podmežaklja z ostalimi družbenopolitičnimi organizacijami organizira ob občinskem prazniku 1. avgusta v SOBOTO, 28. JULIJA, pohod borcev NOV in mladine k partizanski bolnici, spominskim obeležjem in spomeniku NOV na Obranci na Mežaklji.

Bzirališče in odhod je ob 7. uri izpred strelskega doma. Borci NOV in mladina, udeležite se pohoda v čim večjem številu.

Odbor ZB NOV -
Podmežaklja

Na dopustu je poskrbljeno tudi za najmlajše - na sliki mali plavalci s svojim učiteljem Bojanom Brunom v Biogradu na moru (Foto I. Kučina)

SAVKOV MEMORIAL

V preteklem letu, 20. julija, je v petindvajsetem letu v gorski nesreči v Pirenejskih ugasnilo življenje Slavka Mertelj, člana PD Gozd Martuljek.

Pokojni Slavko je bil tudi aktiven član alpinističnega oddelka Gozd Martuljek in postaje GRS Kranjska gora. Če mu je delo dopuščalo, bil je šofer tovornjaka - mešalca betona, je vedno sodeloval v akcijah na športnem in delovnem področju.

Zadnje zime je sodeloval v smučarskih tekih na Vršču, Komna - Vogel, na maratonski na Pokljuki, na ledeniku Grossglocknerja... Z njim se je vračal z dobrimi dosežki in izkušnjami, ki so mu bile vodilo za nadaljnje samostojne treninge.

Nepozabno bo ostalo njegovo delo pri prenosu materiala za bivač pod Špihom in pri pospeševanju športne aktivnosti v društvu. Zato je PD Gozd Martuljek poimenovalo že tradicionalno smučarsko tekmovalstvo na plazu pod Špihom, katerega pobudnik je bil v memorial in povabilo občinske planinske društva. Za ekipno uvrstitev se je po razpisu upoštevalo najboljši rezultat ženske in treh moških tekmovalcev, ne glede na skupino.

Prvo tekmovalstvo za Slavkov memorial je bilo 8. julija, na katerem je nastopilo 46 tekmovalcev.

REZULTATI:
PIONIRJE: 1. Romana Škrlec 39,68, 2. Vesna Dolžan 40,36 - obe PD Gozd Martuljek, 3. Suzana Potočki - PD Dovje Mojstrana 1.02,13.

PIONIRJI: 1. Marko Robič 36,15, 2. Sašo Robič 36,75, 3. Valentin Robič 37,80 - vsi PD Gozd Martuljek.

MLADINCI: 1. Janez Mertelj - PD Gozd Martuljek 34,31, 2. Jurij Svetina - PD Kor. Bela 38,27, 3. Slavko Mertelj - PD Gozd Martuljek 40,70.

ČLANI: 1. Franc Rabič - PD Dovje Mojstrana 31,42, 2. Janez Gašperin 33,26, 3. Janez Mertelj 34,14 - oba PD Gozd Martuljek.

ČLANICE: 1. Alenka Lazar - PD Gozd Martuljek 36,09, 2. Dušica Prestor - PD Kranjska gora 39,30, 3. Marjana Svetina - PD Kor. Bela 41,54.

ST. ČLANI: 1. Franc Mrak - PD Kr. gora 31,18, 2. Marko Pogačnik - PD Kor. Bela 37,68, 3. Evgen Škrlec - PD Gozd Martuljek 37,89.

EKIPNO: 1. PD Gozd Martuljek - 2.17,80 (Alenka Lazar, Janez Gašperin, Janez Mertelj m. in Janez Mertelj čl.), 2. PD Kranjska gora - 2.26,11 (Dušica Prestor, Franci Mrak, Peter Klofutar, Peter Šuštar), 3. PD Koroška Bela - 2.36,28 (Marjana Svetina, Marko Pogačnik, Jurij Svetina in Ciril Svetina), 4. PD Dovje Mojstrana 2.56,62 (Suzana Potočki, Franc Rabič, Stane Šmid in Jože Matnjak). KR

Udeleženci Slavkovega memoriala pod plazom pod Špihom, kjer je bilo tekmovalstvo (Foto S. Kozelj)

STRELSKO TEKMOVANJE V POBRATENEM VALJEVU

Z občino Valjevo v Srbiji je pobratena devet občin, med njimi tudi občina Jesenice. V soboto, 7. julija, so Valjevcani organizirali turnir-ekip iz pobratenih občin, ki so se ga udeležili tudi strelci iz jeseniške občine. Ekipa so imele po štiri strelce in vodje ekipe. Jeseniško ekipo je vodil Stanko Krmelj. Strelci Pavel Jezeršek, Andrej Janša, Edi Dobravc in Miha Rabič so zasedli peto mesto.

Valjevci so nas izredno toplo sprejeli in nam nudili vse, kar je bilo v njihovi moči. Omenim naj še, da bo drugo leto srečanje strelskih ekip vseh pobratenih mest v Nikšiću. Tudi naša občinska strelska zveza bo morala misliti na to, da bo eno leto organizator tega srečanja.

V Valjevu je strelski šport zelo razvit. Strelšče za streljanje z MK puško imajo odlično urejeno. Tesno sodelujejo z ljudsko obrambo, rezervnim vojaškim starešinami, mladinsko organizacijo in člani zveze borcev NOV ter z ostalimi organizacijami.

Menim, da bi se morali v naši občini po njih zgledovati in strelskemu športu dati ustrezno mesto in mu nuditi večjo pomoč, tako v materialnem kot v moralnem pogledu.

St. K.

AKCIJA ZA ZBIranJE OBVEZNIC ZA KREDARICO SE NADALJUJE

Na pobudo Planinske zveze Slovenije vsa planinska društva v Sloveniji zbirajo obveznice vplačane kot posojilo za ceste za adaptacijo in povečanje planinske postojanke na Kredarico in za gradnjo tovarne žičnice na Kredarico, Staničev dom in Planiko.

Vse bolj množičen obisk Triglava zahteva med drugim tudi povečanje prenočitvenih kapacitet v naši najvišji planinski postojanki v Jugoslaviji. Izbrana je varijanta izgradnje večjega prizidka k doseadnemu objektu s 180 ležišči in 400 mest v restavraciji. Nov objekt pa bo tudi funkcionalno povezan s staro zgradbo.

Za izgradnjo tega objekta in kasnejše redno oskrbovanje bo potrebno najprej zgraditi tovarno žičnico do Kredarice s priključkom na Staničev dom in Planiko. Žičnico je potrebno zgraditi, ne glede na povečanje postojanke na Kredarici, kajti v bližnji prihodnosti ne bo mogoče več dobiti nosačev in vodnikov konj za prenos hrane, pijače in drugega materiala na postojanko. Z izgradnjo žičnice se bo sezona oskrbovanja planinskih domov povečala za šest tednov, začasna oskrba pa bo mogoča tudi pozimi in zgodaj spomladi.

Pobudnika in nosilca priprav za te gradnje sta Planinsko društvo Ljubljana-Matica kot upravitelj planinske postojanke na Kredarici in Planinska zveza Slovenije. Postojanka na Kredarici ima tudi največji obisk od visokogorskih postojank v Jugoslaviji. Zanimivi so nekateri podatki. Leta 1980 je dom obiskalo 6.871 planincev, od tega jih je 3.449 tudi prenočilo. Lanske leto pa je dom obiskalo 17.500 planincev, od tega jih je prenočilo 8.050. K vpisanim obiskovalcem pa je treba dodati še precej takšnih, ki se zaradi gneče, pozblijivosti ali pa tudi navade ne vpišejo. Ti podatki kažejo, da se bo v prihodnjih letih obisk še povečeval.

Sedaj povprečno pride na dan na Kredarico od 220 do 250 planincev, od tega jih do 150 tudi prenočuje. Obisk in nočitve niso razporejene enakomerno, temveč je največji naval planincev ob koncu tedna od sredine julija do druge polovice avgusta. V postojanki je trenutno 115 ležišč v sobah, skupnih spalnicah in skupnih ležiščih. Zaslišno pa lahko ob velikih gnečah prespi na improviziranih ležiščih na klopih, mizah in na tleh še 200 do 300 obiskovalcev. Restavracijski sedežev je trenutno 100, kar ob množičnem obisku in še posebej v slabem vremenu ne zadostuje. Za

strežbo je na voljo le ena točilna miza. Kuhinja je majhna in lahko pripravi hrano za 150 planincev.

Osebe postojanke dela v zelo neugodnih razmerah, ob lepem vremenu nepretrgano od 5. ure zjutraj do 22. ure zvečer, brez prostih sobot in nedelje.

Prenos materiala sedaj opravljajo nosači iz Radovine, meteorološki opazovalci in konji. Prenos enega kilograma iz Spodnje Krme je v lanskem letu stal deset dinarjev, enaka cena pa je tudi za prenos pretežno prazne embalaže navzdol. Prevoz s helikopterji zaradi velikokrat neugodnih vremenskih razmer in zaradi visoke cene ne pride v poštev.

Rešitev je torej v tovarni žičnici iz Krme, na katero bodo potem naredili tudi priključka za Staničev dom in Planiko. Tovarna žičnica bo omogočila redno dostavo materiala v spomladanskih mesecih in odvoz prazne embalaže, smeti ter drugih odpadkov v dolino na organizirano smetišča oziroma zbirališča. Razen tega pa bo omogočen odvoz umazanega perila v dolino, saj je zaradi stalnega pomanjkanja vode v letni sezoni pranje še posebej problem. Poleg tega bo tovarna žičnica pomembna za gorsko reševalno službo in hitre intervencije. Kredarica je pa tudi naša najvišja in zelo važna celoletna meteorološka opazovalnica.

Akcija za povečanje in modernizacijo Triglavskega doma na Kredarici je bila začeta že pred leti, vključena pa je bila tudi v program planinskega in vseslovenskega praznovanja 200-letnice prvega vzpona na Triglav. Je edina še neurešena točka zelo bogatega in pestrega programa počastitve tako velikega in redkega jubileja. Modernizacija doma je res nujna, vendar pa je razumljivo, da Planinsko društvo Ljubljana-Matica in Planinska zveza Slovenije ne bosta mogla sama financirati tako velikega projekta, ki ima tudi širši družbeni pomen.

Akcijski odbor pri republiški konferenci socialistične zveze je zato dal poziv, da akcija postane vseslovenska in kot eno od pomoči predlagal zbiranje obveznic cestnega posojila.

Akcija je že stekla. Tudi v jeseniški in radovljiški občini akcija je potekala in sicer obveznice zbirajo vsa planinska društva v obeh občinah, ki hkrati tudi pozivajo vse člane planinskih društev in druge ljubitelje gora ter organizacije združenega dela, da prispevajo obveznice cestnega posojila za adaptacijo in modernizacijo Triglavskega doma na Kredarici ter za tovarno žičnico do Kredarice in naprej do Staničevega doma in Planike.

J. R.

Zuro

PROSTA DELA STROJEPISKE

SVET KRAJEVNE SKUPNOSTI DOVJE - MOJSTRANA

objavlja prosta dela strojepiske za določen čas z nepolnim delovnim časom.

Pogoj: znanje strojepisja. Osebnih dohodkov po pravilniku. Ponudbe pošljite na naslov: Krajevna skupnost Dovje - Mojstrana.

PROSTA DELA IN NALOGE

Svet delovne skupnosti TOZD Osnovne šole Tone Čufar Jesenice objavlja prosta dela in naloge učiteljev za določen čas:

- učitelja razrednega pouka od 1. 9. 1979 do 1. 2. 1980 - nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom;
- učitelja razrednega pouka od 1. 9. 1979 do 22. 11. 1979 - nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom;
- učitelja za poučevanje spoznavanje narave in biologije od 1. 9. 1979 do 28. 11. 1979 - nadomeščanje delavca med služenjem vojaškega roka. Pogoj PU ali P.

Objava velja 15 dni. Kandidati naj vložijo pismene ponudbe z dokazili o izobrazbi na naslov TOZD Osnovna šola Tone Čufar Jesenice.

Kandidati morajo imeti moralne in politične kvalitete za pedagoške delavce.

KOMISIJA ZA DELOVNA RAZMERJA IN SAMOUPRAVNO DELITEV OD VIZ TOZD OSNOVNA ŠOLA KARAVANSKIH KURIRJEV NOB KOROSKA BELA

objavlja prosta dela in naloge

KUHARICE

s polnim delovnim časom za nedoločen čas od 1. 9. 1979

Pogoj: KV kuharica

Kandidati naj pošljejo pismene prijave z dokazili o izobrazbi v 15 dneh od objave razpisa na naslov TOZD Osnovna šola Karavanskih kurirjev NOB, komisija za delovna razmerja in samoupravno delitev OD, Jesenice, Cesta talcev 2.

RAZPISNA KOMISIJA PRI AMATERSKEM GLEDALIŠČU TONE ČUFAR JESENICE

RAZPISUJE

na podlagi 63. člena statuta prosta dela in naloge upravnika gledališča s polnim delovnim časom za nedoločen čas

Pogoji:

- srednja izobrazba in deset let delovnih izkušenj na vodilnih delovnih mestih,
- višja ali visoka izobrazba in pet let delovnih izkušenj na vodilnih delovnih mestih,
- da je aktiven kulturno-prosvetni delavec,
- da je moralno-politično neoporečen.

Osebnih dohodkov po samopravnem sporazumu o delitvi dohodka in osebnih dohodkov. Stanovanja ni na voljo.

Rok prijave je 15. avgust 1979.

Prijave pošljite na naslov: Razpisna komisija pri Amaterskem gledališču Tone Čufar Jesenice, Trg Toneta Čufarja 4.

Prijavi priložite dokazila o strokovnosti in aktivnosti na kulturno-prosvetnem področju ter kratek življenjepis.

DEZURNA TRGOVINA

V soboto, 21. julija, bo na Jesenicah od 15. do 19. ure odprta trgovina DELIKATESA - Kašta 2 na Trznici.

REŠITEV KRIŽANKE IZ 25. ŠTEVILKE ŽELEZARJA:

RINGARAJA, RAYS, GRAD, KAMEN, KRAT, BRATRANEC, ATA, VIAN, IT, TANKER, KLINOPIS, SETER, NIALA, KLADIVAR, KLERIK, KN, RAKI, CREDA, AT, TARA, KG, OPEL, AMNJI, NA, TRI, KAR, MATA, RA, RAS, METAFORA, KE, TS, ARA, OMAN, OKSALAT, KRAMA, STANICEV DOM, ET, TOREK, JOD, AVLA, RAKE, ALT, AA.

DOPISUJTE V ŽELEZARJA

VII. SREČANJE ŽELEZARJEV - BORCEV NOV V ŠTORAH - SVETINA

Po sklepu koordinacijskega odbora železarjev - borcev NOV, bo v soboto, 25. avgusta, VII. srečanje železarjev borcev NOV v ŠTORAH - SVETINA.

Srečanja se lahko udeležijo aktivni delavci Železarne (s svojcem) nekdanji borci in aktivisti NOV.

Na srečanje bodo posebej povabljeni borci nosilci spomenice 1941, španski borci, delegati iz krajevnih organizacij ZB NOV in društev upokojencev, mladinci železarji in predstavniki družbenopolitičnih organizacij in samoupravnih skupnosti.

Prosimo vse tiste, ki se bodo tega srečanja udeležili, da pošljejo natančno izpolnjeno prijavnico pisarni splošnega sektorja najkasneje do 15. AVGUSTA. Kasnejši prijavi ne bomo mogli upoštevati.

Odhod avtobusov bo ob 6.45 iz parkirnega prostora Železarne (vmesnih postankov ne bo). Povratak iz Štor - Svetine bo ob 18.30 predvideni prihod na Jesenice bo najkasneje do 21.30. Srečanje železarjev - borcev NOV bo ob vsakem vremenu.

(odreži, čitljivo izpolni in pošli pisarni sploš. sektorja Železarne)

PRIJAVNICA

za udeleženca VII. srečanja železarjev borcev NOV 25. avgusta 1979 v Štorah - Svetina

Priimek in ime

Leto rojstva

TOZD - delovna skupnost

Stalno prebivališče

Prijavljam še svojca

Priimek in ime

Leto rojstva

Stalno prebivališče

Kaj bomo gledali v kinu

Kino RADIO

21. - 22. julija ameriški barvni krim. film NA MUHI BRZOSTRELKE, režija Stanly Kramer, v gl. vlogi: Jim Heckmen, ob 17. in 19. uri.

23. - 24. julija amer. barvna grozljivka STANOVALEC, režija Roman Polanski, v gl. vlogi: Roman Polanski, ob 17. in 19. uri.

25. julija ameriški barvni grozljivi film ZRELO, režija Steven Spielberg, v gl. vlogi: Roy Scheider, ob 17. in 19. uri.

26. julija - ni predstav.

27. julija ameriška barvna komedija NORA DIRKA, režija Chuck Bail, v gl. vlogi: Michael Sarrazin, ob 17. in 19. uri.

28. - 29. julija ameriški barvni pustolovski film SIVI OREL, režija Charles B. Pierce, v gl. vlogi: Ben Jonson, ob 17. in 19. uri.

Kino PLAVŽ

21. - 22. julija ameriški barv. grozljivi film STANOVALEC, ob 18. in 20. uri.

23. - 24. julija ameriški barvni kriminalni film NA MUHI BRZOSTRELKE, ob 18. in 20. uri.

25. julija - ni predstav

26. julija francoski barvni kriminalni film NEZNANEC, KI NAS SPREMLJA, ob 18. in 20. uri.

27. julija ameriški barvni grozljivi film ZRELO, ob 18. in 20. uri.

28. - 29. julija ameriški barvni pustolovski film BRODOLOMCI IZ BOEINGA 747, ob 18. in 20. uri.

Kino KRANJSKA GORA

21. julija amer. barvni pustolov. film LJUDJE ORLI, ob 20. uri.

25. julija amer. barvni grozljivi film STANOVALEC, ob 20. uri.

28. julija amer. barvni krim. film NA MUHI BRZOSTRELKE, ob 20. uri.

1. avgusta amer. barvni pust. film BRODOLOMCI IZ BOEINGA 747, ob 20. uri.

Kino DOVJE - MOJSTRANA

21. julija amer. barvni vojni film BORBA ZA MARET, ob 19.30.

22. julija amer. barvni pust. film, LJUDJE ORLI, ob 19.30.

28. julija amer. barvni grozlj. film STANOVALEC, ob 19.30.

29. julija amer. barvni krim. film NA MUHI BRZOSTRELKE, ob 19.30.

ZAHVALA

Ob prerani in boleči izgubi dragega moža in očeta

FRANC. RAZINGERJA
upokojenca Železarne

se iskreno zahvaljujemo vsem, ki so nam izrekli sožalje in darovali cvetje. Posebno zahvalo smo dolžni zdravnikom, ki so mu pomagali v času njegove težke bolezni, organizaciji zveze borcev NOV Plavž, osnovni organizaciji sindikata TOZD Strojne delavnice Železarne in osnovni organizaciji sindikata upravnih organov skupščine občine Jesenice za podarjene vence ter tovarišu Divjaku za poslovilne besede in pevcem za izbrano petje.

Se enkrat iskrena hvala vsem, ki ste sočustvovali z nami in ga spremlili na njegovi zadnji poti.

Vsi njegovi

ZAHVALA

Ob žalostni izgubi dragega moža

MILANA REPINCA

se vsem sorodnikom, prijateljem in znancem iskreno zahvaljujem za podarjeno cvetje, predstavniku kolektiva TOZD Valjarna blumingštel za poslovilne besede in vsem za spremstvo na njegovi zadnji poti.

ŽALUJOČI: žena Pavlica, mama, Lojz in brat Joško z družino

ZAHVALA

Ob moji upokojitvi se zahvaljujem vsem sodelavcem TOZD Valjarna debele pločevine - dnini Justin za darilo, ki so mi ga poklonili. Zahvaljujem se tudi za piknik, ki so mi ga priredili ob odhodu v pokoj.

Stane Globevnik

ZAHVALA

Vsem sodelavkam in sodelavcem OTOPA, adjustaže in vodstvu TOZD Valjarna debele pločevine, še posebno dnini Sulc, se iskreno zahvaljujem ob odhodu v pokoj za prejeta darila in obisk na domu. Za darilo se zahvaljuje tudi mama.

Želim vam še veliko delovnih uspehov in zdravlja.

Franc Logar

ZAHVALA

Vsem sodelavcem in sodelavkam TOZD Željarna se najlepše in iskreno zahvaljujem za vso pozornost in lepo spominsko darilo ob mojem življenjskem jubileju. Iskrena hvala!

Miroslav Lah

ZAHVALA

Izvršnemu odboru sindikata Železarne in osnovni organizaciji sindikata TOZD Valjarna blumingštel, se zahvaljujem za denarno pomoč, ki mi je zelo dobrodošla.

Franc Teras

STROJ, NAPRAVA	VETENJE V GLAVI	TIRNICA	KRAJ PRI SPLITU	MESTICE PRI KOLASINU (C. GORA)	ZARILNI ČRKI	BOLE TONE	BR. BOR. JERE	MESEC	GR. PES. NIK IZ 6. STOL.	EDRAV. STVENA SVETBA	GLAS. TRO. BENTE
VORNIK ANTA											
OSREBNI PROSTOR V CEBUN					VRSTA SMREKE	MESTO V ROMUNIJ					
GRŠKA ERKA				3. KRALEC (JANEZ) DAVSKINO NISTRE (L.S.)			KOL. GRŠ. TITAN			ZUZEKA KI PICI	
JUŽNI SAGEŽ	TURSKI VELIKAN OROBNE VEK		ZIDNA OBOGA					PESTNER			
VEDEVK ONASSIA	PRIP. ZA DOKUMENT. RUSKI PRAVILNI ČLOVNIK		ROŽENE PLOŠEE V KITU					USTROJ			ŽELEZAR
RELATINA IZ ALG		SREBRO	100m ²			OPPLAND M. IHE	TALISOVA CRANJA DA	RUSKI REZGER ELATA DEJAVNO			PREŠERNOVA PESEM
PANADO PULONA OPERA		NEVEZIA		TOMBOREJE TENKIL. DEJAVNA					DAN V TERNU BANKENI "VOLK"		
REKA V INDIJI		ŽELEZAR	JADRAN. OTOK KOREČKA. BTJUN		GL. MESTO EGIPTA				EM. BOG. SABAJA SL. KIPAR		
ŽELEZAR	BARUNJI ERKI OTOK V ALUTIH	TELJEK			NOŠTAVA BARVA SHAMESP. KRALJ			VARDOVA SL. RGO DOVNAK		POK. V VIETNAMU	MOČNO NAMIKO
OREL V GERM. MITOLOG.		PREKOP	CEBUNEM Z. BOZ			ENAKI ČRKI ATA		MAMA	PODOB. PRI SAVU	IRIDIS IVAN RIBIC	
TESNO PRAVITA PLETENI NA				TELUR	BOKSAR SPINUS KARLON ERKI			DOME NA REINZAPIC BOJAN STUPECA			
ST. JAR. KRALEC NAKLE. TEUSA		SAHON. FIGURA				KPOR BALINA				UNITED STATES	
OBER		FINSKO JEZERO				GORA V JULIŠIH				SESTAVIL: STANE RONVER DOLANC	

JESENIŠKI ŠPORT NAZADUJE

Vrsto let so športniki iz jeseniške občine dosegali izredne rezultate na zveznih, republiških ali regijskih tekmovanjih. V Sloveniji smo veljali za športno razvito občino. Kaj pa danes? To vprašanje se nam pravzaprav vsiljuje nehoti, kajti dve, tri leta nazaj smo že pisali, da šport v naši občini stagnira, danes pa lahko ugotovljamo, da že močno nazaduje, ali drugače rečeno, života!

Najboljši dokaz za moje trditve so dejstva, mimo katerih ne moremo! Pred nekaj leti smo se začeli spraševati, ko smo prebrali novice, iz recimo smučarskega državnega prvenstva, če ni bilo pet, šest smučarjev med prvimi desetim, kaj je narobe. Danes dosegamo solidne rezultate v alpskem smučanju le še pri pionirskih in najmlajših (cicibanah), v mladinski konkurenci so posamezniki, v članski konkurenci pa nimamo predstavnikov že nekaj let. Smučarji skakalci sicer še nekoliko sledijo najboljšim v državi, toda dobrih rezultatov je vedno manj. Tekatci so edini od smučarjev, ki dosegajo dobre rezultate v vseh konkurencah. Sankatci se pomerijo na dveh, treh tekmah letno – včasih pa so bili steber reprezentance.

Hokej-prvi šport železarniškega Jesenice, izgublja iz leta v leto več privržencev, kar je prav gotovo odraz veliko slabše kvalitete igre.

V letnih športih pa je situacija še veliko slabša.

Atletike praktično pri nas ni, čeprav je to republiška prioriteta panoga.

Košarka iz leta v leto nazaduje. Dekleta se še nekoliko uspešno držijo republiškega vrha, moška košarka pa je zelo, zelo nazadovala, tako da letos prvič ne igra niti v kvalifikacijskih ligah za republiško tekmovanje.

Odbojka, združena z občinsko selekcijo, v moški konkurenci dosegla veliko slabše rezultate kot smo jih bili vajeni včasih, pa tudi ženska ekipa kvaliteto pada.

Nogomet s skromnimi sredstvi dosegla skromne rezultate, je pa edini, ki vsaj drži enako kvaliteto (ne napreduje, nazaduje pa tudi ne).

Se bi lahko naštevali športne panoge, v katerih smo včasih Jeseničani bili v republiškem in zveznem vrhu (kegljanje na asfaltu, streljanje, namizni tenis, orodna telovadba...). Lahko bi našli tudi športne panoge, ki so zamrle, tako kot atletika. To je slika jeseniškega športa danes. Situacija, ki zahteva takojšnje zdravljenje. Še prej pa je potrebna temeljita analiza vzrokov za takšno stanje.

Kvota denarja za športno dejavnost je razmeroma velika, delitev, oziroma financiranje je urejeno v okviru možnosti naše občine. Marsikdo mi bo očitel, da to ni res, vendar pa se moramo zavedati, da so eno realne možnosti, drugo pa želje posameznih športnih kolektivov. Tudi drugi pogoji delovanja so neprimerno boljši kot pred leti.

Priznati moramo, da je rak rana jeseniškega športa organiziranost in nedelavnost, oziroma kadrovska politika, pa tudi slabo stanje športnih objektov.

Temeljna telesna kulturna skupnost Jesenice (TTKS) je samoupravni organ, ki naj bi krojila politiko športa v naši občini. Zveza telesno kulturnih organizacij Jesenice (ZTKO) pa naj bi bila nosilec operativnih nalog, torej zveza, ki združuje izvajalce telesne kulture. Do tod je vse v redu. Toda, ko ugotovimo izvršni odbor TTKS, da je ZTKO nedelavna, da že tri leta ni imela

skupščine, da se s tem krši statut in drugi dogovori, se skliče skupni sestanek obeh izvršnih odborov, na katerem se pogovarjamo kot predstavniki dveh taborov, TTKS: mi smo zato, da krojimo politiko, vi – ZTKO – pa morate skrbeti za dejavnost. V takšnem tonu se dve uri pogovarjamo in iščemo krivce, kakor da bi bili eni sodniki, drugi obtoženci. Za krivca potem običajno najdemo posameznika, da nekako debato zaključimo, rešitve pa niso niti približno nakazane. Rešitev bi morali poiskati skupaj, napraviti konec nedelavnosti in se organizirano lotiti številnih problemov. Ves profesionalni kader bi morali združiti pod eno streho in to od sekretarja TTKS do delavcev, zadolženih za vzdrževanje športnih objektov. Sporazum je bil sicer podpisan, v praksi pa se iz različnih vzrokov ne izvršuje.

Potrebno bi bilo tudi analizirati kadrovske zasedbe posameznih odborov po klubih. Amaterskih delavcev, ki bi žrtvovali svoj prosti čas, je zelo malo. Večina klubov sloni na ramenih dveh, treh posameznikov, ki nosijo vso dejavnost. Trudijo se, dobesedno izgorijo, vendar pa rezultati niso, kajti za uspeh je potrebno kolektivno delo, katerega pa na Jesenicah skoraj ne poznamo.

Za vzdrževanje športnih objektov gre skoraj polovico vsega denarja. Objekti pa so slabi. Kdo je za to kriv? Peščica delavcev, ki skrbijo zanje, prav gotovo ne, kajti trije delavci ob vodju, ki mora opravljati še vrsto drugih del in opravil, za takšen kompleks kot je recimo športni park v Podmežakliji, z bazenom v Ukovi, ne more zadoščati. Zato vzdrževanje rešujemo preveč stihijno in nenačrtno.

Če hočemo obdržati na Jesenicah bogato športno dejavnost, moramo začeti takoj z organizirano družbeno akcijo. Mislim, da bi se za to morali zavzeti vse družbenopolitične organizacije, TTKS, ZTKO, SD Jesenice s svojimi klubi, TVD Partizan in še kdo. Ne iščimo »grešnih kozlov«, ampak lotimo se zdravljenja! Nujno bi bilo treba pripraviti pregled dela posameznih organizacij izvajalcev telesnokulturne dejavnosti, kar je končno tudi zakonska obveza v pripravah planskih dokumentov za novo srednjeročno obdobje.

Kadrovska problematika je treba pričeti reševati s pridobivanjem svežih moči, ljudi, ki bi z veseljem in zavzetostjo delali. Izogniti se moramo individualnemu vodenju in odločanju, čeprav so v nekaterih sredinah ti ljudje prisiljeni na takšen način dela, ker nimajo kolektivnih organov, oziroma osnove za samopravno odločanje.

Samoupravljanje je ravno na področju športa na Jesenicah še zelo, zelo v povojih. V zadnjih letih smo na to vse preveč pozabljali, čeprav imamo za to ustavna in zakonska določila. Največkrat se zadovoljimo s tem, da izvolimo delegate izmed športnikov, potem pa jih puščamo, da tiho sedijo na sestankih različnih forumov, če pa se že oglašajo, jih pa radi zelo hitro utišamo. V tem pogledu so nam lahko za zgled hokejisti, ki so na pobudo igralcev prvega moštva izvolili svet igralcev, ki rezultate svojega obstoja že kaže, saj se je samo disciplina v moštvu občutno popravila v teh treh mesecih.

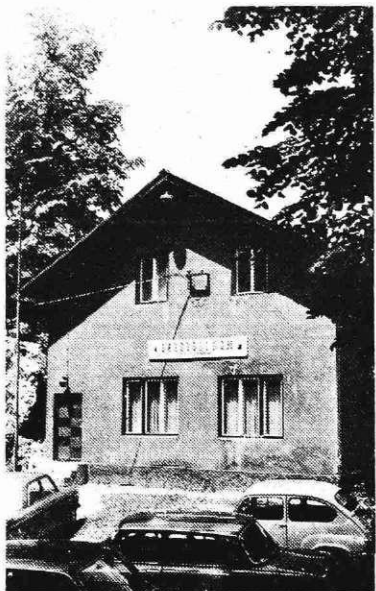
Naj zaključim sestavek z željo, da bi se čimprej lotili široke in konkretne akcije, ki sem jo hotel a tem sestavkom le spodbuditi, kajti čas je že, da preidemo od besed in ugotavljanja k dejanjem!

Branko Jeršin

KOSMAČ ČETRTI NA PRVENSTVU SRS

V Poštarskem domu se je preteklo nedeljo končalo mladinsko prvenstvo SRS, na katerem je sodelovalo več kot 40 igralcev iz vse Slovenije. Prvenstva sta se udeležila tudi jeseniška mladina Primož Kosmač in Soklič. Oba sta bila ves čas turnirja med vodilnimi, vendar sta na koncu nekoliko popustila. Primož Kosmač je še dve koli pred koncem delil celo prvo mesto, vendar je v zadnjih dveh kolid zbral le pol točke, kar pa je bilo, še vedno dovolj za odlično četrto mesto. Kosmač je tako dokazal da je trenutno v Sloveniji med najmočnejšimi mladinci, Soklič pa je kljub slabemu finišu zasedel solidno 20. mesto. Kosmač je zbral 7, Soklič pa 5 točk. Prvo mesto je osvojil Kranjčan Samo Božič, ki je zbral 8,5 točk.

GORENJSKI ŠAHOVSKI TURNIR

V soboto, 14. julija, se je v šahovskem domu na Jesenicah začel močan turnir, na katerem igrajo vsi najboljši gorenjski šahisti in trije gostje iz Srbije. Pred začetkom turnirja je bila kratka otvoritvena slovesnost, na kateri se je organizator zahvalil vsem, ki so pomagali pri ureditvi šahovskega doma in pri organizaciji turnirja, predvsem pa še železarniškega Jesenice, ki je kot pokrovitelj omogočila zares kvaliteto šahovsko prireditev.

Zanimivo je, da je organizatorjem prišlo na pomoč tudi član Dolika Janko Korošec in razstavil svoje najlepše akvarele.

Do ponedeljka so šahisti odigrali tri kola, rezultati pa so: 1. kolo: Roblek: Mali 1/2:1/2; Osterman: Hin 1/2:1/2; Jovič: Kosmač prek.; Rakovec: Krek 1/2:1/2; Bumar: Bavdek 0:1; Matjašič: Mencinger 0:1; Jokič: Železnik 1/2:1/2; Vujič: Praznik 0:1.

2. kolo: Mali: Praznik prek.; Železnik: Vujič 1:0; Mencinger: Jokič 1:0; Bavdek: Matjašič 1:0; Krek: Bumar 1/2:1/2; Kosmač: Rakovec 1/2:1/2; Hin: Jovič 1/2:1/2; Roblek: Osterman prek.

Po drugem kolu vodita Mencinger (Lesce) in Bavdek (Kranj) z dvema točkama, Železnik ima 1,5, Kosmač pa 1/2 točke in eno prekinjeno partijo.

Igrajo vsak dan od 16. ure dalje.

TK

ZAKAJ SMO BILI BREZ REKREATORJA?

Dom v Crikvenici nam je namenjen za vsakoletni oddih v predsezoni, sezoni in posezoni. V Crikvenici sem bil v predsezoni od 25. junija do 5. julija. Pogrešali smo rekreatorja. Sami smo organizirali tekmovanje v balinanju. Lahko bi imeli še razna druga tekmovanja, če bi imeli rekreatorja. Drugi ni mogoče, da bi bil prisoten rekreator tudi v predsezoni in posezoni, saj ima plavalni klub Jesenice dovolj sposobnih plavalcev in trenerjev.

V naši izmeni je bilo dokaj neplavalcev. Če bi imeli rekreatorja, bi verjetno splovili. Imamo denar za mnoge športne dejavnosti. Verjetno bi se ga dalo najti tudi za rekreatorja za vso sezono oddiha. Končno je plavanje šport, s katerim bi se moral ukvarjati vsak.

Toni Majcen

OBVESTILO INVALIDOM ŽELEZARNE

Izvršni odbor aktivna invalidov železarniškega Jesenice obvešča vse svoje člane, da lahko kupijo permanentne karte za vstop v kopališče, ki veljajo za dve sezoni, po 250,00 din. Pol vsote prispeva vsak posameznik, pol pa aktiv.

Prav tako obveščamo vse tiste invalide, ki še ne znajo plavati pa bi se tega radi naučili, naj se prijavijo in naročijo karte za učenje plavanja pri Darku Mlinariču na sektorju za ekonomiko in organizacijo ali po telefonu 696.

Tečaj plavanja bo le, če bo dovolj prijavljencev.

Tri izmed štirih ekip tradicionalnega četverboja (Foto S. Kokalj)

USPEŠEN ČETVERBOJ V RADOVLJICI

Komisija za šport pri koordinacijskem svetu ZSMS Železarnice je v soboto, 7. julija, uspešno izvedla drugi tradicionalni športni četverboj oz. športno srečanje pripadnikov JLA, delavcev postaje milice Jesenice, postaje mejne milice in carinarne Jesenice ter železarniške Jesenice. Četverboj se je odvijal v kasarni vojne poste Radovljica, pomerili pa so se v žez znanih panogah in sicer v šahu, v streljanju z zračno

puško, malem nogometu ter kegljanju na asfaltu. Tekmovanje je potekalo v pravnem športnem vzdušju, za uspešno izveden četverboj pa so poskrbeli tudi tekmovalci sami, saj so se z vso vneto borili za čim boljše rezultate. Dosežni so bili naslednji rezultati:

STRELJANJE Z ZRAČNO PUŠKO: 1. Carinarica – obmejna milica 642 krogov, 2. VP Radovljica 608 krogov, 3. Železarna 572 krogov, 4. Postaja milice Jesenice 480 krogov.

POSAMEZNIKI: 1. Franc Kotnik – obmejna milica, 2. Franc Kerenc – obmejna milica, 3. Drago Kotnik – Železarna, 4. Danilo Svetlin – Železarna, 5. Ivica Klanica – VP Radovljica itd.

SAH: 1. Železarna 16,5 točk, 2. Obmejna milica 15,5 točk, 3. VP Radovljica 12 točk, 4. Postaja milice Jesenice 4 točke.

KEGLJANJE NA ASFALTU: 1. Postaja milice Jesenice 817 podrtih kegljev, 2. Carina – obmejna milica 752 kegljev, 3. Železarna 742 kegljev, 4. VP Radovljica 695 kegljev.

POSAMEZNIKI: 1. Joža Hafnar – postaja milice Jesenice 234 kegljev, 2. Dominik Soklič – Železarna 228, 3. Igor Bric – Carinarica obmejna milica, 205, 4. Valentin Jekler – milica Jesenice 202 keglja itd.

TELOVADKE NA POČITNICAH

Telovadke jeseniškega TVD Partizan so 15. julijem zaključile redne treninge. Ko so se zaprla šolska vrata, so šole zaprle tudi telovadnice in na Jesenicah telovadba ni bila več možna. Zato pa so izkoristile možnost telovadbe v telovadnici osnovne šole v Kranjski gori, kjer so tri tedne trenirale telovadke in telovadci, kandidati za mediteranske igre v Splitu. Jeseničanke so v popoldanskem času vadile na orodju, reprezentantke pa so v tem času vadile balet in nato moč in kondicijo. Delovno vzdušje je bilo v takem okolju zares prijetno.

Stanka Pogačnik

Jeseničanke imajo zdaj tri tedne počitnic s individualnim delom za ohranjanje gibčnosti, nato pa pričnejo z resnejšimi pripravami na letovanje v Novem gradu, v upanju, da bodo v septembru lahko nadaljevale s treningi v telovadnici v domu TVD Partizan, ker je delo pri popravilu doma v zadnjem mesecu le nekoliko bolj oživelo.

Fotografiji pa sta z zadnjega letošnjega tekmovanja Jeseničank na državnem prvenstvu v Parčinu. Željka Kuretič je na posnetku v visokem prednoženju, Stanka Pogačnik pa v skoku z zanoženjem in zaklonom.

ML

24 UR NEPREKINJENEGA PLAVANJA

V dneh 27. in 28. julija bodo člani PK Jesenice – neaktivni tekmovalci najmanj pet let, pod pokroviteljstvom sindikata Železarnice organizirali v počastitev praznika 24 ur neprekinjenega plavanja.

S tem želijo popularizirati to zelo zdravo in koristno trimsko rekreacijo tudi za starejše ljudi. Ob tem naj omenimo, da je rekreacijsko plavanje vsak dan po 18. uri.

Pričetek maratona bo 27. julija ob 16. uri, konec pa naslednji dan ob 16. uri.

Po končanem maratonu bo izvedenih še nekaj komičnih skokov s stolpa.

Maraton bodo plavali naslednji člani PK Jesenice: Niko Brejc, Rudi Trošt, Saido Čučuk, Rado Tolar, Bojan Ravnikar in Beno Ramuš.

Beno Ramuš – najstarejši udeleženec 24 urnega maratonskega plavanja (Foto F. Crv)

Na podlagi 3. člena sklepa o podelitvi Gregorčičevih plaket v letu 1979 skupščine samoupravne interesne telesnokulturne skupnosti Jesenice

RAZPIS GREGORČIČEVH PLAKET ZA LETO 1979

Za podelitev Gregorčičevih plaket so lahko predlagane organizacije ali posamezniki za:

- aktivnost in uspehi pri razvijanju množičnosti na področju telesne kulture,
- dosežke na področju telesne vzgoje, strokovnega, organizacijskega in znanstvenega dela,
- dolgoletno uspešno delo na področju telesne kulture,
- tekmovalne dosežke na pomembnejših tekmovanjih,
- uspehe, ki pospešujejo telesno kulturo na področju propagande in publicistike.

Predloge za podelitev lahko dajo vsi občani, telesnokulturne in druge organizacije.

Predlogi morajo biti predloženi v pisni obliki na: SAMOUPRAVNO INTERESNO TELESNOKULTURNO SKUPNOST JESENICE, TITOVA 65 do 1. septembra 1979.

PRIPRAVE NA NOVO PLAVALNO PRIREDITEV V UKOVI

Medtem ko se vedno odmevajo pohvalne besede o uspešnem mitingu v skokih v vodo, ki je bil 3. in 4. julija na kopališču Ukova na Jesenicah, pa se marljivo člani plavalnega kluba Jesenice pripravljajo že na nove plavalne prireditve. Jeseniški plavalni klub si je pridobil ugled doma in v svetu predvsem v vzorno organizacijo medna-

rodnih plavalnih prireditev, predvsem v skokih v vodo. Tako so lani izvedli X. balkanske igre v skokih v vodo in kot že rečeno mednarodni miting ob letošnjem dnevu borca.

Naslednja prireditev bo 4. in 5. avgusta, in sicer tradicionalno tekmovanje za pokal mesta Jesenice ob občinskem prazniku, ki bo letos združeno tudi s slovenskim prvenstvom v plavanju za člane in članice. Prav člansko prvenstvo pa je zopet eno izmed pomembnih tekmovanj in Plavalna zveza Slovenije ga letos ni po naključju zaupala Jesenicam. Nastopilo bo okrog 150 tekmovalcev iz približno dvanajstih slovenskih plavalnih klubov. Zagotovljena je izredna kvaliteta, saj bodo na kopališču Ukova merili svoje moči najboljši slovenski plavalci, med njimi verjetno tudi Borut Petrič, če seveda takrat ne bo na kakšnem mednarodnem tekmovanju. Jeseniški plavalni delavci upajo, da bo vreme v dneh te prireditve ugodno in da si bodo tekmovalci ogledali številni ljubitelji plavanja z Jesenic in okolice.

Kopališče Ukova je praktično že nared za tekmovanje, saj so ga pred mitingom skokov v vodo temeljito očistili in tudi uredili okolico. Ker je sama prireditev povezana s precejšnjimi finančnimi stroški, tudi tokrat pričakujejo pomoč od posameznih organizacij združenega dela, ki so jim že na dosedanjih prireditvah veliko pomagale, predvsem temeljne organizacije v jeseniški železarni.

Kot zanimivost naj še omenimo, da bodo letos na kopališču Ukova prvič merili čas plavalcev z elektronskimi napravami, ki jih bodo dobili od Plavalne zveze Slovenije. J.R.

ŠPORTNA TEKMOVANJA NA HRUŠICI

V okviru praznovanja krajevnega praznika na Hrušici so v nedeljo izvedli dve športni tekmovanji, in sicer balinarski turnir za memorial Antona Gaserja in tekmovanje v streljanju z zračno puško. Na balinarskem turnirju so nastopile štiri ekipe, zmagala pa je ekipa KS Podmežaklja pred ekipo Gradisa in ekipo balinarskega kluba Jesenice.

V streljanju za pokal talcev pa so pomerile borčevske organizacije iz jeseniške občine. Zmagala je I. ekipa ZB NOV Hrušica pred ekipo ZB NOV Podmežaklja in drugo domačo ekipo ZB NOV.

V okviru praznika pa bo v soboto, 21. julija, še turnir v malem nogometu za pokal krajevnega skupnosti. J.Rabič

Željka Kuretič